

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Jaarverslag 2022

Samen werken aan ons landschap

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes

www.landschapsbeheerzeeland.nl

Goes, juni 2023

Colofon

Samenstelling: Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Opmaak: Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Disclaimer

Deze uitgave is met de grootst mogelijk zorgvuldigheid tot stand gekomen. Desalniettemin kan de uitgever geen verantwoordelijkheid nemen of aansprakelijk worden gesteld voor mogelijk verkeerde informatie.

Vaststelling

Managementteam SLZ: 23 maart 2023

Bestuur SLZ: 21 juni 2023

Rapportnummer: 2023- 3-2.

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Inhoudsopgave

Bestuursverslag 2022 – Stichting Landschapsbeheer Zeeland.....	8
0 Inleiding	8
1 De organisatie van SLZ.....	9
1.1 Bestuur SLZ	9
1.2 De werkorganisatie SLZ	9
1.3 Beleidsplannen en werkplannen	10
1.4 Richtlijnen en gedragscodes.....	11
1.5 Personeelsbeleid	11
1.6 Integriteit.....	12
1.7 Bezoldiging directeur.....	12
1.8 Monitoring output.....	12
1.9 Goede doelen organisatie	13
1.10 Risico's en onzekerheden	13
1.11 Financiën	14
1.12 fondsenwervingsmethoden	14
1.13 Jubileum SLZ 40 jaar	14
2 Prestatieveld Toegankelijkheid Platteland	16
2.1 Wandelnetwerk Basis.....	16
2.1.1 Wandelevent	16
2.1.2 De provinciale adviesgroep	16
2.2 Organisatie, coördinatie en beheer Wandelnetwerk Zeeland	16
2.3 Toegankelijkheid Werk voor derden	18
2.3.1 Maaiwerk terreinbeheerders	18
2.3.2 MTB routes	18
2.3.3 Liberation route.....	18
2.3.4 Rolstoel- en rollatorvriendelijke wandelroutes in Reimerswaal	18
2.3.5 Routes Grenspark Groot-Saeftinghe	19
2.4 Wandelnetwerk Reimerswaal	19
3 Prestatieveld Vrijwilligerswerk	21
3.1 Rapportage vrijwilligerswerk.....	21
3.1.1 Uren en vrijwilligers.....	21
3.1.2 Overzicht zelfstandig werkende groepen.....	23
3.1.3 Organisatie vrijwilligerswerk	24
3.2 Kennis en kwaliteit	24

3.2.1	Binding en waardering.....	24
3.2.2	Werving	25
3.2.3	Gereedschapsuitleen van SLZ.....	25
3.3	Overige projecten vrijwilligerswerk.....	26
3.3.1	Landschapsonderhoud	26
3.3.2	Natuurwerkdag.....	26
3.4	Bestrijding Bacterievuur 2022	27
3.3.1	Bij particulieren en organisaties.....	27
3.3.2	Bij Waterschap Scheldestromen	27
4	Prestatieveld Natuur- en Landschapsbeheer particulieren	29
4.1	Advisering en planvorming.....	29
4.2	Externe opdrachten.....	29
4.3	Samenwerking met bedrijven	30
4.4	Samenwerking met overheden	30
4.5	Boeren planten bomen.....	31
4.6	Actie Wilgenpoot.....	31
4.7	Bomen voor koeien	31
4.8	Plan Boom	31
4.9	Projectverslag Herstel streekeigen erven 2022	32
4.10	Kleine bosjes.....	33
4.11	Abonnementen.....	33
4.11.1	Hoogstamfruit	33
4.11.2	Streekeigen erven.....	33
4.11.3	Grenslinden	33
4.12	Onderhoudsovereenkomsten	34
4.13	Landschapselementen Terneuzen.....	34
4.14	Meetnet LandschapsElementen.....	34
4.15	Kennisnetwerk Zeeuwse Voedselbossen	34
5	Prestatieveld Communicatie en Kennis.....	35
5.1	Communicatie	35
5.2	Media.....	36
5.2.1	Website.....	36
5.2.2	Sociale Media	36
5.2.3	Traditionele media	37
5.2.4	Tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland'	38

5.3	Interne kennisuitwisseling.....	38
5.4	Externe kennis uitwisseling	38
5.5	Projectontwikkeling en -verkenning.....	39
5.6	Activiteiten overzicht.....	39
5.6.1	Interne educatieve activiteiten SLZ	39
5.6.2	Externe activiteiten SLZ	40
5.6.3	Infostands/lezingen/evenementen	40
5.7	Automatisering en Netwerk	41
5.8	AVG.....	41
5.9	Project Ken je erf	41
5.10	De Zeeuwse Natuur / De Groene Vrijwilliger / Delta Groen Gas	41
5.10.1	De Zeeuwse Natuur	41
5.10.2	De Groene Vrijwilliger	43
5.10.3	Delta Groen Gas	43
6	Prestatieveld Cultuurhistorie	44
6.1	Overleg en samenwerking.....	44
6.2	Zeeuwse ankers.....	44
6.3	Streekeigen erfgoed en vrijwilligers.....	44
6.3.1	Waardevolle begraafplaatsen in Zeeland.....	44
6.3.2	Tiendpalen	44
6.3.3	Herstel van Klein Erfgoed	45
6.4	Verborgten buitens en begraafplaatsen Schouwen-Duiveland.....	45
6.4.1	Project 'Herstel van (landschappelijke) elementen op Verborgten Buitens op Schouwen Duiveland'	45
6.4.2	Project "Behoud en Bevordering van de Biodiversiteit op de historische begraafplaatsen Looperskapelle en Brijdorpe"	46
6.5	Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	46
7	Prestatieveld Biodiversiteit	48
7.1	Werkzaamheden biodiversiteit	48
7.1.1	Deelname werkgroepen en overleggen	48
7.1.2	Onderzoeken	48
7.1.3	Advies en voorlichting aan particulieren en organisaties op het gebied van biodiversiteit	48
7.1.4	Biotoopverbetering en soortenbescherming provinciale doelsoorten.....	48
7.1.5	Vrijwilligers	49
7.2	Project Kwetsbare bijen en Rijke dijken in Zeeland	49

7.3	Project Vleermuizen	49
7.4	Project Actieplan Steenuil Zeeuws-Vlaanderen	50
7.5	Project Rugstreeppad	50
7.6	Ecologisch gazonbeheer	51
7.7	Poelen.nu / Kamsalamander 2021-2024	51
7.8	Bestrijding Invasieve exoten met vrijwilligers	51
7.9	POP3 project “streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw”	52
7.10	Project Oude (fruit-)rassen en Dorpsboomgaarden.....	53
7.11	Meer Natuur voor Pittig fruit	55
7.12	Natuur op bedrijfsterreinen	56
8	Prestatieveld Agrarisch natuur-en landschapsbeheer	57
8.1	Stichting ZeeBra.....	57
8.2	Algemeen advies	57
8.3	Topgebied Groede	57
8.4	Project Partridge.....	58
8.5	Externe opdrachten.....	58
9	Referenties	60
10	Bijlagen	62
10.1	Bijlage 1: Medewerkers SLZ.....	62
10.2	Bijlage 2: Relevante (neven)functies bestuursleden en directeur 2022	63
10.3	Bijlage 3: Rooster van aftreden bestuur Stichting Landschapsbeheer Zeeland.....	64
10.4	Bijlage 4: Bezoldiging directie.....	65
10.5	Bijlage 5: SLZ in het online nieuws	66
10.6	Bijlage 6: Verschenen rapporten SLZ in 2022.....	68
10.7	Bijlage 7: Financiering projecten	69
10.8	Bijlage 8: Overzicht aangeplante bomen en struiken	70
10.9	Bijlage 9: Samenvatting begroting 2023	71
	Jaarrekening 2022 – Stichting Landschapsbeheer Zeeland.....	72
1	Balans per 31 december 2022.....	74
2	Staat van baten en lasten 2022	75
3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	77
4	Toelichting op de balans per 31 december 2022	79
5	Toelichting op de staat van baten en lasten 2022	83
6	Lasten totaal	86

7	Staat van baten en lasten conform model 3 van RJ650	87
8	Bezoldiging directie	88
9	Resultaatbestemming, vaststelling en goedkeuring	90
10	Overige gegevens	92
11	Bijlage 1; Declarabele uren per doelstelling en uren beheer en administratie 2022	95
12	Bijlage 2; Overzicht bestedingen Nationale Postcode Loterij	96
13	Bijlage 3; Overzicht projecten (o.b.v. voorcalculatorische tarieven)	97
14	Bijlage 4; Overzicht projecten mede gefinancierd via IKS.....	99
15	Bijlage 5; Begroting 2023 (vastgesteld door het bestuur okt. 2022)	100

0 Inleiding

Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) is sinds 1982 een uitvoerende organisatie gericht op het beheer van het cultuurlandschap van Zeeland. Hierbij richt SLZ zich met name op het behoud en beheer van de biodiversiteit, de cultuurhistorie en de toegankelijkheid van het cultuurlandschap. De missie van SLZ is "Samen werken aan ons landschap". Deze samenwerking vindt plaats met veel vrijwilligers, particulieren, bedrijven en natuur- en cultuurorganisaties in Zeeland. SLZ is aangesloten bij de koepel van LandschappenNL en is een erkende goede doelen organisatie met ANBI-status.

Dit jaarverslag is opgesteld om inzicht te geven in de output en ontwikkelingen van de organisatie en de projecten van SLZ. Het jaarverslag bevat het bestuursverslag 2022 en de jaarrekening 2022 met de overige gegevens.

1 De organisatie van SLZ

1.1 Bestuur SLZ

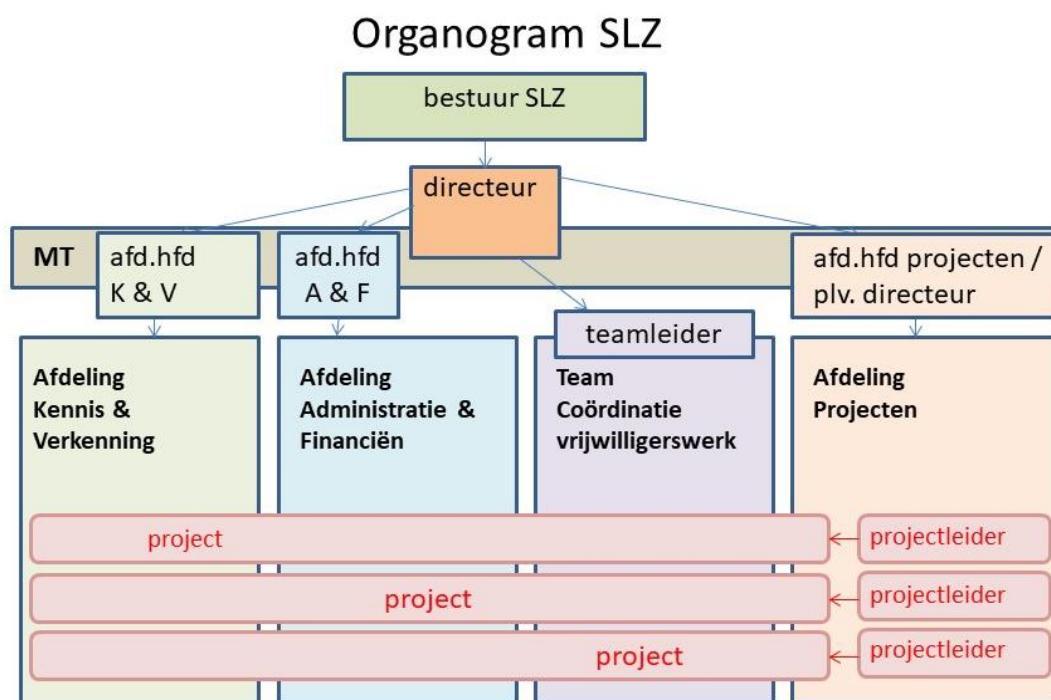
Het bestuur van SLZ bestaat uit 7 bestuursleden. Het bestuur komt minimaal 4 keer per jaar bijeen en stelt jaarlijks het jaarverslag, de jaarrekening, de begroting en het werkplan vast. Het bestuur bestuurt op hoofdlijnen en is eindverantwoordelijk voor de organisatie. Het bestuur delegeert taken en bevoegdheden aan de directeur om beleidsvoornemens uit te werken en uit te voeren. De directeur geeft leiding aan de werkorganisatie. Het bestuur wordt door de directeur geïnformeerd over de financiële en personele ontwikkelingen, over de output en over knelpunten en eventuele klachten. Tijdens de bestuursvergaderingen worden regelmatig presentaties georganiseerd door medewerkers zodat het bestuur nadere info krijgt over inhoudelijke projecten. Individuele bestuursleden vertegenwoordigen SLZ regelmatig op bijeenkomsten en overleggen in de regio, op bestuurlijk niveau (zoals bestuurlijk overleg met verantwoordelijke gedeputeerde van de provincie Zeeland) en op landelijk niveau (zoals bestuurlijke bijeenkomsten LandschappenNL). Het bestuur evalueert iedere vier jaar het eigen functioneren, het bestuursprofiel en de statuten en/of het huishoudelijk reglement. Het bestuur ontvangt geen bezoldiging voor de bestuursactiviteiten; wel een onkostenvergoeding.

In 2022 zijn 5 bestuursvergaderingen gehouden. Enkele van de in 2022 besproken agendapunten in het bestuur zijn: jaarverslag en jaarrekening 2020, werkplan en begroting 2023, salarisadministratie, huisvesting, samenwerking op bedrijfsvoering niveau met HZL, aanpassing organogram SLZ, Routenetwerk Zeeland, zelfevaluatie van het bestuur, concept statuten wijziging, rooster aftreden bestuursleden en relevante nevenfuncties van bestuursleden. Enkele inhoudelijke presentaties van medewerkers aan het bestuur zijn gehouden over volkstuinen en biodiversiteit en over de activiteiten tijdens het 40-jarig jubileum. In 2022 heeft een gezamenlijke excursie (exotenbeheer en kleine cultuurhistorische elementen) en etentje van medewerkers en bestuur plaatsgevonden.

1.2 De werkorganisatie SLZ

De werkorganisatie van SLZ in 2022 bestaat uit gemiddeld 24 medewerkers (19 fte) in dienstverband (zie ook bijlage 1). Daarnaast hebben in 2022 3 stagiaires en 2 trainees deel uitgemaakt van de organisatie. De organisatie organiseerde en coördineerde de inzet van 41.000 vrijwilligersuren; bij een inzetbaarheid van 1500 uur/fte komt dit neer op 27 fte.

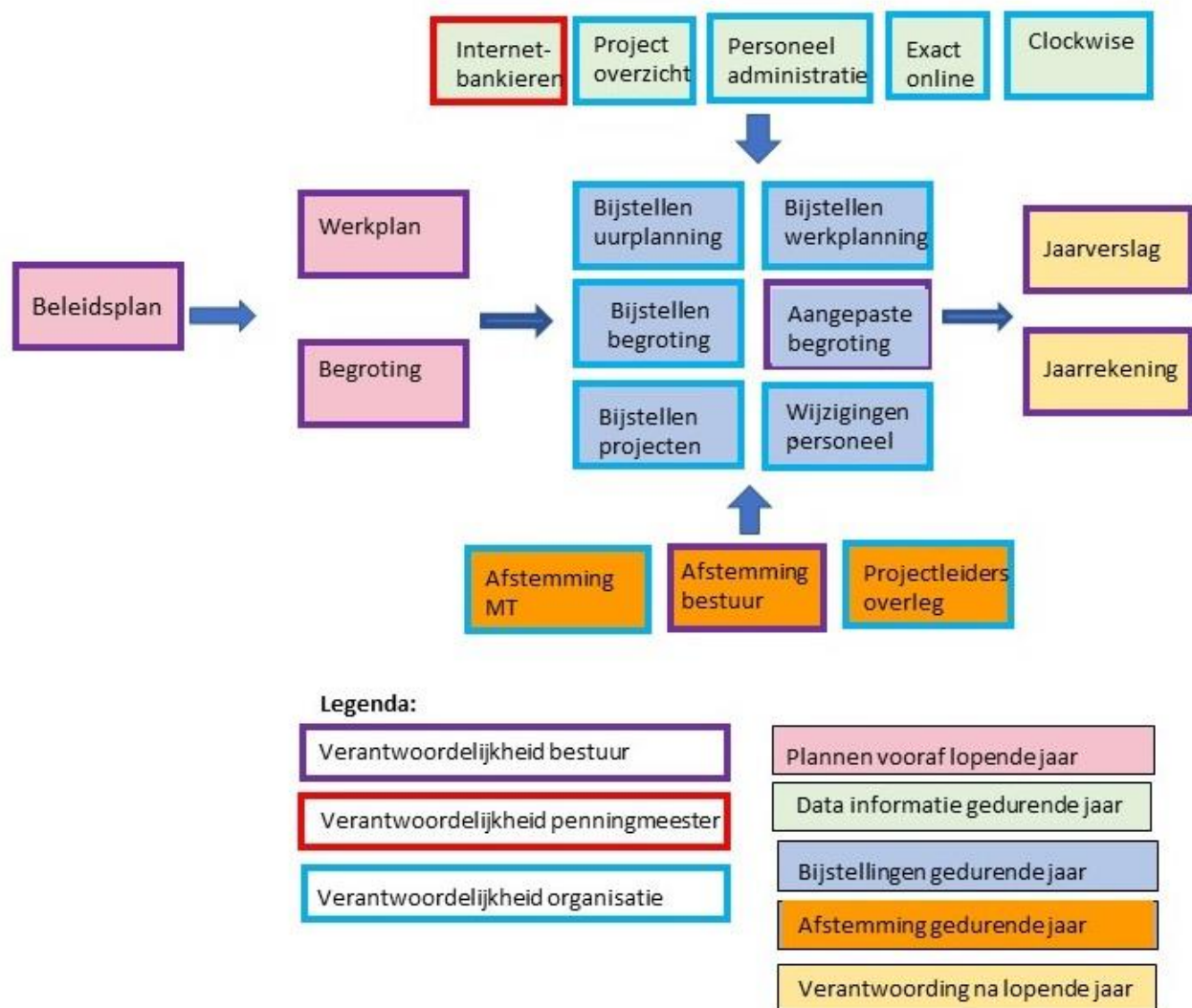
Het personeel kent een personeelsvertegenwoordiging (PVT) en SLZ heeft een interne en externe vertrouwenspersoon. Het organogram van SLZ met daarin de werkorganisatie is in afbeelding 1.1 weergegeven.

Afbeelding 1.1: Het organogram van Stichting Landschapsbeheer Zeeland in december 2022

1.3 Beleidsplannen en werkplannen

SLZ werkt volgens een meerjarig beleidsplan (2020-2023) en een eenjarig werkplan. In het beleidsplan zijn 4 aandachtsvelden gegeven voor de beleidsperiode: biodiversiteit, cultuurhistorie, beleving & vitaliteit en samenwerken & draagvlak vergroten. In dit jaarverslag zijn de uitwerkingen van deze aandachtsvelden weergegeven in respectievelijk de rapportages: prestatieveld biodiversiteit; prestatieveld cultuurhistorie; prestatieveld toegankelijkheid platteland; en prestatieveld vrijwilligerswerk, & prestatieveld communicatie en kennis. In het werkplan 2022 is een overzicht gegeven van alle geprognoseerde projecten voor 2022. Daarnaast is voor 2022 een begroting opgesteld voor de gehele organisatie. Een schematische weergave van de managementinformatie met daarbij de verantwoordelijkheden is gegeven in afbeelding 1.2.

Afbeelding 1.2: Een schematische weergave van de managementinformatie en verantwoordelijkheden SLZ in 2022

1.4 Richtlijnen en gedragscodes

SLZ onderschrijft de Code Goed Bestuur (de Code Wifels), de Richtlijn RJ650 (onderdeel van richtlijnen van de Raad voor de jaarverslaggeving) en de werkwijze conform het CBF-keurmerk. SLZ werkt volgens de Gedragscode Natuurbeheer en Gedragscode Tijdelijke Natuur en de AVG-richtlijn. Hiernaast werkt SLZ met een eigen gedragscode; deze is te vinden op de website van SLZ. Maximaal 1/3 van de continuïteitsreserve wordt belegd in defensieve en duurzame pakketten van obligaties en aandelen.

1.5 Personeelsbeleid

SLZ streeft naar een personeelsbestand dat op geslacht en etniciteit overeenkomt met de samenstelling van de bevolking van Zeeland. Verder kijkt SLZ naar mogelijkheden om medewerkers met een achterstand op de arbeidsmarkt een kans te geven zich te ontwikkelen en streeft SLZ, mede vanuit continuïteit, naar een goede verdeling over de leeftijden. Uit tabel 1.1 blijkt dat SLZ een grote meerderheid aan mannen heeft; wel zie je dat de verhouding vrouw-man in de jongere leeftijdsklassen een meer gelijkmatige opbouw heeft en dat het in de oudste leeftijdsgroep enkel om mannen gaat.

De tabel laat een mooie spreiding zien van medewerkers over de leeftijdscohorten.

	21-30	31-40	41-50	51-60	61-67	totaal
totaal	5	5	5	5	5	25
man	2	5	2	3	5	17
vrouw	2	0	3	2	0	7
non binair	1	0	0	0	0	1

Tabel 1.1: De leeftijdsopbouw (in cohorten) van betaalde medewerkers van SLZ in 2022 op peildatum 1-7-2022.

1.6 Integriteit

SLZ heeft een Algemene Klachtenregeling, een interne Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen, een gebruikersvriendelijke externe klachtenregeling en een Protocol Datalekken. Tijdens de jaarlijkse functioneringsgesprekken is integriteit een vast onderdeel van ieder gesprek; jaarlijks wordt in het MT het integriteitsbeleid geëvalueerd en 2 jaarlijks wordt het integriteitsbeleid in het bestuur van SLZ besproken. In 2022 is 1 informele klacht bij het bestuur binnengekomen; omdat het hier ging over een klacht over de personele organisatie heeft de directeur een gesprek gehad met de indiener van deze klacht. In 2022 zijn 4 meldingen bij de interne vertrouwenspersoon binnengekomen aangaande werkrelatie en werkdruk. Enkele van deze meldingen zijn anoniem besproken door de vertrouwenspersoon en de directeur. Ernstige meldingen van integriteitschending worden direct kortgesloten met het CBF en LNL; in 2022 zijn geen ernstige meldingen ontvangen. De relevante (neven) functies van het bestuur en de directeur zijn opgenomen in bijlage 2.

1.7 Bezoldiging directeur

Het bestuur van SLZ heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt SLZ de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties (www.goededoelennederland.nl). De bezoldiging van de directeur in 2022 voldoet aan de regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties en de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen. De score voor de zwaartecriteria (BSD-score), maximaal normjaarinkomen en de hoogte en samenstelling van de daadwerkelijke bezoldiging worden in de jaarrekening 2022 in meer detail toegelicht.

1.8 Monitoring output

Met de meeste opdrachtgevers wordt gewerkt op basis van output-afspraken. De output afspraken worden gerapporteerd aan de opdrachtgevers bij oplevering van het project of het programma. SLZ werkt altijd samen met eigenaren en veelal ook in andere samenwerkingsverbanden. Veel projecten zijn geïnitieerd door SLZ en de uitvoering is een samenwerkingsverband. De outcome van behoud van het cultuurlandschap van Zeeland is lastig te monitoren. SLZ heeft reeds in diverse gremia aangegeven dat ze graag een monitoring van het cultuurlandschap van Zeeland op wil pakken; maar de financiering hiervan was tot nu toe een knelpunt. De impact van het werk van landschapsorganisaties is in 2019 en 2021 in beeld gebracht in rapporten van LandschappenNL/Avance Impact.

Na ieder jaar wordt een selectie van projecten geëvalueerd door de projectleider, het afdelingshoofd van de afdeling projecten en de financieel medewerker. In 2022 zijn onder andere de projecten “kleine bosjes” en

“POP3 Versterking biodiversiteit en identiteit in het agrarisch landschap van Zeeland” geëvalueerd. Het totaal van de projecten wordt ieder jaar geëvalueerd door het managementteam van SLZ.

Hiernaast wordt veel van de output ook op een populair wetenschappelijke wijze via het tijdschrift ‘Landschapsbeheer Zeeland’ gecommuniceerd met de belangenbehartigers van SLZ. Dit tijdschrift wordt toegezonden aan alle vrijwilligers, de coördinatoren van de zelfstandige vrijwilligersgroepen, sponsors, particulieren en bedrijven die bij SLZ een samenwerkings- of beheercontract hebben en aan betalende abonnementhouders. Deze totale groep kan ook worden gezien als de belangenbehartigers van SLZ. In 2022 is het tijdschrift 3 maal verschenen en telkens met een oplage van 1550 exemplaren. Hiernaast publiceert SLZ haar kennisontwikkeling regelmatig in vakbladen.

1.9 Goede doelen organisatie

SLZ is een door het CBF erkende goede doelen stichting en heeft een ANBI-status. SLZ geeft tussen de 85-90% van de totale uitgaven uit aan de doelbesteding. De kosten voor beheer en administratie en voor het bestuur, die niet direct te koppelen zijn aan het bereiken van de doelstelling, bedraagt 10-15% van de totale kosten. SLZ heeft geen leden of vaste donateurs en heeft dus ook geen kosten voor ledenwerving. SLZ heeft, los van het verspreiden van naamsbekendheid via persberichten, de website en het tijdschrift van SLZ, geen uitgaven voor wervingskosten.

Het CBF controleert met name of SLZ zich houdt aan de regels van een goede doelenorganisatie; maar wil de komende jaren ook meer zicht krijgen op de vraag of je ook waar maakt wat je belooft; ofwel wat is de impact van de organisatie. De missie “samen werken aan ons landschap” moet dan niet worden getoetst op activiteiten, output of outcome maar op impact oftewel het effect. Een mooi voorbeeld van impact is de samenwerking met de gemeente Goes, bewonersorganisaties en SLZ om terreinen in de gemeente natuurvriendelijker en insectvriendelijker in te richten. SLZ heeft hiervoor in het verleden plannen gemaakt, heeft de inrichting mede begeleid en voert een deel van het onderhoud uit. Uit de monitoring van deze terreinen in 2020 blijkt dat de insectendichtheid is toegenomen.

1.10 Risico's en onzekerheden

SLZ is een onafhankelijke stichting die veelal werkt vanuit eenjarige of kortlopende opdrachten of subsidies. De grootste subsidie, de Integrale Kosten Subsidie (IKS) van de Provincie Zeeland, is formeel een eenjarige subsidie; deze subsidie is wel jaarlijks terugkerend, maar heeft geen structureel karakter. Omdat SLZ wel veel vaste meerjarige kosten (salaris vaste medewerkers, huur pand, samenwerkingsverbanden) heeft is het opbouwen van een budget voor een algemene continuïteitsreserve van groot belang om een eventuele periode met minder subsidie, minder opdrachten, het niet behalen van output of verliezen op projecten en/of een groot ziekteverzuim op te kunnen vangen. Om dit risico te beheersen is daarom het streven een algehele continuïteitsreserve op te bouwen tot een maximum van de totale kosten van de werkorganisatie van één jaar. Met een continuïteitsreserve van de totale kosten van de werkorganisatie van een jaar heeft SLZ de mogelijkheid, om in een jaar dat grote tegenvallers zich voordoen, de bedrijfsvoering aan te passen. Het positief resultaat van dit jaar is grotendeels toegevoegd aan de algemene continuïteitsreserve. Andere risico's zijn niet verzekerde ongelukken of diefstal, cybercriminaliteit, terugloop inzet vrijwilligers, gewijzigde wet- en regelgeving en vertrek van medewerkers met veel specifieke kennis of vaardigheden. Om (een deel van) de risico's voor cybercriminaliteit op te vangen is in 2022 overgeschakeld op 2stapsverificatie bij inloggen.

In 2022 hebben risico's en onzekerheden geen grote impact gehad op de bedrijfsvoering.

1.11 Financiën

De complete jaarrekening 2022 kan gedownload worden via de website van SLZ:

www.landschapsbeheerzeeland.nl.

De totale baten in 2022 zijn € 2.292.027; de totale lasten zijn € 1.971.645; en het totale resultaat is € 300.491. De solvabiliteit is 56%. In grafiek 1.1 en 1.2 staan de inkomsten en uitgaven van SLZ in categorieën opdrachtgevers en doelstellingen. In bijlage 8 staat een nadere onderbouwing van de organisaties die hebben bijgedragen in de projectfinanciering.

De verwachting voor 2023 is dat SLZ meer in zal zetten op noodzakelijke investeringen (ander bedrijfsvoeringssysteem en vernieuwing ICT) en dat kosten uit de continuïteitsreserve onttrokken moeten worden vanwege noodzakelijke verhuizing en vanwege de viering van het 40 jarig jubileum.

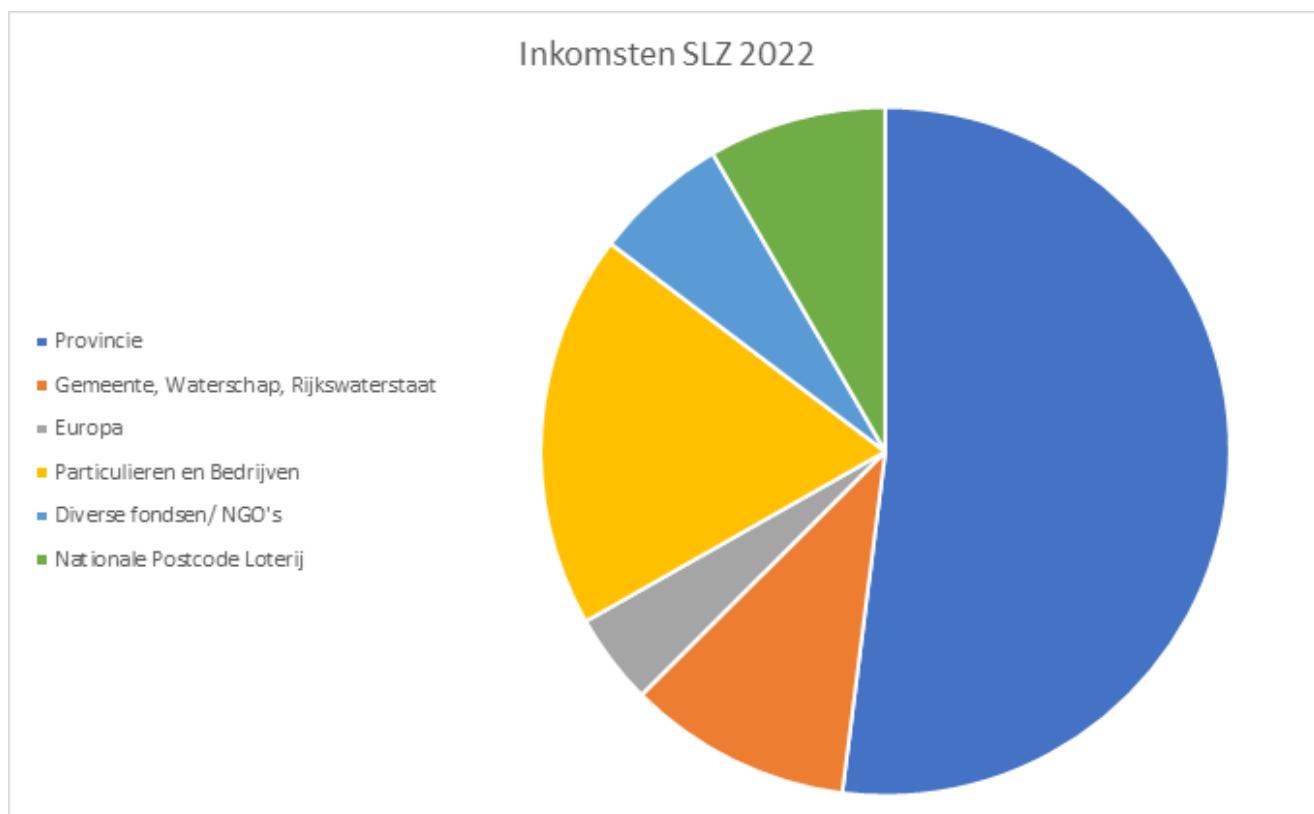
SLZ belegt maximaal een derde van de algemene continuïteitsreserve in duurzame aandelen met een laag risicoprofiel. Het koersverlies op de effecten in 2022 is -€ 20.362. Meerdere keren per jaar wordt tijdens de bestuursvergaderingen het beheer en het uitgangspunt van de beleggingsportefeuille besproken.

1.12 fondsenwervingsmethoden

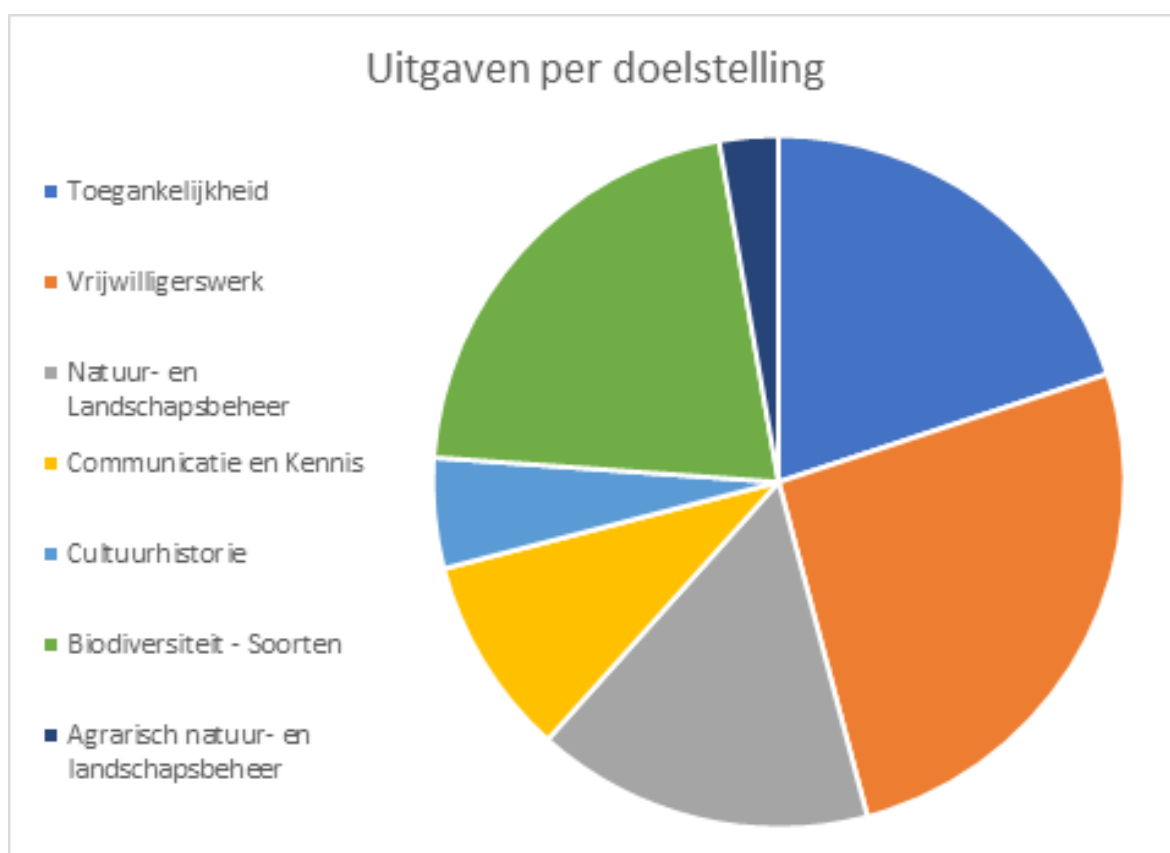
SLZ is terughoudend in het inzetten van fondsenwervingsmethoden voor giften van individuele burgers. SLZ heeft geen mailingen of telefonische benaderingen voor de werving van fondsen of giften. Wel wordt op de website van SLZ gewezen op de mogelijkheid van giften. Het totaal aan vrije giften in 2022 was € 127,80.

1.13 Jubileum SLZ 40 jaar

Op 27 september 1982 werd de akte van oprichting getekend en in 1983 gingen de eerste werkzaamheden onder de noemer van Landschapsverzorging Zeeland van start. Op 27 september 2022 is het jubileumjaar officieel van start gegaan. Samen met medewerkers en bestuursleden van het eerste uur werd teruggeblikt op de beginjaren van SLZ. Om het jubileum van Landschapsverzorging en later Landschapsbeheer Zeeland te vieren, is in 2022 een programma gemaakt en zijn de eerste lijnen voor het vinden van financiering daarvoor uitgezet. In 2022 is gewerkt aan de data voor een tour langs alle Zeeuwse gemeenten, de jubileum dag op 10 juni 2023 is gepland, de lijnen voor een boek over 40 karakteristieke landschapselementen zijn uitgezet en de fotowedstrijd is via sociale media bekendgemaakt.

Grafiek 1.1: Inkomsten SLZ per opdrachtgever

Grafiek 1.2: Uitgaven SLZ per thema

2 Prestatieveld Toegankelijkheid Platteland

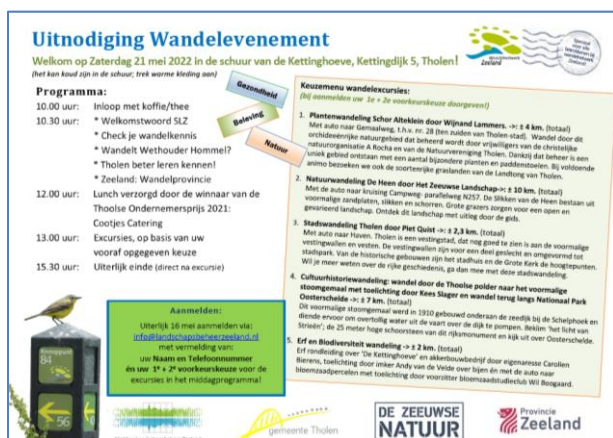
2.1 Wandelnetwerk Basis

Het project Wandelnetwerk richt zich op het vergroten van de binding met en het samenwerken aan de kwaliteit van het wandelnetwerk.

2.1.1 Wandelevent

Op zaterdag 21 mei 2022 organiseerden wij ons jaarlijkse wandelevenement. De locatie dit jaar was op het cultuurhistorisch erf van de familie Bierens, Kettinghoeve, Kettingdijk 5 in Tholen. Er waren ruim 80 aanwezigen!

Het wandelevenement is speciaal voor alle betrokkenen bij het Wandelnetwerk Zeeland. Elk jaar is het in een andere regio. Het evenement bevordert de binding van alle betrokkenen bij wandelnetwerk Zeeland; zij delen hun ervaring en kennis met elkaar. In het ochtendprogramma was er een woordje van de Thoolse wethouder Hommel, een wandel quiz, een presentatie over de bezienswaardigheden op Tholen door SLZ en een presentatie door Wandelnet over wandelen in Zeeland. We benadrukken het verband tussen een mooi landschap en het wandelnetwerk Zeeland door de historie en de kenmerken van het landschap zichtbaar te maken middels diverse excursies in het middagprogramma.

Afbeelding 2.1: Uitnodiging wandelevent

Afbeelding 2.2: Foto wandelevent

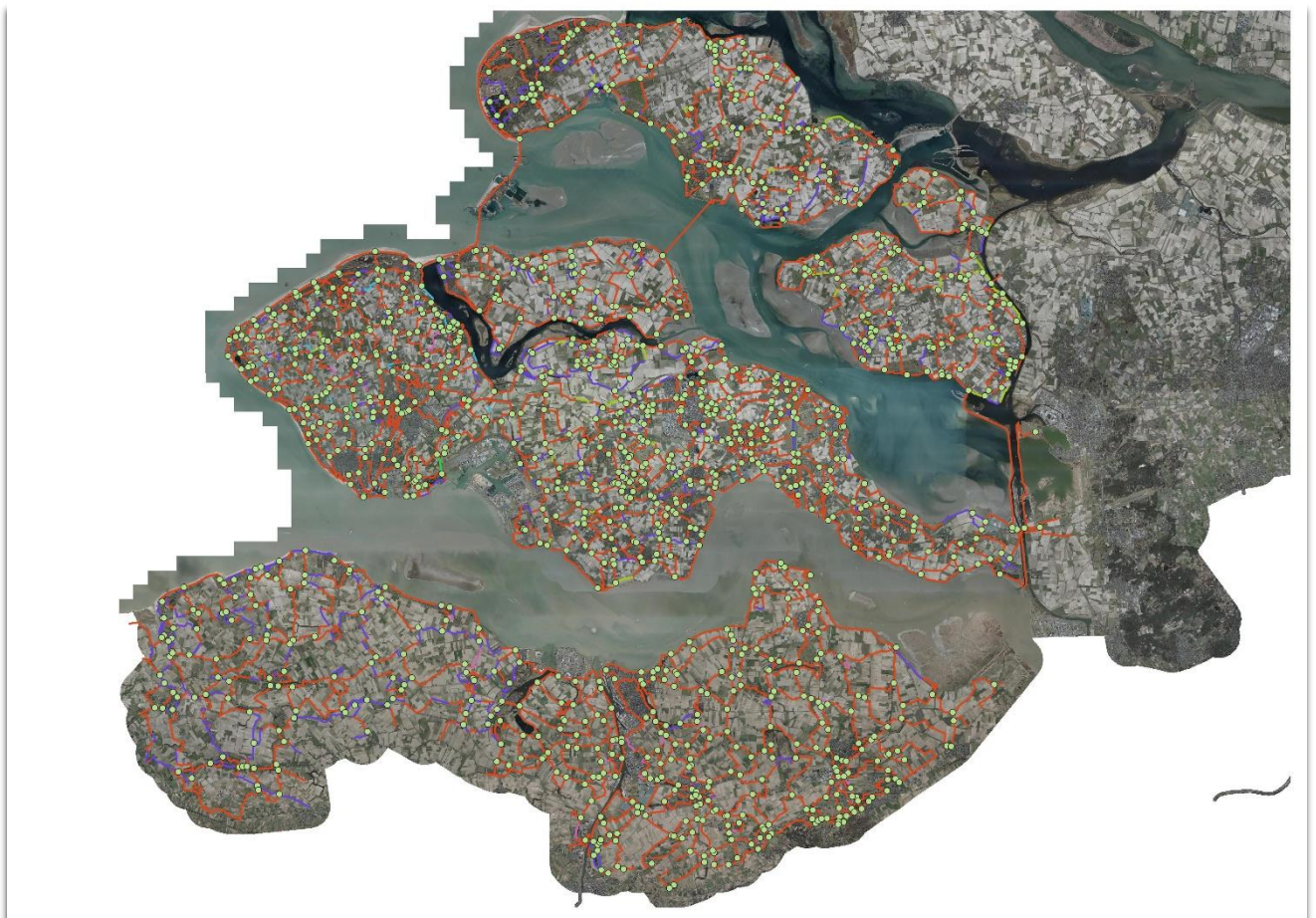
2.1.2 De provinciale adviesgroep

Ook in 2022 is de Provinciale adviesgroep weer bij elkaar geweest. Naast de 2 medewerkers van het Routebureau (nu tijdelijk bij Provincie ondergebracht), zaten ook medewerkers van de Provincie en de provinciale vertegenwoordiger van Wandelnet bij dit overleg. Een belangrijk onderwerp was ook de toekomst van het routebureau en de hierover geschreven rapporten kwamen ook uitgebreid aan bod. Tijdens 2022 werd het steeds duidelijker dat het streven is dat SLZ een taak gaat hebben in de Beheer- en Onderhoud van de routenetwerken (naast het beheer- en onderhoud dat SLZ al doet voor met name het Wandelnetwerk).

2.2 Organisatie, coördinatie en beheer Wandelnetwerk Zeeland

SLZ heeft ook in 2022 weer gezorgd voor de organisatie en coördinatie van het beheer van het wandelnetwerk in Zeeland. Een goed beheer is essentieel om een kwalitatief goed wandelnetwerk te behouden met een correcte bewegwijzering, goed begaanbare paden en een goede informatievoorziening d.m.v. bebording.

- Wandelnetwerk Zeeland bestond in 2022 uit 2750 kilometer wandelroute waarvan 700 kilometer uit onverharde paden bestond;
- 172 vrijwilligers zijn in 2022 bezig geweest met coördineren, controleren, uitvoer van herstelwerk en uitvoer van maaierwerk;
- SLZ medewerkers hebben 1334 uur besteed aan het ondersteunen en faciliteren van de vrijwilligers, het onderhouden van contacten met eigenaren (onder andere terreinbeheerders) en gemeenten, het regelen van materialen (markeringsbordjes, palen, nieuwe informatiepanelen enz.), het bijwerken van de GIS bestanden en het uitvoeren van onderhoudstaken.
- In 2022 liepen er 236 zogenaamde boerenlandcontracten waarin afspraken opgenomen zijn over het openstellen van paden over het land van de eigenaren;
- De boerenlandvergoeding is met €0,05 verhoogd voor het deel waarmee onderhoudskosten vergoed worden zodat eigenaren die het wandelpad zelf maaien gecompenseerd worden voor de hogere onderhoudskosten (met name brandstofkosten);
- In 2022 zijn alle trekvlotten in beheer bij SLZ weer gekeurd door Repcon en zijn de uit de keuring voortgekomen gebreken weer hersteld;
- In de verschillende regio's zijn bijeenkomsten geweest met de vrijwilligers met als doel om de vrijwilligers te informeren maar vooral ook te laten merken dat we het werk van de vrijwilligers erg waarderen (met als voorbeeld een excursie of een etentje)

Afbeelding 2.3: Wandelnetwerk Zeeland inclusief Reimerswaal

2.3 Toegankelijkheid Werk voor derden

In dit project opdrachten rond routes uitgevoerd voor externe partijen zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuwe ommetjes of bewegwijzering van een MTB route. In 2022 zijn er door SLZ medewerkers 529 uren gewerkt aan deze opdrachten.

2.3.1 Maaiwerk terreinbeheerders

Voor een aantal terreinbeheerders maait SLZ paden. Het gaat om paden waar het wandelnetwerk over loopt maar die de organisaties niet zelf maaien. Op deze manier ontzorgen helpen we de terreinbeheerder en zorgen we ook voor aantrekkelijke paden die onderdeel zijn van het wandelnetwerk.

2.3.2 MTB routes

De MounTainBike route op Schouwen-Duiveland is in 2022 weer onderhouden. Daarnaast heeft de gemeente Borsele gevraagd om te helpen bij het wijzigingen van de MTB route binnen de gemeente. Het was nodig om de markeringsbordjes opnieuw aan te brengen en ook is de route op een aantal plekken gewijzigd. Ook zijn er op een aantal plekken extra bordjes aangebracht om te zorgen dat de route goed te volgen is.

2.3.3 Liberation route

Ook in Zeeland wordt de Liberation route ontwikkeld <https://www.liberationroute.com/themed-routes/18/battle-of-the-scheldt>. SLZ is gevraagd om te helpen bij de uitvoer door op belangrijke plaatsen zogenaamde vectoren aan te brengen. In 2022 heeft SLZ dit voor de gemeente Veere ook daadwerkelijk uitgevoerd.

2.3.4 Rolstoel- en rollatorvriendelijke wandelroutes in Reimerswaal

In de gemeente Reimerswaal is in december 2022 een prachtig wandelnetwerk geopend van in totaal 175 km. Op deze routes bevinden zich onder andere klaphekjes, een trekvlot en onverharde paden. Gemeente Reimerswaal vindt het belangrijk dat iedereen de mogelijkheid heeft om te bewegen, daarom heeft zij samen met Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Zorggroep Ter Weel en inwoners voor alle wandelommetjes een rolstoel- en rollatorvriendelijke route gemaakt. Bijzonder aan deze routes is, dat deze makkelijk zijn af te leggen met wielen. Het zijn allen routes met een zo glad mogelijke ondergrond, hierbij worden onverharde paden met los grind, gras en zand vermeden. Hetzelfde geldt voor obstakels zoals fietshekjes, schuine stoepen en smalle steegjes. De rolstoelroutes zijn te vinden in Yerseke, Waarde, Rilland, Oostdijk, Kruiningen, Krabbendijke en Hansweert. De routes zijn te herkennen aan speciale bordjes met een 'rol'-icoontje. Van elke route zijn flyers gemaakt. Deze zijn verkrijgbaar bij de diverse locaties van Zorggroep Ter Weel en bij het Toeristisch Informatiepunt in Yerseke. Daarnaast zijn de routes te downloaden op onze website <https://landschapsbeheerzeeland.nl/wandelnetwerk-reimerswaal> en via: www.reimerswaal.nl/wandelnetwerk.

Als extra toevoeging wordt dit jaar op elke route een speciale rolstoel-picknick set geplaatst. Hiervan zijn twee verschillende varianten: een picknickset waar een rolstoel aan de kopse kant kan aanschuiven zonder tegen tafelpoten o.i.d. aan te zitten en een losse tafel met aan één zijde een bankje. In elk dorp staat een informatiebord met kaarten van het gehele wandelnetwerk Reimerswaal, het dorpsommetje en de dorpsrolstoelroute. Op woensdag 11 januari 2023 was de officiële opening.

Dit project is mogelijk gemaakt door Gemeente Reimerswaal, Geopark Schelde Delta/Provincie Zeeland, Zorggroep Ter Weel, VSB fonds, De Versterking, ANWB en Stichting Landschapsbeheer Zeeland.

Afbeelding 2.4: routebordjes met een 'rol'-icoontje

Afbeelding 2.5: Flyer rolstoelroute

2.3.5 Routes Grenspark Groot-Saeftinghe

Vanuit het Grenspark Groot-Saeftinghe is SLZ gevraagd om een aantal wandelroutes te ontwikkelen. 2022 stond vooral in het teken van de voorbereiding van dit project. Zo is veel overleg geweest over de wensen van de opdrachtgever en is de aanpak vertaald in een (concept) projectplan. Ook zijn de eerste contacten gelegd met Vlaamse partners om mee samen te werken om dit project gerealiseerd te krijgen.

2.4 Wandelnetwerk Reimerswaal

Op woensdag 14 december 2022 is het Wandelnetwerk Reimerswaal officieel geopend. Onder het toezien van vele vrijwilligers, betrokkenen, samenwerkingspartners en overige belangstellenden opende burgemeester José van Egmond van de gemeente Reimerswaal het Wandelnetwerk Reimerswaal bij een van de leukste elementen op de route: het trekvlot. De routes rondom de dorpen, zogenaamde ommetjes, zijn via enkele langere routes aan elkaar gekoppeld zodat er een wandelnetwerk ontstaat. Als resultaat is er in de gemeente ruim 175 kilometer bewegwijzerd wandelnetwerk gerealiseerd waarvan 16,5 kilometer over onverharde wegen, waarvan 7 km kilometer over boerenlandpaden. In elk dorp is er een ommetje met een thema:

- Oostdijk: Verdrongen dorp
- Yerseke: Zilte Route
- Kruiningen: Watersnood 1953
- Krabbendijke: Kern met Pit
- Waarde: Cisterciënzers route
- Rilland: Oud & Nieuw
- Hansweert: Parlevinkerspad

Ruim 30 actieve vrijwilligers/ bewoners hebben hieraan meegewerkt. Zij hebben totaal 1540 uur gewerkt. Per dorp is er een groepje gevormd die samen mooie routes hebben verkend en bedacht rondom hun dorp. Diverse eigenaren en pachters hebben toegang verleend over hun terrein zoals dijken en paden over boerenland. Er is een papieren routekaart gedrukt waar het gehele wandelnetwerk Reimerswaal, inclusief de ommetjes op staat. Deze is verkrijgbaar bij de toeristische infopunten in de gemeente. Het wandelnetwerk is ook te vinden via www.reimerswaal.nl/wandelnetwerk, op de informatieborden in de dorpen of stippel je route direct online uit via de routeplanner op www.wandelnet.nl/wandelrouteplanner.

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Dit Reimerswaalse netwerk is het sluitstuk van het Wandelnetwerk Zeeland. Er is nu in heel Zeeland een gebiedsdekkend wandelnetwerk dat bestaat uit bijna 3000 kilometer aan wandelroutes! Dit project is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de gemeente Reimerswaal en wordt gesteund door Provincie Zeeland via het Programma voor Plattelandsontwikkeling (POP3), het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, Leader en de Nationale Postcode Loterij.

*Afbeelding 2.7:
Fotomoment
Burgemeester
Reimerswaal met
wandelkaart*

Afbeelding 2.6: Paneel Reimerswaal

3 Prestatieveld Vrijwilligerswerk

SLZ houdt zich bezig met begeleiden, stimuleren, faciliteren en coördineren van de groene vrijwilligers en bewonersinitiatieven in Zeeland. Het gaat hierbij om het ondersteunen van zelfstandige groepen vrijwilligers en bewoners maar ook de coördinatie van de vrijwilligers die door SLZ aangestuurd worden.

3.1 Rapportage vrijwilligerswerk

In 2022 zijn weer vele vrijwilligers op pad geweest die weer heel veel uren hebben gewerkt en zo hebben bijgedragen aan het behoud van natuur, landschap en cultuurhistorie in Zeeland.

3.1.1 Uren en vrijwilligers

Hoewel het aantal vrijwilligers wat lager is dan in 2021, is het aantal vrijwilligersuren gestegen ten opzichte van 2021 (zie onderstaande grafieken)

Grafiek 3.2: Langjarige ontwikkeling aantallen vrijwilligers

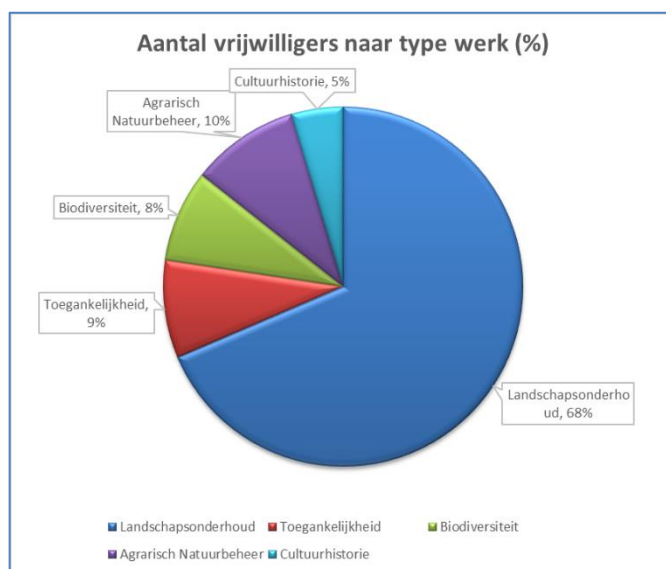

Grafiek 3.1: Langjarige ontwikkeling aantallen vrijwilligersuren

De daling van het aantal vrijwilligers is vooral toe te schrijven aan het lagere aantal deelnemers op de Natuurwerkdag (123 minder). Dat is meteen ook de verklaring waarom het aantal uren wel hoger is. Het aantal 'vaste' vrijwilligers is heel constant en deze vrijwilligers zorgen toch voor het grootste deel van de uren.

Het werk dat de vrijwilligers uitvoeren is heel divers. Om een beeld te geven waar de vrijwilligers zich voor inzetten, is het werk ingedeeld in de volgende werkvelden: wandelnetwerken, biodiversiteit, agrarisch natuurbeheer, cultuurhistorie, landschapsonderhoud.

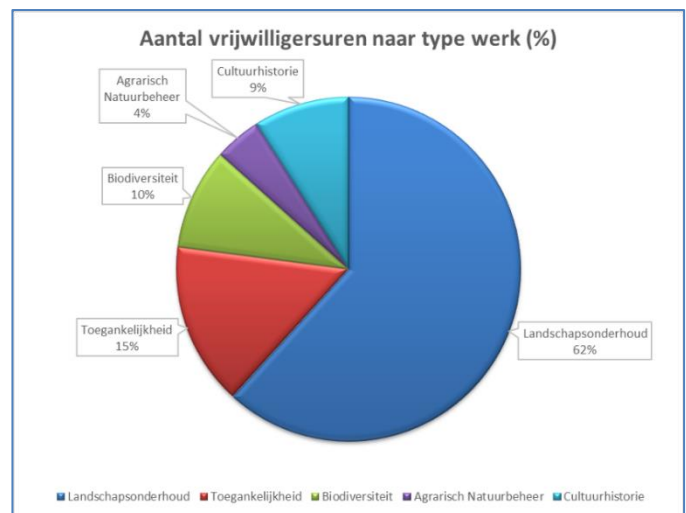
In grafiek 3.3 is te zien voor welk van de werkvelden de vrijwilligers zich inzetten. Meer dan 2/3 van de uren worden (nog steeds) gemaakt in het landschapsonderhoud. Het gaat hierbij om onderhoud aan landschapselementen zoals het uitvoeren van knotwerk, snoei van

Grafiek 3.3: Percentage aantallen vrijwilligers naar type

hoogstamfruitbomen, plantwerk, snoei van hagen en ecologisch maaibeheer. Agrarisch Natuurbeheer, Biodiversiteit en Toegankelijkheid zitten qua percentage dicht op elkaar maar volgen op gepaste afstand met respectievelijk 10%, 8% en 9%

Wanneer we kijken naar het percentage van het werk (zie grafiek 3.4) dan zien we dat de vrijwilligers Landschapsonderhoud het grootste percentage aan uren hebben gemaakt. Wel is het percentage uren lager als het percentage aantallen vrijwilligers. Dit is ook het geval bij Agrarisch Natuurbeheer. Bij de Cultuurhistorie, Biodiversiteit en Toegankelijkheid is het percentage uren juist hoger dan het percentage aantallen vrijwilligers. De vrijwilligers maken per persoon relatief veel uren.

Grafiek 3.3: Aantal gewerkte vrijwilligersuren naar type werk in %

3.1.2 Overzicht zelfstandig werkende groepen

Het volgende overzicht toont alle zelfstandige groepen waar SLZ wel bij betrokken is met advies, levering van gereedschap of andere manieren van ondersteuning.

Groepen	Totaal aantal groepen
Scholen (alleen levering gereedschap)	5
Groepen uitleen gereedschap (buiten scholen, vaste groepen en Natuurwerkdag)	3
Zelfstandige scholen op Natuurwerkdag	1
Groepen Natuurwerkdag (buiten groepen elders in dit schema genoemd)	9
NBV 't Duumpje	1
NBV De Steltkluit	1
KNNV De Bevelanden	1
Werkgroep Landschapsverzorging Walcheren	1
Werkgroep Actief Terreinbeheer S-D	1
Natuurvereniging Tholen	1
A Rocha werkgroep Zeeland	1
Moesbosch werkgroep	1
Oranjesbosch werkgroep	1
Hout en Co	1
Kapsalon	1
Sprenckpark	1
Totaal Landschapsonderhoud	30
Zwartenhoekse Zeesluis	1
Historische grenspalen	1
Oude Fruitrassen	1
Waardevolle begraafplaatsen	14
Historische buitenplaatsen	6
Totaal Cultuurhistorie	23
Monitoring agrarisch natuurbeheer (Poldernatuur) begeleid door SLZ via ZeeBra	9
Partridge	2
Patrijzen meetnet	16
Totaal Agrarisch Natuurbeheer	27
Kerkuilen	7
Steenuilen	2
Kiekendief	6
Vleermuizen (klachtafhandeling)	1
Amfibieën (monitoring)	1
Mossen	1
Ecologisch gazonbeheer	4
Duinen Valkenisse monitoring	1
Meetnet alpenwatersalamanders en kamsalamanders	1
Steenuil en steemarters ZVL	2
Werkgroep biodiversiteit Ovezande	1
Totaal Biodiversiteit	27
Groepen controle wandelnetwerk	7
Totaal Wandelnetwerk Zeeland	7
Totaal aantal zelfstandig werkende groepen	114

Tabel 3.1: Zelfstandig werkende groepen

3.1.3 Organisatie vrijwilligerswerk

Dat al deze vrijwilligers en vrijwilligersgroepen aan de slag zijn gegaan in 2022 is niet vanzelf gegaan.

Om deze grote aantallen vrijwilligers en vrijwilligersuren voor elkaar te krijgen is er door SLZ medewerkers gewerkt aan de volgende taken:

- Werving en intakes vrijwilligers
- Uitkeren onkostenvergoeding aan vrijwilligers
- Contact onderhouden met zelfstandige vrijwilligers- en bewonersgroepen

3.2 Kennis en kwaliteit

Het werk dat onder andere door vrijwilligers uitgevoerd wordt, dient wel van voldoende kwaliteit te zijn.

Hierin is de werkvoorbereiding en de aansturing in het veld door onze voormannen belangrijk zodat de vrijwilligers goed weten wat en hoe ze het werk uit moeten voeren. Daarnaast is het ook belangrijk dat vrijwilligers zelf de kennis en vaardigheden op het werk op de juiste manier maar ook veilig uit te voeren.

Omdat voor elkaar te krijgen geven we jaarlijks een aantal cursussen die te maken hebben met inhoudelijke kennis of het veilig uitvoeren van het werk.

Datum	Cursussen/ kennisbijeenkomsten	Doelgroep	Aantal deelnemers
22-feb	Herhalingscursus bosmaaien	vrijwilligers	7
24-feb	Cursus zaag- en veltechniek	vrijwilligers/medewerkers	10
13-apr	Cursus werken op hoogte	vrijwilligers/medewerkers	19
13-dec	Cursus veldhulpverlening	vrijwilligers/medewerkers	11

Tabel 3.2: Cursusprogramma voor vrijwilligers

Naast de kennis is het ook belangrijk dat de vrijwilligers en medewerkers met goede materialen op pad gaan. Zo wordt er jaarlijks ook nieuw gereedschap aangeschaft maar ook het onderhoud en de keuring van machines, gereedschap, ladders en klimmateriaal hoort daar bij. Ook externe groepen kunnen gereedschap bij SLZ lenen via ons uitleen systeem.

Verder stelt SLZ Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM's) beschikbaar aan medewerkers en vrijwilligers. Het gaat onder andere om handschoenen, helmen, veiligheidsbrillen maar ook kleding en helm met gehoorbescherming en gelaatsbescherming voor de bosmaaier en kettingzaag. Ook de aanschaf en het onderhoud van de bedrijfswagens valt hieronder zodat ploegen goed en veilig op de werklocatie geraken.

3.2.1 Binding en waardering

We vinden het als SLZ erg belangrijk om aan de vrijwilligers te laten merken hoe enorm we waarderen wat ze allemaal doen. Daarom hebben we ook in 2022 voor de Landschapsonderhoudsvrijwilligers excursies. Georganiseerd. De NMZ ploegen zijn naar de Dintelse Gorzen geweest en hebben daar (in de regen) een wandeling gemaakt onder begeleiding van een gids van Natuurmonumenten. 's Middags na de lunch is vanwege het weer een alternatief programma geregeld: oud Hollandse volksspelen in plaats van een sloepen vaartocht. Ook de Zeeuws-Vlaamse ploegen zijn op excursie geweest en wel naar het bijzondere museum Verbeke foundation waar kunst en natuur samenkomen.

Jaarlijks willen we ook een vrijwilliger in het zonnetje zetten die zich bijzonder heeft ingezet voor de doelstellingen van SLZ. Op zaterdag 3 december is de Gouden Jirizaag weer uitgereikt aan vrijwilliger Gerard van

Daele van de knotgroep van 't Duumpje. Gerard is al 25 jaar actief binnen de knotgroep waarin hij het onderhoud van het gereedschap voor zijn rekening neemt. Daarnaast springt hij in wanneer de coördinator afwezig is.

Gerard is naast het landschapsbeheer ook al jarenlang lid van de lokale vogelwerkgroep. Binnen deze werkgroep houdt hij zich bezig met de waterwildtellingen, de tellingen van steenuilen, de ganzentellingen en de BMP tellingen. Ook heeft hij jarenlang kerkuilen geïnventariseerd en dit gecoördineerd. Gezien zijn grote en brede bijdrage aan de natuur in Zeeland verdiende hij de Gouden Jirizaag.

Afbeelding 3.1: Gouden Jirizaag winnaar Gerard van Daele met 'zijn' knotgroep van 't Duumpje

3.2.2 Werving

Voordat een vrijwilliger actief wordt bij een vrijwilligersploeg, wordt er eerst een kennismakingsgesprek gevoerd. Aan de hand van de voorkeuren en beschikbaarheid van de potentiële vrijwilliger wordt de nieuwe vrijwilliger ingedeeld bij een ploeg. In 2022 zijn er voor de regio Noord- en Midden Zeeland 51 gesprekken gevoerd. Gelukkig is dat weer een stuk meer dan voor 2021, toen waren het er 23 minder.

Op www.natuurwerkzeeland.nl staan er vacatures van diverse groene organisaties in Zeeland, hierop zijn vacatures geplaatst van allerlei werkzaamheden. Hiernaast gebeurt het werven ook via vrijwilligerscentrales en de SLZ website maar ook werd er meer gebruik gemaakt van Social Media (Facebook, Twitter en Instagram).

3:10 p.m. · 20 jul. 2022

Afbeelding 3.2: Werving via sociale media

3.2.3 Gereedschapsuitleen van SLZ

SLZ is dé partij die vrijwilligersgroepen in natuur- en landschapsbeheer ondersteunt en de uitleen van diverse gereedschappen coördineert. Dit kan variëren van takkenscharen en zagen tot amfibievuiken en ladders.

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Natuurorganisaties, bewonersgroepen of wijkverenigingen die zijn aangesloten bij SLZ kunnen bij ons gereedschap lenen. Alles loopt via digitale reserveringen via onze website:

<https://landschapsbeheerzeeland.nl/vrijwilligers/gereedschapsuitleen>

Het gereedschap wordt goed onderhouden en wij zorgen ervoor dat ze met goed en veilig gereedschap aan de slag kunnen in het landschap. Om gereedschap te lenen, moet men inloggen met een account. Men krijgt toegang indien de vrijwilligersgroep past binnen onze doelgroep van natuur- en landschapsbeheer.

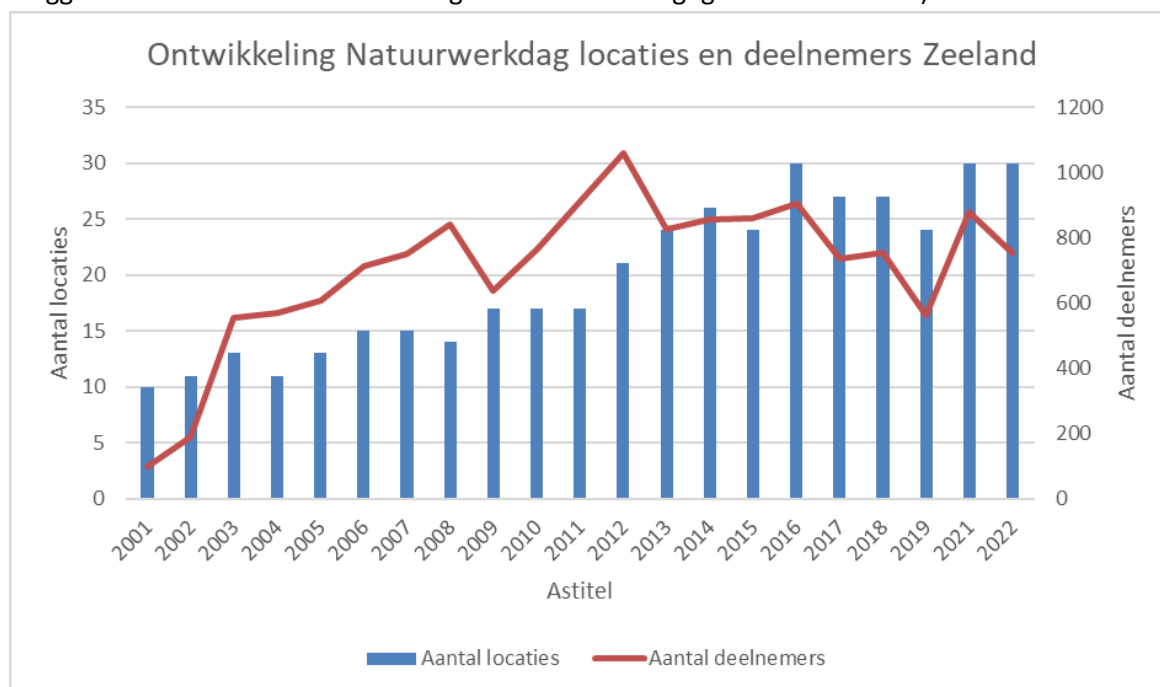
3.3 Overige projecten vrijwilligerswerk

3.3.1 Landschapsonderhoud

Het onderhoud aan de landschapselementen is wel een kerntaak van SLZ. Het aantal projecten dat SLZ uitvoert en waarin ook onderhoud aan landschapselementen wordt uitgevoerd, is behoorlijk gegroeid in de loop der jaren. Ondanks de vele projecten wordt nog veel werk vanuit het project Landschapsonderhoud uitgevoerd. De 2^e meest voorkomende werkzaamheden zijn het knotten van (meestal) wilgen en het uitvoeren van ecologisch maaibeheer. Daarnaast komt ook wel ander werk voor zoals plantwerk en het snoeien van laanbomen. SLZ medewerkers hebben in 2022 3065 uur besteed aan werkvoorbereiding, uitvoer en het begeleiden van de uitvoer door vrijwilligers. Voor 46 verschillende eigenaren is er op 106 klussen gewerkt met een totaal van 264 werkdagen. Daarnaast zijn 319 knotpoten geoogst voor 21 verschillende personen.

3.3.2 Natuurwerkdag

Op vrijdag 4 november vond de Natuurwerkdag junior weer plaats vooraf aan de gebruikelijke Natuurwerkdag op de eerste zaterdag van november (op 5 november in 2022). Op de Natuurwerkdag junior zijn er 5 schoolklassen aan de slag gegaan onder deskundige begeleiding van SLZ medewerkers. Op de vrijdag en zaterdag samen hebben er 754 deelnemers op 30 locaties zich ingezet voor natuur en landschap in Zeeland. Het aantal locaties was daarmee gelijk aan dat van 2021. Het aantal deelnemers is wel iets lager vergeleken met het aantal deelnemers in 2021. Dit is te zien in meerjarenoverzicht (2020 weggelaten omdat de Natuurwerkdag toen niet door is gegaan i.v.m. corona).

SLZ is de provinciale coördinator van de Natuurwerkdag in Zeeland. SLZ medewerkers hebben 367 uur gestoken in het ondersteunen locatieleiders met advies, gereedschap/PBM's, hulp om de locatie op de site www.natuurwerkdag.nl te plaatsen en de promotie van de Natuurwerkdag.

3.4 Bestrijding Bacterievuur 2022

Sinds 1992 controleert Stichting Landschapsbeheer Zeeland in de zomermaanden waardevolle meidoornhagen op de besmettelijke ziekte 'bacterievuur', in een zone van 500 meter rond fruitteeltbedrijven op Walcheren, Zuid-Beveland en Zeeuws-Vlaanderen op basis van vrijwillige medewerking van eigenaren en op verzoek in natuurgebieden en andere terreinen. Dit gebeurt met zorg en vakkennis. Het controleseizoen loopt van 1 mei tot 30 september. Deze controles leveren een belangrijke bijdrage aan het onderhoud van het landschap met zijn prachtig bloeiende meidoornhagen die zo karakteristiek zijn voor Zeeland. De bacterievuurcontroles worden uitgevoerd door SLZ-medewerkers. In Zeeuws-Vlaanderen hebben ook 5 vrijwilligers meegeholpen (totaal 36 uur).

3.3.1 Bij particulieren en organisaties

In het in 2018 gestarte abonnementensysteem, lopen 17 abonnementen, waarvan bij zeven abonnees er twee controlerondes plaatsvonden. Een locatie kan uit meerdere percelen bestaan. Lichte aantastingen worden tijdens de controle direct weggeknipt. Zwaarder knip- en zaagwerk wordt aangespoten, net als moeilijk bereikbare aantastingen. Van alle aantastingen worden indien mogelijk de locaties ter plekke vastgelegd met gps-apparatuur. Een offerte voor het verwijderen van aangespoten aantastingen wordt met een locatiokaartje aan de eigenaar van het betreffende perceel gestuurd. De eigenaar heeft hierbij de keuze de aantastingen zelf te verwijderen, of SLZ hiervoor in te huren. In 2022 zijn er geen offertes verzonden voor extra werk.

In 2022 is het totale aantal gevonden aantastingen licht toegenomen ten opzichte van 2021. Er zijn 146 aantastingen in 2022 gevonden, tegen 139 aantastingen in 2021. De meeste aantastingen zijn gevonden in Zeeuws-Vlaanderen, vooral op locaties waar pas sinds 2019 wordt gecontroleerd. Buiten deze twee locaties is er vrijwel geen bacterievuur gevonden tijdens de vrijwillige controle. Op Zuid-Beveland zijn 3 infecties gevonden, op de Zeeuws-Vlaamse locaties samen 143 stuks.

3.3.2 Bij Waterschap Scheldestromen

Sinds 2005 controleert SLZ voor Waterschap Scheldestromen de meidoornheggen op Walcheren en sinds 2011 ook diverse heggen langs wegen op Zuid-Beveland. De meeste heggen liggen binnen een straal van 500 meter rond fruit- of boomteeltbedrijven. Als er veel infecties worden gevonden dan wordt er alleen binnen de 500 meter zone gecontroleerd. Bij weinig infecties wordt binnen de beschikbare tijd de te controleren zone uitgebreid naar 750 meter. Dit verlaagd de infectiedruk op de boomgaarden binnen de 500 meter zone. In 2022 is er vanwege het geringe aantal aantastingen binnen een straal van 750 meter gecontroleerd.

In 2022 zijn er binnen het gebied wat in opdracht van het WSS gecontroleerd is in totaal 37 aantastingen gevonden, waarvan er 14 in opdracht van het WSS door een loonwerker zijn verwijderd (loonwerk) en 23 door SLZ zelf zijn weggeknipt (knipwerk). Hoewel er de laatste jaren weinig bacterievuur wordt gevonden is het totaal aantal gevonden aantastingen in 2022 wel beduidend hoger dan in 2021 (23; 17 in 2020, 26 in 2019).

Werkwijze

Begin mei zijn we gestart, we gaan wekelijks op stap en de laatste ronde was aan het eind van september. Er worden altijd 5 rondes gedaan. De laatste ronde checken we vooral op indicatie; waar we aantastingen verwachten op basis van voorgaande bevindingen. 1 ronde is het gehele gebied dat bestaat uit 3 subregio's: Zuid, Midden, Noord. Over één ronde wordt minstens 3 dagen gedaan. Op de laatste controle dag is er gecontroleerd op locaties waar eerder in het seizoen meer bacterievuur is gevonden dan op andere locaties.

Nieuwe indeling

Voor de start zijn de gebieden opnieuw ingedeeld, waardoor kaartjes niet meer overeenkomen met de kaartjes uit eerdere jaren. Hier is voor gekozen om ook de verbindingzones tussen gebieden die vlak bij elkaar liggen beter op kaart weer te kunnen geven. Deze nieuwe indeling maakt het makkelijker om gegevens op kaart te delen. De controleurs zelf zijn nu niet meer van de kaartjes afhankelijk, omdat ze alle te controleren hagen in een app op hun telefoon of tablet hebben zitten. Alle gevonden aantastingen zijn direct in het veld digitaal vastgelegd. Na afloop van een controle dag zijn de in het veld opgeslagen punten geüpload naar de cloud. Op kantoor worden deze vervolgens weer gedownload en in het gis-meer-jaren-project opgenomen. De cloud versnelt de gegevensoverdracht.

4 Prestatieveld Natuur- en Landschapsbeheer particulieren

SLZ voert diverse uitvoeringsgerichte taken en projecten uit op het gebied van particulier natuur- en landschapsbeheer en natuur- en landschapsbeheer bij overheden.

Een van de projecten is het project ‘Herstel streekeigen erven’. Via dit project worden plannen gemaakt voor het opknappen van minimaal 3 erven. Daarnaast worden 4 projecten uitgevoerd gericht op particulier landschapsonderhoud via een abonnementensysteem. In 2022 is verder onderzocht of en hoe we mogelijk abonnementen kunnen samenvoegen of combineren. Via de verschillende projecten zijn veel activiteiten op het gebied van landschapsonderhoud uitgevoerd, zie onder. Daarnaast zijn enkele kleinere projecten uitgevoerd zoals “Bomen voor koeien” en “Plan Boom”. Via het werkveld Natuur en landschapsbeheer zijn in 2022 diverse taken en projecten uitgevoerd op het gebied van: particulier natuur- en landschapsbeheer en natuur- en landschapsbeheer bij overheden:

4.1 Advisering en planvorming

SLZ wordt vaak gevraagd voor advies op het gebied van natuur en landschapsbeheer. Het betreft diverse uiteenlopende adviezen aan particulieren, overheden en agrariërs.

Een overzicht van de 158 adviezen in 2022:

- Aanvraag advies particulieren over natuur en landschapsbeheer: 123 particulieren
- Aanvraag advies particulieren over cultuurhistorie: 11 particulieren
- Losse aanvragen overheden over natuur en landschapsbeheer: 2 keer
- Aanvraag advies Agrarisch natuur beheer (incl. fruittelers): 9 aanvragen
- Aanvraag advies biodiversiteit: 8 stuks.
- Overig: 5 stuks.

Medewerkers van SLZ hebben met zeer veel particuliere grondgebruikers contact over de aanleg en het beheer van kleine landschapselementen. Het betreffen adviezen aan bewoners van het buitengebied over o.a. gewenste methoden van onderhoud, natuurvriendelijke streekeigen erfinrichting, verkrijgen van subsidies en dergelijke. Vaak wordt het opstellen van schriftelijke adviezen opgenomen in de lopende projecten. Op diverse locaties werd er tevens werk voor de vrijwilligersploegen afgesproken.

4.2 Externe opdrachten

Voor verschillende eigenaren zijn plannen gemaakt voor de inrichting en/of het beheer van een terrein, buitenom lopende SLZ-projecten. De kosten voor het opstellen van deze plannen zijn voor rekening van de eigenaren. In 2022 voerde SLZ 24 betaalde opdrachten van verschillende aard en omvang uit voor externe opdrachtgevers. Ten opzichte van vorig jaar zijn de opdrachten omvangrijker geworden. De grote opdrachten zijn daardoor als project benaderd en worden niet meegenomen in dit overzicht.

Wat opvalt is dat er veel opdrachten voor inrichtingsplannen en begeleiding van uitvoering waren. De meeste opdrachten kwamen van overheden, net zoals in het voorgaande jaar.

De opdrachten zijn verdeeld over de werkvelden ‘Natuur en Landschapsbeheer’ en ‘Communicatie en Kennis’ (zie onderstaande tabel voor details). Ook binnen de prestatievelden ‘Agrarisch Natuurbeheer’ en ‘Toegankelijkheid’ zijn externe opdrachten uitgevoerd.

Opdrachten natuur- en landschapsbeheer

Type opdracht:

inrichtingsplan	toets	inventarisatie	begeleiding en uitvoering	paneel	lezing of excursie	plan / rapport	overig
11	0	0	8	0	0	1	0

Opdrachtgever:

particulier	agrariër	overheid	bedrijf	anders
3	2	11	3	1

Opdrachten Communicatie en Kennis

Type opdracht:

inrichtingsplan	toets	inventarisatie	begeleiding en uitvoering	paneel	lezing of excursie	plan / rapport	overig
0	2	3	0	0	4	4	1

Opdrachtgever:

particulier	agrariër	overheid	bedrijf	anders
1	0	3	7	3

Opdrachten waarvoor offerte is uitgebracht, maar die niet zijn doorgegaan:

inrichtingsplan weiland
Maaiwerk poelen
Uitvoering beheer N61 gebieden
Pilot camperplaatsen
inrichting perceel
Presentatie voor recreatieondernemers

4.3 Samenwerking met bedrijven

In 2022 is wederom op diverse fronten samengewerkt met bedrijven. Voorbeeld hiervan is de actie “Boeren planten bomen”. Bij de uitvoering van diverse maatregelen t.b.v. landschapsherstel e.d. worden veel plaatselijke en regionale bedrijven ingezet, zoals bij uitvoering maatregelen in het kader van de POP3 projecten, bij het opschonen van poelen in het kader van de VOL of het project “kwetsbare bijen 2022”. De contacten met Dow, Yara en Cargill in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone zijn in 202 voortgezet. Voor Zeeland Refinery in het Sloegebied hebben we werkzaamheden begeleid in het kader van aanleg tijdelijke natuur (zie ook project Natuur op bedrijfsterreinen).

4.4 Samenwerking met overheden

Met alle Zeeuwse gemeenten is er contact over het ontwikkelen en uitvoeren van diverse projecten. Daarnaast wordt SLZ vaak benaderd door gemeenten voor het opstellen van onderhoudsadviezen of het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden aan natuur- en landschapselementen, dit zijn dan betaalde opdrachten. We werken veel samen met de gemeenten binnen diverse projecten zoals bij het wandelnetwerk en biodiversiteit. Daarnaast is er met gemeenten ook overleg in het kader van het landschapsbeleidsplan (Borsele) en het Landschapsuitvoeringsplan Kanaalzone (Terneuzen).

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Met Waterschap Scheldestromen was er in 2022 weer veel contact over de uitvoering van diverse onderhoudswerkzaamheden op terrein van het Waterschap. Dit onderhoud is vastgelegd in een 4 jarige onderhoudsovereenkomst. Ook voor het uitvoeren van de controle van bacterievuur in wegbeplantingen op Walcheren is een 4 jarige overeenkomst afgesloten. Beide overeenkomsten zijn begin 2022 weer voor 4 jaar verlengd.

Met Staatsbosbeheer loopt een 4 jarige onderhoudsovereenkomst voor onderhoud van diverse terreintjes en landschapselementen. Ook met Rijkswaterstaat en de gemeente Middelburg hebben we langlopende overeenkomsten voor het onderhoud van een natuurerrein.

Met de gemeenten Veere, Goes, Hulst, Sluis en Tholen en het Waterschap Scheldestromen is contact geweest over het onderhoud van kleine bosjes op hun grondgebied (zie ook het project Kleine bosjes). Met de gemeenten Terneuzen, Goes en Borsele en Waterschap Scheldestromen is contact geweest over het onderhoud van hoogstamboomgaarden (zie ook het project hoogstam-abonnement). Met de gemeenten Hulst, Schouwen Duiveland, Veere en Borsele is contact geweest omtrent het onderhoud van een of meerdere waardevolle begraafplaatsen. In het kader van de jaarlijkse Natuurwerkdag wordt met alle Zeeuwse gemeenten samengewerkt, de meeste gemeenten dragen ook bij in de kosten van dit project.

4.5 Boeren planten bomen

In 2022 hadden we met 3 leveranciers afspraken gemaakt in het kader van Boeren Planten Bomen. SLZ bepaalt welke inheemse en streekeigen soorten, welke maten beplanting en beschermingsmaterialen op de bestellijst komen, maar laat het bepalen van de prijs over aan de leveranciers. Diverse soorten bosplantsoen worden geleverd met autochtone herkomst. De leveranciers hebben op hun website een link naar de website van SLZ en omgekeerd.

4.6 Actie Wilgenpoot

In het 2022 zijn 145 wilgenpoten besteld en door SLZ geleverd op diverse locaties in Zeeland. We vragen voor kleine aantallen € 5,- per wilgenpoot, bij meer dan 20 stuks vragen we € 3,- per poot.

4.7 Bomen voor koeien

Via de actie “bomen voor koeien” kunnen mensen een certificaat kopen voor de aanplant van bomen en struiken langs weilanden met vee. Vanuit SLZ hebben we de afspraak dat we jaarlijks op ongeveer 3 locaties struiken aanplanten via deze actie. In 2022 zijn 200 struiken en enkele bomen geplant. In 2023 wordt de actie vervolgd.

4.8 Plan Boom

Plan Boom is een landelijk project van de natuur en milieufederaties om 10 miljoen bomen aan te planten in heel Nederland. In Zeeland werken we samen met de ZMf aan de aanplant van bomen en bosplantsoen in Zeeland. In november hebben we een gesprek gehad met Anouk Gielliet van Urgenda over samenwerking met het Urgenda project “meerbomen.nu” in Zeeland. Op enkele locaties hebben we samen gewerkt aan deze actie “meer bomen.nu”, zoals een bosperceel in Koewacht.

In 2022 hebben we samen met de ZMf de volgende werkzaamheden opgepakt:

A: Uitdeelactie:

Omdat het eerder zo’n daverend succes was is in 2022 weer een uitdeelactie gratis inheemse boompjes organiseerd door, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Velt Zeeuwse Eilanden, in samenwerking met diverse bewonersinitiatieven en deze enthousiaste gemeenten: Tholen, Goes, Borsele, Noord-Beveland,

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Schouwen-Duiveland, Terneuzen, Sluis, Hulst en Middelburg. In Terneuzen ondersteunden ook woningcorporaties Woongoed en Clavis de actie. Daardoor konden we ruim twee keer zoveel bomen uitdelen, meer dan 16.000! De actie gaat uit van Plan Boom en is bedoeld voor particulieren die de boompjes in eigen tuin planten. Met Plan Boom willen we Zeeland verder vergroenen en klimaatbestendig maken.

De actie was zeer succesvol en heeft ook uitgebreid in het Zeeuwse nieuws gestaan.

Zie: <https://zmf.nl/nieuws/zmf-uitdeelactie-2022-bestel-gratis-boompjes-en-haal-de-natuur-dichtbij/>
<https://landschapsbeheerzeeland.nl/nieuws-activiteiten/gratis-boompjes-als-zoete-broodjes-over-de-toonbank>. Op 8, 9 en 10 december zijn de boompjes op 11 locaties verspreid over Zeeland uitgedeeld door achterbangroepen / dorpsinitiatieven. In totaal ging het om ruim 16000 boompjes in 11 verschillende soorten zoals gele kornoelje, meidoorn, kerspruim en wilde walnoot. Diverse soorten zijn geleverd in autochtone herkomst.

B: 2 Plantevenementen:

2 Plantevenementen:

- aanplant van bomen op het schoolplein van het Graaf Jan van Nassauschool in Souburg
- aanplant van bomen / voedselbosje in het Sprekpark in Middelburg

De aanplant op het schoolplein vond plaats in het kader van het project “de Groene Revolutie”, waarbij ook wordt samengewerkt met IVN. De aangeplante bomen zijn gesponsord door het Waterschap Scheldestromen. De aanplant vond plaats door leerlingen en medewerkers van de betreffende scholen.

Zie ook: <https://www.internetbode.nl/vlissingen/360829/graaf-jan-van-naussauschool-krijgt-groen-schoolplein>

C: Andere plantprojecten:

Aanplant dorpsbos in Kloosterzande ism SLZ, de basisschool “t getij”, de dorpsraad en gemeente Hulst. Planvorming vond plaats door SLZ. In totaal zijn er in het dorpsbos 2.300 stuks bomen geplant door de schoolkinderen.

Het totaal aangeplante bomen en struiken door SLZ in 2022 is te vinden in bijlage 9.

4.9 Projectverslag Herstel streekeigen erven 2022

Doel: Opstellen van plannen en uitvoeren werkzaamheden voor het herstel van streekeigen erven met diverse landschapselementen.

In 2022 hebben we totaal 76,5 uur besteed aan het opstellen van 4 plannen voor herstel landschapselementen op erven, op deze erven zijn streekeigen landschapselementen hersteld of nieuw aangelegd.

Eigenaren kunnen kiezen voor een eenvoudig plan voor € 250,- of een uitgebreid herstelplan voor € 500,-. In deze plannen worden diverse streekeigen landschapselementen en een kort beheervoorstel opgenomen. Via het project zijn plannen opgesteld voor streekeigen erven in Veere, Hengstdijk, Nisse en Heikant. In totaal zijn op de 4 erven 20 laanbomen, 48 hoogstamfruitbomen en 2616 stuks bosplantsoen geplant en zijn er 3 poelen aangelegd. Voor advies van het toekomstig onderhoud van de beplanting op de erven is aangeboden om een ervenabonnement af te sluiten.

Daarnaast zijn er in 2022 buitenom dit project een aantal plannen gemaakt voor de landschappelijke inpassing van nieuwbouw op boerenerven in Zeeland, vaak zijn deze plannen verplicht i.v.m. aanvraag

bouwvergunning nieuwe loods op een erf. Ook hierbij is vaak sprake van de aanleg streekeigen landschapselementen zoals een brede windsingel en de aanplant van diverse streekeigen laanbomen, zoals noten en grauwe abeel. Deze plannen zijn geheel betaald door de eigenaren.

4.10 Kleine bosjes

Veel kleine bosjes in Zeeland (terreintjes van 1 of 2 ha) bestaan uit een monocultuur van bijv. populier of naaldhout met nauwelijks ondergroei. Ze zijn daarom ecologisch gezien van geringe betekenis. Door een aantal eenvoudige maatregelen toe te passen, krijgen deze bosjes een hogere landschappelijke en ecologische waarde.

In 2022 maakte SLZ 1 plan voor aanleg van een bosje en 1 advies voor herplant (na kap populieren). In totaal is op 12 locaties advies uitgebracht of werk uitgevoerd. 19 eigenaren hebben een abonnement. Een opzet voor een vernieuwd bosjesproject is gemaakt en zal in 2023 worden uitgewerkt.

4.11 Abonnementen

Binnen de abonnementen hebben we de deelabonnementen Hoogstamfruit, Streekeigen erven, Grenslinde abonnement en het Bosjes abonnement (zie Kleine bosjes). Het onderdeel hoogstam en erven worden verder geïntegreerd onder andere door de opzet van een nieuwe database. Er is begin 2022 een stage opdracht uitgezet, om onderzoek te doen naar de wensen en behoeften van particuliere eigenaren voor ondersteuning in het particulier landschapsbeheer en de verschillende abonnementen die SLZ aanbiedt. Met de uitkomsten hiervan willen we een nieuwe opzet maken of update doen van de bestaande abonnementen. Helaas haakte de potentiële stagiaire af. Deze opdracht staat nog steeds open bij Hogeschool Zeeland.

4.11.1 Hoogstamfruit

Ook in 2022 is er weer veel werk verzet in het kader van het project Hoogstamabonnement. Eigenaren die een abonnement hebben worden ondersteund in het onderhoud van hun boomgaard. Dit kunnen particulieren zijn maar ook bedrijven, terreinbeheerders en gemeenten zijn eigenaar van hoogstamboomgaarden. Voor de boomgaarden in het abonnement wordt om de twee jaar weer een adviesrapport opgesteld waarbij de eigenaar zelf of de uitvoerende ploegen van SLZ aan de slag kunnen. In 2022 zijn voor bijna 80 boomgaarden adviezen opgesteld en werk uitgevoerd. Totaal zaten er 129 boomgaarden met 4550 bomen bij 110 eigenaren in het abonnement. De specialistische vrijwilligersgroepen zijn 150 dagen op pad geweest om het onderhoudswerk uit te voeren.

4.11.2 Streekeigen erven

Voor eigenaren met een erf met daarin landschapselementen is er het 'ervenabonnement'. De eigenaren krijgen met enige regelmaat advies over de elementen op hun erf en ook kunnen ze het werk door de ploegen van SLZ laten uitvoeren. 73 eigenaren in Zeeland (met name particulieren) hebben een ervenabonnement. Er zijn 35 werkdagen besteed aan het uitvoeren van het werk. SLZ medewerkers besteedden 700 uur aan het opstellen van adviezen en uitvoer en begeleiden van onderhoudswerkzaamheden.

4.11.3 Grenslinden

Binnen het onderdeel grenslinden worden zowel jonge als oude grenslinden in de Zak van Zuid-Beveland gecontroleerd en onderhouden. In de Zak van Zuid-Beveland staan ongeveer 300 grenslinden. Daarvan zijn er 156 in het abonnement opgenomen bij het Waterschap Scheldestromen, Natuurmonumenten en enkele bij particuliere eigenaren. Vrijwilligers hebben 160 uur besteed aan het onderhoud aan grenslinden. Werkzaamheden aan de bomen bestonden uit het verwijderen stamschot en zogenaamde baardgroei. De jonge bomen zijn opgekroond en waar nodig is vormsnoei uitgevoerd.

SLZ medewerkers hebben 90 uren besteed voor organisatie en het inventariseren van bomen waarbij gegevens worden opgenomen zoals diameter, stabiliteit, conditie en takvrije stamlengte.

4.12 Onderhoudsovereenkomsten

SLZ heeft in het verleden onderhoudsovereenkomsten (VOL overeenkomsten) afgesloten voor kleine landschapselementen met particuliere eigenaren. De eigenaar verzorgt zelf het onderhoud en ontvangt daarvoor van SLZ een vergoeding. SLZ controleert de overeenkomsten en betaalt uit.

In 2022 is in totaal 109,5 uur besteed aan de VOL overeenkomsten, waarvan 85,5 uur voor de administratieve en financiële verwerking van de overeenkomsten. Medewerkers hebben 24 uur besteed aan het bezoeken van eigenaren met een VOL-overeenkomst en het controleren en beëindigen van de VOL-overeenkomsten. Sinds enkele jaren is er geen budget meer beschikbaar voor het verlengen van VOL-overeenkomsten. In het laatste jaar van de overeenkomst wordt er contact opgenomen met de eigenaar en wordt besproken hoe het onderhoud in de toekomst kan worden opgepakt.

Looptijd: tot eind overeenkomsten.

Resultaat: In 2022 liepen er 48 contracten voor het onderhoud van:

20 drinkputten;

1.137 meter heg/ houtwal;

1.384 knotbomen (voornamelijk knotwilgen);

425 m2 hakhoutpercelen.

4.13 Landschapselementen Terneuzen

Het project “herstel van landschapselementen Terneuzen” werd eind 2021 aangevraagd en gehonoreerd voor subsidie bij het Innovatiefonds Biodiversiteit. Naast het Innovatiefonds dragen de gemeente Terneuzen en de eigenaren ook bij aan het project.

In 2022 ging het project van start en zijn er op 4 locaties werkzaamheden verricht. Voor een 5^e locatie is de planvorming afgerond in 2022. In 2022 is er 110 uur aan dit project gewerkt.

In totaal zijn op de 4 locaties 7 laanbomen, 9 hoogstamfruitbomen, 425 bosplantsoen aangeplant en 1 poel aangelegd en 1 poel hersteld. Tevens zijn in een bosperceel op Koewacht diverse werkzaamheden uitgevoerd in combi met project “meer bomen.nu” en een bedrijvendag van TPT uit Terneuzen.

4.14 Meetnet LandschapsElementen

Het doel van het landelijk project Meetnet LandschapsElementen (MLE) is inzicht krijgen in de staat van de Nederlandse landschapselementen en hoe deze zich verhoudt tegen de gewenste kwaliteit van het landschap. Landelijk worden 120 plots (opgesteld door een representatieve verdeling van 8 hoofdlandschapstypen van Nederland) regelmatig gemonitord. In Zeeland worden 10 plots regelmatig gemonitord. In 2022 zijn 4 vrijwilligers ingewerkt voor de monitoring van het MLE en is een gebied bij Aagtekerke geïnventariseerd. Het is de opzet dat LandschappenNL iedere 5 jaar een landelijke rapportage maakt over de staat van het Nederlandse landschap.

4.15 Kennisnetwerk Zeeuwse Voedselbossen

Namens de Provincie Zeeland coördineert SLZ het Kennisnetwerk Voedselbossen in Zeeland om de aanleg van voedselbossen in onze provincie te stimuleren d.m.v. kennisdeling en advies. Alles komt samen op de webpagina www.voedselboszeeland.nl SLZ legt daarbij onder meer de nadruk op de inzet van inheems, autochtoon en streekeigen plantmateriaal, om de lokale biodiversiteit zoveel mogelijk te dienen. Tevens heeft SLZ eind 2022 een projectaanvraag toegekend gekregen voor advies en planvorming voor initiatiefnemers van een zestal nieuwe voedselbossen in Zeeland.

5 Prestatieveld Communicatie en Kennis

5.1 Communicatie

Communicatie is een belangrijke drager voor alle activiteiten en projecten die SLZ uitvoert en bestaat uit de onderdelen Corporate Communicatie, Interne Communicatie en Project Communicatie. Het accent ligt op het delen van kennis en het samenwerken in het landschap. De communicatiemedewerkers zijn verantwoordelijk voor de vormgeving en inhoud van de communicatie.

Corporate Communicatie

In de externe communicatie is samenwerking en kennisdeling met partners, overheden, burgers en vrijwilligers een doorlopend punt van aandacht. Door het inzetten van diverse communicatiemiddelen wordt gewerkt aan zichtbaarheid, voorlichting en het creëren van draagvlak bij de bevolking en subsidiegevers en op kwaliteitsontwikkeling van de organisatie en haar activiteiten. Via diverse media werkt SLZ aan een grotere naamsbekendheid en betere bekendheid met wat SLZ allemaal doet bij het Zeeuwse publiek. De werkzaamheden bestaan uit het up-to-date houden van de website, het verspreiden van berichten en foto's via sociale media zoals Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter, (instructie)filmpjes via ons eigen YouTube kanaal, het maken van persberichten en verzenden aan diverse media inclusief eerste contactpersoon voor de pers en het regelen en vertegenwoordigd zijn met een kraam bij evenementen zoals de Landschapsmarkt. We leveren regelmatig een inhoudelijke bijdrage aan door anderen georganiseerde activiteiten zoals aan een tuindersclub, scholen of serviceorganisaties zoals de Rotary, ter promotie van onze stichting. Ook werken wij regelmatig mee aan radio-, internet- en televisieopnames. Tot de corporate activiteiten horen ook het regelen van autobeletering, inkopen van relatiegeschenken en promotiemateriaal, huisstijl bewaking en doorvoeren en het vormgeven van corporate uitnodigingen en folders. Het verzorgen van de verantwoording naar financiers zoals de Nationale Postcode Loterij en de Provincie Zeeland maar ook het samenstellen en vormgeven van het jaarverslag horen ook tot dit onderdeel. Essentiële benodigde input hiervoor is het onderhouden van de SLZ-Activiteitenagenda en Contentkalender. Via ons tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland' informeert SLZ haar relaties over haar activiteiten om draagvlak te creëren en kennis te delen. De inhoud omvat diverse artikelen met uiteenlopende onderwerpen binnen de werkvelden. De artikelen zijn gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring, met als voornaamste doelgroep de particuliere eigenaren en vrijwilligers. Hierdoor ontstaat een grotere naamsbekendheid en betere bekendheid met werkzaamheden SLZ bij het Zeeuwse publiek. Tevens vergroten we hiermee het draagvlak voor natuur, cultuurhistorie en landschap.

Interne Communicatie

Aan de interne communicatie wordt doorlopend aandacht gegeven, met als doel het verhogen van de verbondenheid, saamhorigheid, kennisdeling en betrokkenheid tussen medewerkers onderling en met het bestuur. Hiervoor zijn er diverse interne overleggen geweest, verzonden we 2-wekelijks een interne nieuwsbrief, is er overleg geweest met LandschappenNL en namen we deel aan het communicatieberaad van alle landschappen nationaal. Tevens organiseren we de jaarlijkse informatiedag/teambuildingsdag voor de medewerkers en het bestuur en een eindejaarsbijeenkomst voor SLZ medewerkers als afsluiting van het jaar.

Project Communicatie

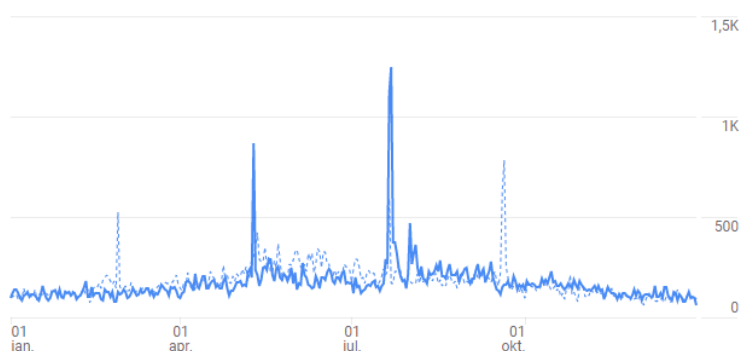
Ondersteuning aan collega's wordt geboden bij communicatie in projecten, zoals bij uitnodigingen of persmomenten, zowel inhoudelijk als procesmatig. Denk hierbij aan het regelen van een informatiebord, persbericht, promotie via social media, aanmaken of updaten projectpagina op onze website, een artikel in ons tijdschrift, ondersteuning bij het organiseren van activiteiten of evenementen, etc. Hierdoor is de

doelgroep binnen het Zeeuwse publiek goed op de hoogte van wat het project inhoudt en wat er eventueel van hen verwacht wordt.

5.2 Media

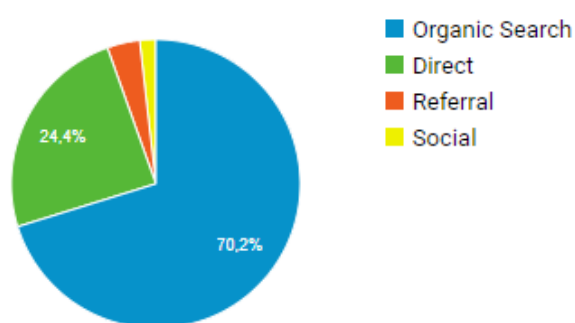
5.2.1 Website

De website van SLZ (www.landschapsbeheerzeeland.nl) werd in 2022 ruim 66.000 keer bezocht. Het aantal unieke bezoekers bedroeg ruim 53.000. Ruim driekwart van de websitebezoekers kwam op onze website terecht via zoekmachines als Google (organic search). Een gemiddeld websitebezoek duurde 1 minuut en 22 seconden. 34% procent van de bezoekers bekeek tijdens een websitebezoek meerdere pagina's. Het totaal aantal paginaweergaven bedroeg zo'n 110.000. De homepage was met ruim 15 duizend bezoekers de meest bezochte pagina. Ruim de helft van de websitebezoekers bezocht onze website met een smartphone.

Grafiek 5.1: Het verloop van het aantal websitebezoeken door het jaar heen (bron: Google analytics)

Topkanalen

Grafiek 5.2: Cirkeldiagram waarin te zien is hoe bezoekers in 2022 op onze website terecht zijn gekomen (bron: Google analytics)

5.2.2 Sociale Media

We zetten sociale media in om activiteiten en kennis te delen, maar ook om deelnemers te werven voor activiteiten, vrijwilligers te bereiken en de naamsbekendheid van SLZ te vergroten.

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Op alle sociale mediaplatformen waarop we actief zijn hebben we afgelopen jaar weer een gestage organische groei van het aantal volgers gezien:

- Facebook: 1332 volgers (218 meer dan in 2021)
- Twitter: 1044 volgers (39 meer dan in 2021)
- Instagram: 1040 volgers (137 meer dan in 2021)
- LinkedIn: 486 volgers (164 meer dan in 2021)
- YouTube: 58 volgers (32 meer dan in 2021)

In 2022 is er meer afwisseling in onze sociale mediaberichten gekomen. Zo delen we natuurlijk nog steeds evenementen zoals openingen van bv een wandelnetwerk. Maar ook gebruiken we vaker plaatjes die in onze huisstijl passen zoals wekelijks een 'veel gestelde vraag' van onze site en regelmatig een 'wist je dat'. Deze berichten hebben regelmatig tot media-aandacht geleid van o.a. Omroep Zeeland. Onderstaand Facebook bericht was het populairst en heeft 81 reacties gegenereerd.

Afbeelding 5.1: Voorbeeld sociaal media bericht

De best presterende Tweet op Twitter:

Afbeelding 5.2: Best presterende Tweet op Twitter

5.2.3 Traditionele media

Ook in 2022 is SLZ regelmatig door diverse media opgepikt.

In bijlage 4 is een groot deel terug te vinden van (online) kranten, TV, internet, radio en nieuwsberichten op websites van organisaties.

De vele persberichten die SLZ verstuurd worden door diverse media goed gelezen. De lokale en regionale media, zoals Omroep Zeeland en PZC plaatsen vaak berichten, maar soms verschijnen we op landelijke radio. Zoals 1 mei 2022 bij Vroege Vogels van BNNVARA op radio 1: 'Zeeuwse gemeenten maaien minder'. Naast een deel van de luisteraars (de zender heeft ruim 2,2 miljoen luisteraars per week) dat het item live heeft gehoord, is het artikel (met luisterlink) daarna ook nog eens 1.500 keer bekeken.

5.2.4 Tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland'

Het tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland' is een uitgave van Stichting Landschapsbeheer Zeeland en wordt drie keer per jaar verzonden aan vrijwilligers in het landschapsbeheer in Zeeland, overeenkomst- en abonneementhouders, relaties en medewerkers. De oplage van de druk is 1550 exemplaren waarvan 1472 exemplaren direct worden verzonden. Daarnaast ontvangen ruim 200 relaties een digitale versie van het blad. De meest recente edities zijn te downloaden van onze website via deze link:

<https://landschapsbeheerzeeland.nl/tijdschrift> . Eerdere nummers, vanaf 1987, zijn te raadplegen in het archief van de Tijdschriftenbank Zeeland van de ZB: www.tijdschriftenbankzeeland.nl.

5.3 Interne kennisuitwisseling

Binnen SLZ is veel kennis aanwezig. Om kennis uit te breiden en te behouden zijn diverse activiteiten aangeboden aan de medewerkers en de vaste vrijwilligers van SLZ. De communicatie-kennismedewerkers initiëren en geven inhoudelijke ondersteuning bij cursussen. Zij planden en organiseerden cursussen en verzorgden het benodigde documentatiemateriaal.

Naast de inhoudelijke kennis vinden we het belangrijk om elkaar op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen binnen de verschillende vakgebieden en de vele projecten van SLZ. Naast speciaal georganiseerde bijeenkomsten, werd er regelmatig input gegeven in projecten of bij gemaakte plannen of adviezen. Via periodiek organisatie-breed overleg en diverse workshops wordt kennis met collega's gedeeld. In 2022 organiseerden we de meeste bijeenkomsten digitaal. Thema's die aan de orde kwamen waren: invasieve exoten, advies en planvorming bij algemeen advies, bossenstrategie, bodem.

De communicatiemedewerkers organiseerden dit jaar voor de medewerkers en bestuursleden weer de jaarlijkse de eindejaarsbijeenkomst als afsluiting van het jaar.

Vanwege hun specialistische kennis worden verschillende collega's gevraagd inhoudelijk bij te dragen of te adviseren in projecten of activiteiten van SLZ. Dit was o.a. het geval bij het project Prunus Nieuw Haamstede en verschillende bosprojecten. Om onderling kennis te delen en elkaar op de hoogte te houden, worden de voor derden gemaakte rapporten in de digitale infobalie opgeslagen. Via links in de interne nieuwsbrief worden medewerkers er op geattendeerd. Een overzicht van de in 2022 gemaakte SLZ-rapporten is te vinden in bijlage 6.

5.4 Externe kennis uitwisseling

Om mensen te betrekken bij de werkzaamheden, draagt SLZ via vele activiteiten kennis uit. Zie ook de prestatievelden Prestatieveld Natuur en landschapsbeheer, Toegankelijkheid, Biodiversiteit en Agrarisch Natuurbeheer voor inbreng van kennis vanuit deze specifieke werkvelden middels advies en overleg. Los van de algemene en projectgebonden kennisoverdracht levert SLZ op verzoek ook inhoudelijke bijdragen aan bijeenkomsten en activiteiten van andere organisaties. De thema's bos, klimaat en vegetatiebeheer kwamen daarbij regelmatig aan de orde.

Regelmatig nemen medewerkers deel aan bijeenkomsten die gerelateerd zijn aan SLZ-werkzaamheden, bijvoorbeeld aan netwerkbijeenkomsten Erfgoed Zeeland, de Rijksdienst, regionale overheden of terreineigenaren. Kennis wordt ook verspreid via de website, media, diverse artikelen en series in ons tijdschrift Landschapsbeheer Zeeland en in vakbladen.

Het afgelopen jaar verzorgde SLZ een in-company training, bestaande uit vier bijeenkomsten, met de volgende onderwerpen: erfvogels en tuinvogels, invasieve exoten, bodemleven, kleine marterachtigen en natuur op bedrijfsterreinen.

5.5 Projectontwikkeling en -verkenning

Er lagen dit jaar weer veel kansen waar SLZ mee aan de slag zou kunnen gaan. Vooral op het gebied van het realiseren van beplanting in het landelijk gebied zijn veel fondsen en regelingen beschikbaar. Een aantal medewerkers hebben verschillende ideeën uitgewerkt tot een concreet project inclusief aanvraag. Deze projecten zijn ingediend bij subsidiegevers en fondsen. De projecten “Kwetsbare bijen en rijke dijken” en “POP III Streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw” zijn ontwikkeld, waarbij Kwetsbare bijen en Rijke dijken al begin 2022 kon starten en het POP-project in november. Een project rondom voedselbossen werd opgezet, ingediend en gestart, evenals een project voor herstel en aanleg van bijzondere landschapselementen met cofinanciering vanuit het Dinamofonds en grensparkwandeling (Saeftinghe). Ook werd er een projectopzet gemaakt voor projecten rondom de thema’s bosjes, het vieren van 40-jaar SLZ met allerlei activiteiten en de Erftrofee. De laatst genoemde moeten nog verder worden vormgegeven en ingediend.

5.6 Activiteiten overzicht

In het begin van het jaar was nog sprake van een Lock down, maar gelukkig konden de meeste activiteiten vanaf het voorjaar gewoon doorgaan.

5.6.1 Interne educatieve activiteiten SLZ

Herhalingscursus bosmaaien	vrijwilligers
Cursus zaag- en veltechniek	vrijwilligers/medewerkers
Cursus basisvaardigheden landschapsonderhoud	(nieuwe) vrijwilligers
Zomercursus bomen en struiken herkennen	vrijwilligers/medewerkers
Knotten in de wilg met kettingzaag	medewerkers
cursus veldhulpverlening	medewerkers en vrijwilligers
cursus werken op hoogte	vrijwilligers/medewerkers
Themabijeenkomst Vegetatiebeheer	medewerkers SLZ
Themabijeenkomst Invasieve exoten	medewerkers SLZ
Themabijeenkomst Advies en planvorming	medewerkers SLZ
Thema bijeenkomst Bosstrategie	medewerkers SLZ
Themabijeenkomst Bodem	medewerkers SLZ
Themabijeenkomst zaaizaad	medewerkers SLZ

Tabel 5.1: Interne educatieve activiteiten SLZ

5.6.2 Externe activiteiten SLZ

Cursus streekeigen erven 1	geïnteresseerden (incl. medewerkers)
Cursus streekeigen erven 2	geïnteresseerden (incl. medewerkers)
Cursus streekeigen erven 3	geïnteresseerden (incl. medewerkers)
Ervenexcursie Burgh-Haamstede	erfeigenaren
Ervenexcursie Sint Philipsland	erfeigenaren
Cursus hoogstamfruitbomen theorie dl 1	geïnteresseerden (incl. medewerkers)
Cursus hoogstamfruitbomen theorie dl 2	geïnteresseerden (incl. medewerkers)
Cursus hoogstamfruitbomen praktijk	geïnteresseerden (incl. medewerkers)
Uitreiking Erftrofee (org: ZLTO)	erfeigenaren e.d.
Presentatie Dorpboomgaard tijdens dorpsraadvergadering	Dorpsraad Sirjansland

Tabel 5.2: Externe activiteiten SLZ

5.6.3 Infostands/lezingen/evenementen

Vanuit ons netwerk krijgen we regelmatig de vraag of we een inhoudelijk bijdrage willen leveren tijdens een bijeenkomst. SLZ heeft in 2022 aan de volgende door anderen georganiseerde activiteiten meegewerkt:

Presentatie biodiversiteit in je tuin, straat, wijk	leden woningcorp. 'I Escout
lezing biodiversiteit/ bijen in je tuin	Groei & Bloei e.a.
Kick Off Groene Revolutie 2022 IVN	geïnteresseerde scholen
Presentatie en excursie Bijentelweekend	Voor Velt, SLZ en Steltkluut
workshop op Congres Mens en Natuur	Zeeuwse Gronden
Infostand op open dag Fruitteeltmuseum Kapelle	bezoekers fruitteeltmuseum
Infotand Fruitroute / fietstocht Fruitteeltmuseum	deelnemers fruitroute
Vrijwilligersmarkt	potentiele vrijwilligers
Twee workshops Bijen in Zeeland, wat kunt u doen voor recreatieondernemers	deelnemers aan project IVN/SLZ 'Bijkletsen met de imker op je vakantieadres'
Assisteren bomen planten voor gemeente Vlissingen	Bewoners
Voedselbos en dijken	Stichting Voedseldijken N-Bev
jurering en advisering energieboswachter	Zmf
presentatie biodiversiteit op bedrijfsterreinen	North Seaports
Presentatie beheerplan Wildtuin Terneuzen	gemeente Terneuzen en buurtbewoners
Toolkit Erfvogels en tuinvogels	medewerkers Traas
Toolkit Kleine marterachtigen	medewerkers Traas
Toolkit Invasieve exoten	medewerkers Traas
Toolkit Bodemleven	medewerkers Traas
Toolkit Natuur op bedrijfsterreinen	medewerkers Traas
Bloemranden gem. Borsele	Met initiatiefgroep Ovezande
Presentatie MNPF Symposium bijen in fruitteelt	Delphy

Tabel 5.3: Infostands/lezingen/evenementen

5.7 Automatisering en Netwerk

De belangrijkste wijzigingen op gebied van automatisering in 2022 zijn dat SLZ nu voor iedere locatie gebruik maakt van extra beveiliging d.m.v. tweeweg-authenticatie op de e-mail, en dat er een groot presentatiescherm met goede camera en luidspreker/microfoon is aangeschaft. Door dit laatste worden groepsoverleggen tussen mensen in onze vergaderruimte met mensen die elders zitten een stuk makkelijker. Verder is er in overleg met onze netwerkbeheerder Pluym ICT begonnen met het nadenken over de toekomst van het netwerk van SLZ. Blijven we zo werken als nu, dus een server die bij ons op kantoor staat of gaan we de Cloud in? Tussenooplossingen zijn ook nog denkbaar.

5.8 AVG

Er zijn geen noemenswaardige situaties voorgevallen op het gebied van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

5.9 Project Ken je erf

Met dit project wil SLZ de krachten van eigenaren van erven en landschapselementen bundelen en een duurzame relatie tussen SLZ en de eigenaren opbouwen. Samen met bewoners van het buitengebied kunnen we de landschappelijke kwaliteit van de Zeeuwse streekeigen erven voor langere tijd waarborgen.

We organiseren elk jaar de 3-daagse cursus Streekeigen erf/ Boerderij in Zeeland (11, 18, 21 mei), de 3-daagse cursus hoogstamfruit snoeien (2, 9, 12 november), een Landschapsmarkt incl. promotie appels persen bij mobiele fruitpers (15 oktober bij Dagbesteding Equi Kraaghoeve in Terneuzen), twee thema/erf excursies gericht op erfeigenaren in Zeeland (14 mei in St. Philipsland en 17 september in Burgh Haamstede), uitreiking van de Erftrofee i.s.m. ZLTO en Boerderijenstichting (8 oktober) en het promoten van de mogelijkheid om (wal)noten te laten persen tot olie. Erfeigenaren zijn hierdoor (beter) op de hoogte van de kansen en mogelijkheden van hun erf en weten hiervoor SLZ te vinden. Tevens leidt dit tot meer draagvlak voor bijv. de ontwikkeling van streekeigen landschapselementen.

5.10 De Zeeuwse Natuur / De Groene Vrijwilliger / Delta Groen Gas

Onder de naam "De Zeeuwse Natuur, Beleef, Beweeg en Leer" bundelen Het Zeeuwse Landschap, Terra Maris, IVN Natuureducatie, Nationaal Park Oosterschelde en Stichting Landschapsbeheer Zeeland hun krachten en activiteiten op het gebied van natuureducatie. Diverse keren is er een partner- en branding overleg.

5.10.1 De Zeeuwse Natuur

Tijdens de Boomfeestdag op 16 november hebben we geassisteerd bij de aanplant van een Dorpsbosje in Kloosterzande, waarvoor het inrichtingsplan (in opdracht van de gemeente Hulst) door SLZ is gemaakt. De aanplant werd grotendeels uitgevoerd door kinderen van basisschool 't Getij uit Kloosterzande. Tijdens de 'Natuurwerkdag junior' op vrijdag 4 november is door vijf basisscholen (zes groepen) op drie locaties gewerkt. SLZ heeft de locaties voor de scholen gezocht en de klassen begeleid. Bepaalde werklocaties in het landschap willen we als buitenlokaal aanbieden voor scholen en scoutinggroepen. Tijdens verschillende overleggen met de partners heeft SLZ kenbaar gemaakt graag aan te willen haken bij het Buitenlokalen initiatief. Met wisselende werklocaties verspreid over de hele provincie. Hierdoor zou de verhaallijn 'beleef de polder' beter aan bod komen. En ook zijn onze werklocaties vaak op fietsafstand van de scholen. De precieze invulling hiervan moet, in overleg met de partners, nog verder worden uitgewerkt.

Samen met het IVN hebben we een verkenning uitgevoerd om te inventariseren waar scholen die hun schoolpleinen vergroenen, behoefte aan hebben op het gebied van beheer en instandhouding. De resultaten van deze verkenning zullen in 2023 verder worden uitgewerkt tot concrete hulpmiddelen voor scholen. Afgelopen jaar is er een excursie georganiseerd voor de jeugdleden (basisschool leeftijd) van de Natuurvereniging in Oost Zeeuws-Vlaanderen. We bezochten een serie amfibiebiotopen rondom Zaamslag. Kinderen mochten zelf met netjes diertjes vangen en er waren speciale amfibiehuizen uitgezet. In de huizen zaten verschillende salamanders waaronder de kamsalamander. Het lukte het niet om een excursie te doen voor een school. Door het hete lenteweer begon het amfibieseizoen vroeg en was het al snel voorbij. Het programma van de beoogde school zat al vol, zodat er niet geschoven kon worden naar een ander moment eerder in het jaar.

Maandag 10 oktober hebben we advies gegeven over inrichting ten behoeve van wilde bijen aan basisschool De Tweern in Goes. Er is onder andere verteld over het belang van inheemse soorten, het creëren van nestgelegenheden en het educatieve aspect van wilde bijen op het schoolplein. De aangedragen ideeën zullen worden meegenomen in het ontwerpproces van het groene schoolplein. Op 30 november 2022 advies gegeven aan basisschool De Oostvogel in Lamswaarde. Advies m.b.t. beheer van het aanwezige groen: extensiever snoeien van de aanwezige struiken en minder vaak maaien, zodat meer tot bloei kan komen en als voedselbron kan dienen voor insecten. Er is ook geadviseerd in nog aan te planten soorten. Gekozen is voor fruitstruiken (beleving voor de kinderen en voedselaanbod insecten), inheemse struiken, klimplanten langs het hek, regenpijpen en fietsenhok en enkele bomen. De bomen komen langs de straatkant om de ingang wat aan te kleden en zullen het tegelplein wat voorzien van schaduw. Er zullen boomstammen worden neergelegd om over te balanceren. De aanplant/aanleg zal in 2023 plaatsvinden. De kinderen mogen dan meehelpen. Het idee is om dit in de vorm van workshops te doen, waarbij ook een bijenhotel, nestheuvel en nestkastjes zullen worden gemaakt en geplaatst.

Zeeuwse Gronden organiseerde op 8 juni een meerdaags internationaal congres met als thema Natuur en gezondheid. Stichting Landschapsbeheer Zeeland verzorgde een van de interactieve workshops op 8 juni. Het idee was de deelnemers kennis te laten maken met verschillende werkzaamheden in het landschap, zoals SLZ die faciliteert. Het was die dag helaas erg regenachtig, wat minder deelnemers opleverde dan verwacht. Marc Buise en Maurice Kindt van Stichting Vrienden van de Zwartenhoekse Zeesluis, verzorgden een excursie en hielpen met de begeleiding. Het was toch een leuke middag en de reacties waren heel positief. We maakten wederzijds kennis met elkaars mogelijkheden, wat handig is met het oog op verdere samenwerking. Tevens hebben we op zaterdag 15 oktober 2022 samen met Dagbesteding Equi Kraaghoeve in Terneuzen een Landschapsmarkt gehouden waarbij zo'n 500 bezoekers waren.

Op 22 november hebben we een verkennend bezoek gebracht aan Dagbesteding en Stadsboerderij 'Kom us Kieke' in Goes. We hebben gesproken over eventuele mogelijkheden tot samenwerking, zoals bijvoorbeeld het maken van insectenhoeven en vogelhuisjes, deelname van cliënten aan buitenwerkzaamheden in het landschap, of het houden van een Landschapsmarkt op hun terrein.

In de communicatie rondom het Wandelnetwerk Zeeland hebben de diverse waarden als gezondheid, beleving en natuur genoemd. Ook tijdens het Wandelevent op 20 mei kwam dit aan bod. Op de SLZ website staan diverse activiteiten en worden lezers erop geattendeerd 'voor meer activiteiten in de Zeeuwse natuur, kijk ook eens op www.zeeland.com'. Op deze website hebben we diverse activiteiten geplaatst zoals ommetjes, passend bij een bepaalde periode van het jaar.

5.10.2 De Groene Vrijwilliger

Het samenwerkingsverband 'De Groene Vrijwilliger Zeeland' heeft als doel om tot een uitgebreidere samenwerking te komen op het gebied van educatie en betrokkenheid waardoor groene vrijwilligers op een gezamenlijke en efficiënte manier geïnformeerd, geworven, betrokken, ondersteund en begeleid worden. SLZ coördineerde deze aanvullende samenwerking.

Op 23 mei is de uitwisselingsbijeenkomst geweest met alle partners. Hier is vooral besproken hoe we verder gaan zo in 2022. Zoals de Arbo cursus die we gaan organiseren. Op maandag 11 juli 2022 hebben we een toekomstgerichte bijeenkomst georganiseerd via Teams. We hebben gespard over wat ieders' wensen zijn en hoe ieder zich kan vinden in de plannen voor de komende jaren. Op dinsdag 8 november hebben we een themabijeenkomst georganiseerd met (netwerk)lunch voor de partners. Het Rode Kruis district Zeeland was te gast en heeft verteld over het beleid van het Rode Kruis m.b.t. vrijwilligers. Zij gaf handvatten over hoe je vrijwilligers kan motiveren om deel te nemen aan cursussen, hoe zij de werving aanpakken, hoe je omgaat met (slecht functionerende) vrijwilligers etc. Het was goed en leerzaam om te horen hoe een grote vrijwilligersorganisatie uit een totaal andere branche, zoals het Rode Kruis, omgaat met vrijwilligers. Op diverse manieren (socials, websites, banenmarkt, gedrukte kaartjes, bijeenkomsten, etc.) hebben we ons groen vrijwilligerswerk het hele jaar door gepromoot. We hebben een Arbobijeenkomst georganiseerd in 2 delen: op 17 november en 15 december 2022 voor met name beheervrijwilligers. De cursus had als doel het vergroten van het veiligheidsbewustzijn bij vrijwilligers door kennis bij te brengen over de risico's en het verkleinen van de risico's tijdens het vrijwilligerswerk. Tevens is er aandacht gevraagd voor www.leerjegroen.nl. Tijdens de eerste bijeenkomst hebben we eerst kennism gemaakt en hebben we het over het algemeen belang van veilig werken gehad niet alleen voor de vrijwilliger zelf maar ook voor de andere vrijwilligers in de groep. Er is een filmpje bekeken over een incident met een maaimachine. Vervolgens is het gegaan over de regels zoals de Arbowet en Arbo besluiten. Vanuit daar hebben we vanuit de door LandschappenNL ontwikkelde 'Vrijwilligers Risico Inventarisatie en Evaluatie' ('VRIE's) gekeken naar een paar veel voorkomende werkzaamheden. De huiswerkopdracht is om voor type werk dat door de vrijwilligerswerk uitgevoerd wordt, de risico's zelf te beschrijven. Tijdens de tweede bijeenkomst zijn we met de huiswerkopdracht aan de slag gegaan. De casussen waren onder andere bosmaaaien, knotten met en zonder kettingzaag, vellen van bomen en het werken met onervaren vrijwilligers. Daarna zijn we ingegaan op biologische agentia en wat te doen als er toch een (bijna) ongeval gebeurt.

5.10.3 Delta Groen Gas

Van iedere 1.000 kuub verbruikt groen gas doneert Delta Groen Gas vijf euro aan De Zeeuwse Natuur. Deze bijdrage wordt verdeeld onder de participanten. Door SLZ werd deze bijdrage in 2021, met medewerking van Waterschap Scheldestromen, besteed aan het plaatsen van drie buitendijkse nestheuvels bij Paulinaschor in Biervliet t.b.v. kwetsbare bijen de Schorzijdebij en Schorviltbij. De bijdrage voor 2022 hebben we besteed aan de evaluatie, het beheer en monitoring van deze nestheuvels. De nestheuvels werden in december 2021 aangelegd en ruim een half jaar laten zijn de eerste bijen al gesignaleerd. Dat is héél snel en dus zijn wij erg blij met dit succesvolle project. Delta liet een interview en filmopnames maken bij de nestheuvels voor de schorviltbij in Hoofdplaat en langs de Oosterschelde.

6 Prestatieveld Cultuurhistorie

Behoud en beheer van cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen is een belangrijk aandachtsveld voor SLZ. Het ontwikkelen van uitvoeringsgerichte projecten, samenwerkingsverbanden en het creëren van draagvlak voor landschap en erfgoed zijn daarbij de belangrijkste activiteiten. De uren die gemaakt zijn door vrijwilligers zijn opgenomen in het overzicht bij het prestatieveld Vrijwilligerswerk.

6.1 Overleg en samenwerking

SLZ heeft in 2022 als agenda-lid en adviserende partij deelgenomen aan de bijeenkomsten van de Zeeuwse Erfgoed Coöperatie (voorheen Netwerk Erfgoedorganisaties), een samenwerkingsplatform voor (grotendeels vrijwillige) erfgoedorganisaties in Zeeland. De deelnemende vrijwilligersorganisaties hebben zich in 2022 officieel verenigd in een coöperatie.

6.2 Zeeuwse ankers

SLZ is sinds 2014 aangesloten bij het samenwerkingsverband 'Zeeuwse Ankers'. Onder de slogan 'verhalen over landschap, monumenten, voorwerpen en mensen' is de structuur van digitaal platform, ankernetwerk en ankerplaatsen gerealiseerd. SLZ heeft een bijdrage geleverd in de vorm van participatie en meedenken in het bestuurlijk overleg (2x) en inhoudelijk overleg via de kerngroep (4x). De verslagen van de het bestuurlijk overleg zijn gemaakt door het secretariaat van Zeeuwse Ankers. De verslagen van de kerngroep zijn gemaakt door Erfgoed Zeeland. In 2022 heeft SLZ het onderhoud op zich genomen van de QR-bordjes in het veld die zijn gekoppeld aan verhalen op Zeeuwse Ankers periodiek door deze te beoordelen en zo nodig te vervangen. Daarnaast heeft SLZ actief geparticipeerd in een werkgroep gericht op het tot stand brengen van een nieuwe Z.A.-website, die een breed publiek moet gaan dienen.

6.3 Streekeigen erfgoed en vrijwilligers

SLZ inventariseert, verzamelt kennis en voert onderhoud- en herstelwerkzaamheden uit rondom de thema's: historische begraafplaatsen en kerkterreinen en historische grensstenen, - palen en - bomen. Op historische buitenplaatsen zijn vrijwilligers actief in het groene erfgoed.

Vrijwilligers spelen een belangrijke rol bij behoud en beheer. Zij vormen een netwerk waarop een beroep kan worden gedaan voor het leveren van kennis of het inzetten van specifieke vaardigheden. De uren die gemaakt zijn door vrijwilligers zijn opgenomen in het overzicht bij het prestatieveld Vrijwilligerswerk.

6.3.1 Waardevolle begraafplaatsen in Zeeland

Op zeker negen waardevolle begraafplaatsen is door vrijwilligers onderhoudswerk verzet. Bij de ene groep lag het accent vooral op het verzamelen en vastleggen van informatie, bij de andere vooral op het uitvoeren van beheerwerk. Naast de reguliere snoei- en maaiwerkzaamheden, is er door SLZ bijvoorbeeld ook, op basis van meerjarige onderhoudsplannen, groenonderhoud gedaan op begraafplaatsen in Zeeuws-Vlaanderen en op Schouwen-Duiveland. De vrijwillige uitvoeringsploeg Zeeuws-Vlaanderen heeft maaiwerkzaamheden uitgevoerd op en rond de historische locaties Zwartenhoekse Zeesluis en Mauritsfort bij Westdorpe. Ook bij de bunkers te Philippine en te Zandstraat is groenonderhoud verricht.

6.3.2 Tiendpalen

In 2022 zijn er weer 2 historische tiendpalen hersteld en teruggeplaatst, met financiële steun van de gemeenten Middelburg en Vlissingen. We hebben het fenomeen tiendpalen, en klein landschappelijk erfgoed in het algemeen, weer in de publiciteit gekregen in de vorm van een feestelijke opening door wethouder Cracau van Vlissingen:

<https://www.internetbode.nl/vlissingen/381283/historische-tiendpaal-onthuld-in-ritthem>

<https://www.pzc.nl/vlissingen/tiendpaal-na-vele-decennia-teruggeplaatst-op-de-grens-van-vlissingen-en-middelburg~a22076b9/>

6.3.3 Herstel van Klein Erfgoed

In 2023 is er met 3 verschillende eigenaren in de gemeente Veere toegewerkt naar herstel van de betreffende objecten (oude schuur centrum Veere, varkenshok Gapinge en historische grafzerk Meliskerke). Bij de feestelijke oplevering van de schuur in Veere waren vertegenwoordigers van de gemeente Veere, o.a. wethouder Bert Tuk, en inwoners van Veere aanwezig. Een feestelijke oplevering van de historische grafzerk bij de kerk van Meliskerke volgt in het eerste kwartaal van 2023.

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/15318671/eeuwenoud-blaauw-schuurtje-opgeknapt-als-je-er-geen-moeite-voor-doet-verdwijnt-het>

<https://www.internetbode.nl/middelburg/381618/het-blaauwe-schuurtje-in-veere-gerestaureerd>

Advies gevraagd over 17 ^e -eeuws erf (rijksmonument). De eigenaar heeft het geërfd en wil op gepaste wijze de bestaande boomgaard onderhouden en een nieuwe aanleggen.	's-HeerHendrikskinderen
Eigenaar is boerderij (rijksmonument) aan het herstellen en heeft een vraag over de aangetroffen welput.	Sint Maartensdijk
Eigenaar van historisch landgoed / kasteel wil advies over het opstellen van een landschaps- en beheerplan voor het hele terrein.	Renesse

Tabel 6.1: Verschafte adviezen m.b.t. cultuurhistorie

6.4 Verborgen buitens en begraafplaatsen Schouwen-Duiveland

Naar aanleiding van verevening voor uitbreiding van Bloemenkwekerij van der Wekken te Noordgouwe heeft SLZ twee projecten uitgevoerd die tot doel hadden het landschap van Schouwen-Duiveland te versterken of de geschiedenis ervan te behouden of beter weer te geven:

6.4.1 Project 'Herstel van (landschappelijke) elementen op Verborgen Buitens op Schouwen Duiveland'

Op Verborgen Buiten Mon Plaisir, Donkereweg 72 te Noordgouwe, is in 2021 bij de ingang en langs de oprit de beplanting hersteld. Dit betreft voornamelijk Rododendron, Viburnum en Hydrangea. Deze beplanting draagt bij aan de landschappelijke waarden en zichtbaarheid van de buitenplaats en is passend bij de aanwezige beplanting / bebouwing.

Op Verborgen Buiten Bleykzicht, Donkereweg 58 te Noordgouwe, is in 2022 bij de ingang en langs de oprit de beplanting hersteld. Dit betreft laagstam leipen die de oprijlaan een statige aanblik geven. Er was veel uitval en het hekwerk was gerot. Dit is hersteld. Deze beplanting draagt bij aan de landschappelijke waarden en zichtbaarheid van de buitenplaats en is passend bij de aanwezige beplanting / bebouwing.

Afbeelding 6.1: Verborgen Buiten Bleykzicht

6.4.2 Project “Behoud en Bevordering van de Biodiversiteit op de historische begraafplaatsen Looperskapelle en Brijdorpe”

Samen met de vrijwilligersploeg hebben we diverse werkzaamheden verricht op de oude begraafplaatsen zoals o.a. het onkruidvrij maken van de grafzerken en het verwijderen van dood hout in de Treuressen. Snoeiafval/takken/hout is verwerkt in een takkenril. Dit biedt schuilgelegenheid voor vogels, insecten en kleine zoogdieren en bevordert daarmee de biodiversiteit op de begraafplaatsen. De groenstructuur is versterkt doordat we in de herfst van 2022, samen met vrijwilligers, bollen/stinzenplanten hebben geplant aan de randen van de paden. Er zijn hierbij soorten gekozen die passen op de begraafplaatsen en kunnen verwilderen zoals donkere ooievaarsbek, bosanemoon en gevlekte aronskelk.

Afbeelding 6.2: Bijenhotel op oude begraafplaatsen

Naar aanleiding van de raadpleging van de Nationale Databank Flora en Fauna op aanwezige soorten, hebben we vogel- en vleermuiskasten opgehangen en op beide begraafplaatsen is een bijenhotel geplaatst. Om de bloeiboog te verlengen hebben we een inheems kruidenrijk bloemmengsel ingezaaid. Een SLZ medewerker heeft informatie over de begraven personen en grafelementen opgezocht in de archieven. Deze teksten hebben we toegevoegd op de website van Zeeuwse Ankers. Bij de ingang van de begraafplaatsen is een klein bordje bevestigd met QR code die verwijst naar www.zeeuwseankers.nl waar de achtergrondinformatie over deze begraafplaatsen op staat.

De SLZ-vrijwilligersploeg onder leiding van een SLZ-voorman hebben de poeren van de beide hekwerken opgeknapt. Deze zitten nu weer strak in de lak en kunnen hopelijk weer een tijdje mee. In Brijdorpe zijn een aantal meidoornstruikjes geplant naast het toegangshek, zodat bezoekers weer via het hek naar binnen moeten. Een aantal keer hebben we een bericht in de lokale media geplaatst om vrijwilligers en buurtbewoners te werven om mee te helpen met de werkzaamheden. Hier kwamen enkele reacties op. Zo had een buurtbewoner nog oude foto's, welke we op de website van Zeeuwse Ankers hebben geplaatst. Tevens is via deze lokale media en social media ook kennis gegeven van de werkzaamheden en het belang van het behoud en beheer van deze oude begraafplaatsen benadrukt. Omroep Zeeland Radio en Omroep Schouwen Duiveland Radio hebben er ook aandacht aan besteed eind november. De werkzaamheden zijn opgenomen in het toekomstig 'Beheerplan 2022-2026' zodat getroffen maatregelen duurzaam in stand gehouden kunnen worden door passend toekomstig beheer.

6.5 Vrijwilligers op historische buitenplaatsen

Evenals in voorgaande jaren waren er in 2022 op verschillende Zeeuwse historische buitenplaatsen aan SLZ verbonden werkgroepen actief. Het betreffen de volgende buitenplaatsen:

- Zeeduin, Oostkapelle
- Ter Hooge, Middelburg
- Oranjesbosch, Oostkapelle
- Overduin, Oostkapelle
- Moesbosch, Koudekerke
- Buitenplaats Kloetinge, Lenshoek, Kloetinge

Per buitenplaats wordt gekeken wat de rol van SLZ inhoudt qua begeleiding van de werkzaamheden. De buitenplaatsen betalen een kleine bijdrage voor deelname aan het project.

Behoud en beheer van cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen is een belangrijk aandachtsveld voor SLZ. Het ontwikkelen van uitvoeringsgerichte projecten, samenwerkingsverbanden en het creëren van draagvlak voor landschap en erfgoed zijn daarbij de belangrijkste activiteiten. De uren die gemaakt zijn door vrijwilligers zijn opgenomen in het overzicht bij het prestatieveld Vrijwilligerswerk.

7 Prestatieveld Biodiversiteit

Biodiversiteit is een van de kernwaarden van het landschap en het bevorderen er van een doelstelling voor SLZ. Op diverse manieren heeft SLZ samengewerkt met gemeenten, inwoners en ondernemers om ecologische doelstellingen op te nemen in hun beleid of de inrichting van de leef- en werkomgeving zodanig aan te passen dat dit de diversiteit aan soorten bevordert en versterkt. SLZ werft, bindt en ondersteunt vrijwilligers die actief zijn in soortenbescherming en neemt deel aan de Provinciale Werkgroep Soortenbeleid. Projecten voor provinciale doelsoorten t.b.v. biotoopverbetering en soortenbescherming worden uitgevoerd, nieuwe projecten worden ontwikkeld en in uitvoering gebracht. Tenslotte verzorgt SLZ advies en voorlichting aan particulieren m.b.t. soorten.

7.1 Werkzaamheden biodiversiteit

7.1.1 Deelname werkgroepen en overleggen

Naast deelname aan het overleg van de Soortenwerkgroep van de Provincie, was SLZ o.a. betrokken bij het landelijk overleg Boerenlandvogels van LandschappenNL, het Zeeuws Vogelaarsoverleg en het Platform Bijvriendelijk Zeeland. SLZ leverde input voor de nieuwe website van het Platform.

7.1.2 Onderzoeken

Medewerkers van SLZ werkten verder aan een onderzoek over de iepziekte in de fladderiep en hadden contacten met verschillende deskundigen in het land en zelfs internationaal over hun bevindingen. Vier studenten van de HAS werden begeleid bij hun onderzoek naar de natuurwaarde van akkerranden op Schouwen-Duiveland in opdracht van de gemeente en de rapportage daarvan.

In afwachting op de nieuwe Gedragscode natuurbeheer, is er een richtlijn opgesteld door de VBNE: richtlijn 'Werken zonder gedragscode natuurbeheer in 2022'. SLZ heeft daar zelf een verkorte versie van gemaakt en aanpassingen gedaan in het werkvoorbereidingsformulier. Tevens is een format voor een ecologisch werkprotocol opgesteld. Alles nog wel in concept.

7.1.3 Advies en voorlichting aan particulieren en organisaties op het gebied van biodiversiteit

In 2022 zijn er bij SLZ 13 vragen met het thema biodiversiteit binnen gekomen en afgehandeld. Meestal via mail of telefoon, regelmatig door middel van een bezoek ter plaatse. Een vraag over een nestheuvel voor bijen en hoe die te beheren kwam van buiten Zeeland.

onderwerp	insecten	vleermuis	steenuil	overig
aantal adviesvragen	4	6	2	1

7.1.4 Biotoopverbetering en soortenbescherming provinciale doelsoorten

Een behoorlijk aantal projecten voor Provinciale doelsoorten t.b.v. biotoopverbetering en soortenbescherming werden uitgevoerd: Vleermuizen in Zeeland, Steenuil Z-VI, Rugstreeppad, Ecologisch gazonbeheer, Poelen.nu/kamsalamander, exotenbestrijding met vrijwilligers. Ook werden nieuwe projecten ontwikkeld en aangevraagd en gestart: Kwetsbare bijen en Rijke dijken en POPIII: Streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw. Stekken van oude klonen van de Canadapopulier (Forndorf, Serotina) werden aangeplant en Zwarte populier werd gestekt.

7.1.5 Vrijwilligers

Vrijwilligers maaiden en harkten in het Duingebied bij Valkenisse t.b.v. de kleine parelmoervlinder, blauwvleugelsprinkhaan en levendbarende hagedis. Er is intensief gemonitord door twee vrijwilligers. Daarbij werd gekeken naar o.a. planten, hagedissen en insecten. Ongeveer 75 vrijwilligers zetten zich in voor het beschermen van kerkuilen en steenuilen in Zeeland. Zij inventariseren en controleren gezamenlijk zo'n 850 nestkasten. Nieuw is dat er ook in oostelijk Tholen tientallen kasten voor de Steenuil zijn opgehangen om ook hier het aantal territoria uit te breiden.

7.2 Project Kwetsbare bijen en Rijke dijken in Zeeland

Samen met EIS Kenniscentrum Insecten en Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels wil Stichting Landschapsbeheer Zeeland kansrijke gebieden inrichten en herstellen als leefgebied voor kwetsbare wilde bijen en andere organismen. Aanvullend wordt onderzoek gedaan naar de ecologische betekenis van dijken en de factoren die daarin een rol spelen. In 2022 is gestart met het vormen van de eerste clusters van waardevolle dijken. Daarnaast is er overleg geweest met verschillende terreinbeheerders om nieuw te realiseren hotspots voor bijen in beeld te brengen. Dit heeft geresulteerd in een samenwerking met Rijkswaterstaat om een aantal hotspots langs het ScheldeRijnkanaal te gaan aanleggen komende jaren. De hotspot De Piet van SBB bij Arnemuiden heeft via het project een extra maaibeurt gekregen, om verruiging tegen te gaan.

Daarnaast is er op enkele andere plaatsen kleinschalig en specifiek op bijen gericht beheer uitgevoerd. Zo is de berm bij St. Anna (bij Terneuzen) voor de Knautiabij 2 keer gehooit en zijn alle buitendijkse nestheuvels voor de schorzijdebijen en schorviltbijen weer beheerd. Van deze kleinere projecten zijn weer verslagen over 2022 gemaakt. Daarnaast is gemonitord bij Terneuzen (ten behoeve van de Knautiabij) en de buitendijkse bijenhoeven. Van beide zijn verslagen opgesteld.

Vroege Vogels radio interviewde SLZ bij De Piet over het project kwetsbare bijen en rijke dijken.

7.3 Project Vleermuizen

Het meerjarige project Vleermuizen startte in 2020 en bevat drie onderdelen:

1. *Bescherming Grijze grootoorvleermuis*

Aan de hand van de GISkaart die per dorp waar de Grijze grootoor in kerken zit, is gemaakt, is een analyse van de knelpunten gemaakt. Stagiaire Alinda van Dijke hielp met het inventariseren van grotoren op zolders en het uitwerken van de beplantingsplannen. Voor vijf locaties zijn voorstellen gedaan voor het herstellen van ontbrekende verbindingselementen, namelijk Clinge (1 locatie), Sint-Jansteen (1 locatie) en Heikant (3 locaties). De betreffende locaties zijn in beheer bij Waterschap Scheldestromen, en medebepaald naar aanleiding van een gezamenlijk veldbezoek van Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Waterschap Scheldestromen. Naast deze 5 locaties zijn er nog enkele andere bij andere terreinbeheerders, zoals in de Wildelanden bij Heikant van Stichting Het Zeeuwse Landschap. Hier is ook een verbindingsslijn gecreëerd. De twee gemeenten Hulst en Terneuzen zijn ook al benaderd.

2. *Herstellen van winterverblijven*

Een reeks van 6 winterverblijven is geschikt gemaakt of hersteld als geschikte winterverblijf voor vleermuizen. Het gaat om verblijflocaties op terrein van Natuurmonumenten: Zwaakse weel (2) en bij molen de Blazekop te Heinkenszand (1) en Fort Ellewoutsdijk (1).

Aan de Noord Kraaijertsedijk bij Lewedorp is een bunker in eigendom van een veehouder geschikt gemaakt. Een oude niet gebruikte stuw in de sloot langs de dijk bij de Veerseweg te Arnemuiden is voorzien van een deksel en invliegopening. Bij een viertal reeds geschikte verblijven zijn de hangsloten vervangen.

3. Verbeterslag vleermuizen en renovatie van monumentale gebouwen.

Afgelopen jaar is in overleg met verschillende partijen gewerkt aan het samenstellen van een stappenplan voor hoe men goed om kan gaan met verantwoordelijkheid t.a.v. beschermde soorten in oude gebouwen. Het gaat daarbij om verschillende doelgroepen als ambtenaren die betrokken zijn bij beleid en vergunningverlening bij renovatie of verduurzaming van oude gebouwen, eigenaren en bedrijven. Om te peilen of het stappenplan in de behoefte voorziet is een bijeenkomst gepland. Deze zal in 2023 plaatsvinden. Daarna zal er ook een bijeenkomst in Noord- en Midden Zeeland plaatsvinden, waarbij de definitieve flyer met stappenplan zal worden gepresenteerd.

7.4 Project Actieplan Steenuil Zeeuws-Vlaanderen

In 2020 startte dit meerjarige project dat loopt tot en met 2023. Doel van het project is de achteruitgang van de steenuil in Zeeuws-Vlaanderen een halt toe te roepen met maatregelen t.b.v. de broedgelegenheid (d.m.v. nestkasten) en het biotoop met focus op de witte-vlek gebieden (gebieden zonder steenuilen). In 2020 is een eerste gebiedsanalyse van een witte-vlekgebied in West Zeeuws-Vlaanderen (Aardenburg-Oostburg) gemaakt. En in 2022 is een gebiedsanalyse van het gebied rond Graauw in Oost-Zeeuws-Vlaanderen gemaakt. Zowel in 2020, 2021 en 2022 zijn op kansrijke locaties nestkasten geplaatst door vrijwilligers van de vogelwerkgroepen de Steltkluut en 't Duumpje. De nestkasten worden gemaakt door vrijwilligers en sociale werkplaatsen. In 2023 zal een gebied dekkende inventarisatie worden gedaan om te zien of de maatregelen effect hebben gehad.

Tevens werden er in 2022 verschillende locaties en erven bezocht voor biotoopmaatregelen. Er werden uiteindelijk 7 erven/terreinen ingericht ten behoeve van de steenuil, te weten in Oostburg, Biervliet zuid, Eede, Terhole, Axel, Sint Kruis en Biervliet noord.

7.5 Project Rugstreeppad

In 2020 is het Project Rugstreeppad in een nieuwe vorm gestart, met subsidie van de Provincie Zeeland. Het wordt uitgevoerd door SLZ en RAVON. De rugstreeppad is een soort die verspreid door vrijwel heel Zeeland nog wordt waargenomen, maar veel populaties in het landelijke gebied gaan achteruit. Sommige locaties liggen vrij geïsoleerd. De rugstreeppad is een pionierssoort, met weinig concurrentiekracht. Zijn leefgebied krimpt door een strak ingericht buitengebied met drainage en door het verdwijnen van natte gebiedjes, landschapselementen en overhoeken.

In 2021 is een netwerk aan vrijwilligers opgestart dat rugstreeppadden in het voorjaar is gaan monitoren. Er is gebiedsdekkend geïnventariseerd in het landschappelijk gebied (vooral buiten de grotere natuurgebieden) om een exact beeld van de verspreiding te verkrijgen. Daarvoor is er ook een speciale app ontwikkeld waardoor vrijwilligers precies kunnen zien welke hokken al gedaan zijn. In 2021 zijn grote delen van Walcheren, Tholen en Schouwen-Duiveland geïnventariseerd. In 2022 is vooral geïnventariseerd in Oost- en Midden Zeeuws-Vlaanderen en de Bevelanden, waardoor inmiddels een groot deel van de provincie in kaart is gebracht.

Een van de gebieden waar nog rugstreeppadden worden waargenomen is bij Othene, Terneuzen. In 2020 werd hier al nieuw biotoop aangelegd, maar nog niet in gebruik genomen door de rugstreeppad. Mogelijk is het terrein nog iets te klein. Daarom werd in december 2022 het gebied vergroot met meer poelen en grondwallen van verschillende diepte en hoogte.

7.6 Ecologisch gazonbeheer

Het is nuttig te onderzoeken of het mogelijk is om tenminste een deel van de gazons op een natuurvriendelijker manier te kunnen beheren. In 2019 begon de gemeente Tholen te experimenteren met natuurvriendelijker beheervormen, in 2020 ook de gemeente Goes. In 2021 sloten Terneuzen, Hulst, Borsele en Noord-Beveland aan en werd het een provinciaal project waarbij Provincie Zeeland het project ondersteunde. Vanaf voorjaar 2022 heeft ook Kapelle zich aangesloten, waarmee een meerderheid van de Zeeuwse gemeenten participeert.

In het kader van het project zijn veel beheertypen onderzocht op natuur, milieu en beleving. Gemiddeld genomen is er een toename van biodiversiteit van regulier gazon naar extensief gazon en wordt dit positief gewaardeerd. De resultaten tot nu toe werden gepubliceerd in het vaktijdschrift Tuin en landschap april 2022. In 2023 willen we samen met de deelnemende gemeenten de resultaten en opgedane kennis delen met andere gemeenten en gazonbeheerders.

Vroege Vogels radio hield een interview en maakte opnames over het project bij gazons in Goes.

7.7 Poelen.nu / Kamsalamander 2021-2024

Poelen zijn een belangrijk onderdeel van het landschap, zowel in natuur- als agrarische gebieden. In Zeeland liggen vele honderden tot enkele duizenden poelen. Ze vormen habitat voor tal van organismen zoals amfibieën, libellen, waterkevers en water- en moerasplanten.

Binnen het project Poelen.nu/Kamsalamander 2021-2024 heeft SLZ in 2022 het volgende bereikt:

- Op basis van oudere projectbestanden, kaartmateriaal van externe partijen (o.a. Waterschap Scheldestromen) en satellietbeelden zijn de poelen in Zeeland in groot detail in kaart gebracht en ingevoerd op de website poelen.nu van projectpartner RAVON. Deze kaart biedt de mogelijkheid om de kwaliteit van poelen te monitoren en de situatie vast te leggen.
- Er hebben zich 5 nieuwe vrijwilligers gemeld die aan de slag willen gaan met het monitoren en invoeren van poelen. Een eerste training voor vrijwilligers zal plaatsvinden in maart 2023.
- Samen met RAVON heeft SLZ de gebieden die prioriteit moeten krijgen bij herstel en aanleg kamsalamanderbiotopen (voortplantingswateren en zomer-/winterbiotopen) in Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Op basis hiervan zal het eerste herstelwerk in het najaar van 2023 van start gaan.

7.8 Bestrijding Invasieve exoten met vrijwilligers

In 2021 zijn de Provincie Zeeland en SLZ een meerjarige samenwerking aangegaan voor het bestrijden van invasieve exoten (flora). Het project richt zich in de eerste instantie op de Reuzenbalsemien en de Reuzenberenklauw maar het kan zijn dat de focus tijdens het project naar andere soorten verschuift. De doelstellingen van het project zijn: in kaart brengen van de verspreiding van exoten, stimuleren van bewustwording en inzetten van vrijwilligers bij het bestrijden van geselecteerde soorten. In 2022:

- is bestaande data over de verspreiding in Zeeland van de invasieve exoten Reuzenberenklauw en Reuzenbalsemien in een enkele, publiek toegankelijke digitale kaart gebundeld. De kaart is bij de Provincie in beheer en wordt automatisch geüpdatet met nieuwe waarnemingen.
- is er een start gemaakt met het inrichten van een (gratis) app waarop maatregelen in het veld t.b.v. de bestrijding van exotische flora kunnen worden gemeld. Deze meldingen zijn ook weer gekoppeld aan bovengenoemde digitale kaart, zodat in de toekomst bestrijdingsactiviteiten door verschillende partijen beter op elkaar worden afgestemd.
- Er hebben zich 5 nieuwe vrijwilligers gemeld die aan de slag willen gaan met de bestrijding van exoten.

- Een eerste flyer is opgesteld in het kader van de bewustwording campagne 'Houd exoten exotisch', waarmee aandacht wordt gevraagd voor het exotenvraagstuk in Zeeland.

7.9 POP3 project “streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw”

Begin 2022 is het POP3 project “Versterking biodiversiteit en landschap in het agrarisch gebied van Zeeland” afgerekend bij ROV aan de hand van een eindverslag en een financiële eindafrekening via het Webportal van RVO.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Afbeelding 7.1: Samenwerkingspartners POP3

Tevens is begin 2022 een nieuw POP3 project uitgewerkt in samenwerking met de provincie, het project is getiteld “streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw”. Dit project is eind maart 2022 ingediend op het webportal van RVO met een cofinancieringsverklaring van de provincie Zeeland. Begin november 2022 hebben we de toekenningbeschikking ontvangen voor het project.

Helaas bleek een onderdeel niet subsidiabel gesteld. Dit onderdeel “borging duurzaam beheer en samenwerkingsovereenkomst” is door de provincie Zeeland als aparte opdracht gehonoreerd.

Het POP3 project wordt gesubsidieerd via een Europese subsidie voor plattelandsontwikkeling. De maatregelen passen onder maatregel 4 uit het POP3-programma: investeringen voor verdere verduurzaming van de landbouw, met name gericht op landschap, omgevingskwaliteit en biodiversiteit.

Landschapselementen zijn in het landschap van grote natuurlijke en maatschappelijke waarde. Ze dragen bij aan biodiversiteit, zuiveren de lucht, leveren schoon water, helpen het klimaat en produceren hout. Bovendien zorgen landschapselementen voor een aantrekkelijk landschap, wat ook bedrijven en toerisme kan aantrekken en de vastgoedwaarde doet stijgen.

Op veel plekken zijn landschapselementen die er van oudsher voorkwamen in de loop der jaren verdwenen, zoals bv dijken, oevers, poelen en bepaalde beplanting. Het terugbrengen van landschapselementen draagt bij aan herstel van de kenmerkende soorten, het historische cultuurlandschap en het karakter van de streek. Samen met particuliere eigenaren, agrariërs, (agrarische) natuurverenigingen, ZLTO, terrein beherende organisaties en overheden wil SLZ landschapselementen realiseren die bijdragen aan een natuurlijker en aantrekkelijker landelijk gebied

Dit project werkt met kerngebieden (zie kaartje) waarbinnen stapstenen en verbindingzones zijn vormgegeven. Hiermee wordt de natuur en (natuur inclusieve) landbouw met elkaar verbonden en wordt de biodiversiteit in het Zeeuwse landschap bevorderd.

Voorlopig zijn vijf gebieden aangeduid als mogelijk kerngebied met elk een eigen doelstelling:

1. Zonnemaire: dijken, bermen, oevers, overhoeken (minder gemakkelijk te beheren stukken) en erven t.b.v. wilde bijen, koninginnenpage en de patrijs
2. Ovezande: kleinschalig landschap met dijken en erven t.b.v. steenuil, argusvlinder en vleermuizen
3. Meliskerke: landschapselementen en erven t.b.v. de zomertortel en grote vos
4. Zwinregio: kleinschalig landschap t.b.v. kamsalamander, boomkikker en steenuil

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

5. Reimerswaal West: natte elementen en erven t.b.v. marterachtigen en erfvogels zoals ringmus en boerenzwaluw

Het kerngebied Zonnemaire is in 2022 al verder uitgewerkt in overleg met de verschillende gebiedspartijen (ook in combi met het project “rijke dijken”). In dit kerngebied zijn ook al enkele plannen uitgewerkt.

In het kerngebied Ovezande hebben al diverse bezoeken plaatsgevonden aan potentiële adressen en zijn enkele plannen al uitgewerkt, in december 2022 is één plan al gerealiseerd.

In totaal is 594 uur gewerkt aan het project in 2022.

7.10 Project Oude (fruit-)rassen en Dorpsboomgaarden

In 2022 hebben er voor het onderdeel **Oude rassen** weer diverse activiteiten plaatsgevonden.

Het project is verbreed naar Oude rassen, we nemen in dit project dan ook de oude graangewassen en andere boomsoorten mee.

Oude fruitrassen

Er zijn 13 collectieboomgaarden met totaal ruim 1000 hoogstamfruitbomen, in deze boomgaarden lopen afspraken voor het onderhoud van de bomen en indien nodig inboet van de fruitbomen met speciale oude rassen. Veel collectieboomgaarden worden onderhouden via een hoogstamabonnement.

Vanaf 2020 is een speciale vrijwilligersgroep opgericht die het onderhoud van enkele collectieboomgaarden op Zuid-Beveland uitvoert. Het betreft diverse werkzaamheden zoals de controle van boombescherming en bordjes e.d. Het snoeien van de bomen gebeurt via de vrijwilligersgroepen uit het hoogstamabonnement. Helaas is de groep in 2020 en 2021 i.v.m. de coronamaatregelen weinig op pad geweest. In de winter 21-22 en winter 22-23 hebben ze enkele hoogstamfruitbomen ingeboet in hoogstamboomgaarden van de gemeente Goes.

De vaste vrijwilligersgroep voor determinatie en inventarisatie van oude fruitrassen was aanwezig op de Landschapsmarkt in Terneuzen met een fraaie collectie oude fruitrassen. Dit jaar kwamen ook weer veel belangstellenden met een collectie fruit langs voor determinatie.

Een vrijwilliger uit Vogelwaarde ent speciale oude fruitrassen op wilde onderstammen en kweekt deze bomen op in zijn eigen kwekerij op tot leverbare bomen voor aanplant in de collectieboomgaarden. In de winter 22-23 willen we weer een 30-tal speciale fruitbomen planten in de collectieboomgaarden.

Tevens zijn deze winter weer een 100-tal onderstammen gekocht om nieuwe enten op te zetten, deze winter sluit ook een vrijwilliger uit Nieuwerekerk aan voor opkweek van speciale oude fruitrassen.

Streekeigen Populierenklonen

Op de kwekerij in Vogelwaarde worden ook stekken opgekweekt van de speciale oude populierenklonen “Serotina, Forndorf en autochtone Zwarte Populier”, deze stekken zijn te bestellen door belangstellenden om her en der in Zeeland uit te planten.

Oude Zeeuwse Graangewassen

Op het perceel van de tijdelijke natuur van North Seaports in de Koegors bij Terneuzen worden i.s.m. de agrarische natuurvereniging “de groene Oogst” diverse oude graangewassen geteeld.

Een overzicht van de oude graangewassen (zaaikaart) kun je terugvinden op de website van SLZ:

<https://landschapsbeheerzeeland.nl/werkzaamheden/behoud-oude-graangewassen>

De kosten van het telen van de oude graangewassen en de organisatie van het beheer van het terrein door SLZ (incl. excursies) wordt jaarlijks vergoed via North Seaports.

Dorpsboomgaarden

In 2015 is gestart met het project Ieder dorp zijn boomgaard/ **Dorpsboomgaarden**, waarbij bewonersparticipatie centraal staat: de bewoners moeten betrokken zijn bij de boomgaard en zelf werkzaamheden aan de boomgaard uitvoeren. Momenteel zijn er in totaal 30 dorps-/wijkboomgaarden gerealiseerd.

In diverse dorps- en wijkboomgaarden heeft er in 2022 onderhoud plaatsgevonden, helaas zijn er door de coronamaatregelen minder werkdagen georganiseerd. Bij het Sprencpark en Co van Schaikpark verzorgde SLZ de begeleiding van het onderhoud door de vrijwilligers. Voor het onderhoud van een enkele dorpsboomgaard is een hoogstamabonnement afgesloten.

Samen met de imkervereniging, de Rotary en de gemeente Schouwen Duiveland is in 2022 verder gewerkt aan de uitvoering van het project voor aanleg van 16 dorpsboomgaarden op Schouwen Duiveland. Het project wordt gefinancierd vanuit het VSB fonds, de Stichting Renesse, de gemeente, plaatselijke hoveniers en enkele kleinere co-financiers. In 2022 zijn de volgende boomgaarden gerealiseerd: Ellemeet, Noordwelle en Serooskerke. In 2023 hopen we de volgende dorpsboomgaarden op te pakken: Sir Jansland en Renesse.

7.11 Meer Natuur voor Pittig fruit

Vanaf najaar 2019 loopt het project 'Meer natuur voor pittig fruit' als verlenging op het eerdere Interregproject. Het project heeft als doelstelling het verhogen van biodiversiteit, en in het bijzonder wilde bijen, in laagstamboomgaarden.

Het project is mogelijk door een financiële bijdrage van de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Kapelle en Terneuzen en de deelnemers. Na een wat lastige start in 2020 (vanwege corona) is het project in 2021 en 2022 verder voortvarend opgepakt.

In totaal zijn er 25 deelnemende fruittelers en 5 deelnemende particulieren. Voor deze deelnemers zijn plannen gemaakt en er zijn diverse maatregelen getroffen.

In 2022 zijn door de deelnemende fruittelers en particulieren de volgende maatregelen getroffen:

- 11 fruittelers hebben in totaal 218 bijennestblokken opgehangen.
- 10 fruittelers hebben 4314 bosplantsoen geplant en 9 laanbomen ter verlenging van de bloeihoog in de boomgaard. Vaak betreft het een nieuwe windsingel met soorten die voor of na de fruitbomen bloeien.
- Er zijn 3 torenvalkkasten geplaatst door de fruittelers
- Aangebrachte marterkasten door fruittelers: 8 bunzingkasten, 6 wezelkasten en 6 hermelijnkasten
- Er zijn door 2 fruittelers totaal 7 grote bijenhoeven gemaakt.
- 1 fruitteler heeft een nestheuvel aangelegd.
- 4 fruittelers hebben een bloemenmengsel ingezaaid
- 3 fruittelers hebben natuurlijke plaagdierbestrijding gedeclareerd
- Bij 3 particulieren is streekeigen erfbeplanting aangebracht (1657 bosplantsoen en 47 bomen) ter verbreding van de bloeihoog in de buurt van de deelnemende fruittelers.

Het groepje monitoringsvrijwilligers van het vorige project was helaas gestopt. In 2021 heeft SLZ nieuwe monitoringsvrijwilligers geworven, in totaal waren er 6 aanmeldingen. In 2022 zijn de monitoringsvrijwilligers in groepjes langs gegaan bij fruittelers voor monitoring van de bijennestblokken bij enkele deelnemende fruittelers. Van de monitoring van de bijennestblokken door vrijwilligers (en van de bijennesthoeven door medewerkers SLZ) is een monitoringsverslag gemaakt. Najaar 2022 hebben we een presentatie gegeven over het project bij een landelijke

fruittelersdag in Utrecht. Het project liep tot 31-12-2022, het eindverslag en accountantsverklaring wordt voor 1 april 2023 ingediend bij de Provincie.

7.12 Natuur op bedrijfsterreinen

Het in 2016 gestarte succesvolle Interregproject 2B Connect is eind 2019 afgerond, via dit project zijn diverse maatregelen getroffen bij grote bedrijven zoals Dow, North Seaports en in de Koegorspolder Terneuzen. Met de gemeente Terneuzen en de ZMF zijn afspraken gemaakt om dit project op kleine schaal voort te zetten.

- In 2022 heeft SLZ inhoudelijk bijgedragen aan een excursie voor bedrijven in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone. Tevens is het project 'Herstel landschapselementen Terneuzen' toegekend, waarbinnen ook bij bedrijven in de gemeente Terneuzen in aanmerking komen voor de aanleg van nieuwe landschapselementen.
- Het onderhoud van enkele ingerichte percelen vanuit 2Bconnect is voortgezet. Drie percelen van de gemeente Terneuzen op het bedrijfsterrein Koegorspolder worden via SLZ onderhouden; landschapselementen worden door een vrijwilligersgroep onderhouden en meerdere kruidenrijke graslanden worden gemaaid door de agrarische natuurvereniging Groene Oogst en een loonwerker.
- Het onderhoud van de percelen 'tijdelijke natuur' van North Seaport is in samenwerking met de ANV De Groene Oogst voortgezet. De ANV verzorgt het beheer van de akkers met oude Zeeuwse graangewassen, keverbanken en bloemenblokken (Partridgemengsel). Vanuit SLZ zorgen we voor de coördinatie van de werkzaamheden en we hebben een paneel geplaatst en enkele laanbomen ingeboet. Het onderhoud wordt jaarlijks geëvalueerd.
- In 2022 is een inrichtingsplan voor nieuwe natuur op enkele hectares op het terrein van Zeeland Refinery in het Sloegebied opgesteld en uitgevoerd. Dit omvat naast de aanleg van twee grote poelen de aanplant van laan- en fruitbomen, evenals verschillende maatregelen voor de doelsoorten in en om een verlaten boerderijwoning.
- In het kader van een door North Sea Port gefinancierd voucher-programma heeft SLZ bij een tweetal bedrijven in de Kanaalzone een biodiversiteitsverkenning uitgevoerd, om de mogelijkheden in kaart te brengen.

8 Prestatieveld Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

SLZ zet zich in voor het versterken van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Ze ondersteunt het collectief Poldernatuur Zeeland, evenals regionale agrarische natuurverenigingen (door meedenken over nieuwe initiatieven, begeleiden van lopende activiteiten en bijdragen aan studiebijeenkomsten), adviseert individuele agrariërs m.b.t. onderhoud en herstel van kleine landschapselementen, akkervogelmaatregelen en ecologie en stelt, als externe opdracht, onafhankelijke beoordelingen flora en fauna op.

Ook was SLZ betrokken als gebiedspartij bij het Luzerneproject van ZLTO en Kenniscentrum Akkervogels en veldleeuwonderzoek van Het Zeeuwse Landschap. En we gaven een excursie i.s.m. ANV de Groene Oogst voor IVN gastheren/vrouwen in de Koegorspolder, Sluiskil.

Daarnaast hebben we ons in 2022 actief ingewerkt in het nieuwe GLB en al aan diverse agrarische ondernemers advies gegeven hieromtrent in relatie tot natuur en landschap.

Naast het bovenstaande werkt SLZ ook aan de versterking van agrarisch natuur- en landschapsbeheer door het ondersteunen van vrijwilligers binnen de werkvelden Biodiversiteit (weidevogels, kiekendief, ed.)

8.1 Stichting ZeeBra

Stichting ZeeBra is een samenwerkingsverband van ZLTO, Brabants Landschap, Zeeuws Particulier Grondbezit, Brabants Particulier Grondbezit en Stichting Landschapsbeheer Zeeland. In opdracht van ZeeBra levert SLZ diensten aan het collectief Poldernatuur Zeeland t.b.v. agrarisch natuurbeheer in Zeeland. We gaven advies op het gebied van ecologie en beheervoorschriften en verzorgden GIS kaarten voor Poldernatuur Zeeland. In 2022 lag de nadruk op het begeleiden van de beheermonitoring van akkervogels in Zeeland en analyseren van de telresultaten. We verzorgden in diverse regio's Telcafé's om de resultaten aan ANLb deelnemers en vrijwilligers terug te koppelen én veldexcursies te geven in een gebied met akkerranden. Daarnaast was SLZ actief betrokken bij het opstellen van de nieuwe beheerstrategie voor Poldernatuur Zeeland en evalueren, opstellen en uitwerken van de nieuwe beheerpakketten die vanaf 2023 gaan gelden.

Daarnaast participeerde SLZ in provinciale en landelijke overleggen om de kwaliteit van particulier agrarisch natuur- en landschapsbeheer te verbeteren en de complexiteit te vereenvoudigen.

8.2 Algemeen advies

In 2022 zijn 9 adviezen m.b.t. agrarisch natuur- en landschapsbeheer uitgebracht. Het gaat om adviezen m.b.t. de aanleg en/of beheer van landschapselementen bij particulieren, agrarisch ondernemers, voor collectieven of collega-terreinbeheerders, maar ook om het bespreken van mogelijkheden van akkerranden en andere maatregelen voor akkervogels. Hiernaast wordt vanuit dit project ondersteuning gegeven aan beleidsvoorbereiding in het kader van agrarisch natuur- en landschapsbeheer bij de Provincie, zoals in 2022 input leveren voor de natuurrapportage. Tevens gaven we input in het bestuurlijk overleg voor Stichting ZeeBra, werd een infodocument opgemaakt over loopkevers op keverbanken en schreven we mee aan een artikelreeks over akkervogels in tijdschrift van natuurvereniging 't Duumpje.

8.3 Topgebied Groede

In 2020 is het project Topgebied Groede in West-Zeeuws-Vlaanderen van start gegaan. Doel is om binnen zo'n topgebied de biodiversiteit met 30% te verhogen door het gebied voor minimaal 7% aan oppervlak met hoogwaardige maatregelen voor akkervogels (zoals bloemenblokken, vogelakkers, etc.) in te richten en als proeftuin te dienen voor natuurinclusieve landbouw. Ook in 2022 heeft SLZ, samen met diverse (gebieds)partijen geparticipeerd in het Topgebied Groede. SLZ staat aan de lat om enkele overhoeken in te richten, waarvan er in 2021 één is gerealiseerd in het gebied en in 2022 nog een.

8.4 Project Partridge

Het Interregproject PARTRIDGE heeft als doel om meer biodiversiteit te creëren op agrarische gronden ten gunste van akkernatuur.

Hiervoor worden in samenwerking met landbouwers maatregelen uitgevoerd die passen in een agrarische bedrijfsvoering.

Een groot deel van de maatregelen is innovatief. Het uittesten

hiervan gebeurt in de PARTRIDGE demonstratiegebieden, waaronder het gebied Burghsluis op Schouwen-Duiveland. Samen met HZL is SLZ hier gebiedscoördinator.

Afbeelding 8.1: Logo Partridge project

De maatregelen zijn Keverbanken, PARTRIDGE Bloemenblok/Bloemenstrook en Winterstoppel. Bovendien wordt in het gebied ook geëxperimenteerd met strokenteelt en een vogelakker. Elk jaar wordt met de deelnemende landbouwers besproken hoe het beheer uitgevoerd moet worden. Om het effect van deze maatregelen op de biodiversiteit te meten voeren we elk jaar hazen- en patrijzentellingen uit. Met de ervaringen die we samen met de projectpartners uit heel Europa opdoen kunnen de maatregelen zowel ecologisch als landbouwkundig geoptimaliseerd worden. Maatregelen die een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit en landbouwkundig inpasbaar zijn, zijn al voor een deel opgenomen in het reguliere agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Er werd in 2022 extra aandacht besteed aan de communicatie en het delen van ervaringen uit het project, vooral via sociale media. Maar ook door in gesprek te gaan met Poldernatuur Zeeland en andere partijen om onze methodiek te delen. Zo heeft SLZ samen met SOVON vanaf 2022 in meerdere gebieden in Zeeland met vrijwilligers volgens de PARTRIDGE methodiek patrijzen gemonitord. Én veel van de maatregelen en pakketten worden nu overgenomen door het collectief in andere Zeeuwse regio's.

In het project wordt samengewerkt met organisaties uit Engeland, Schotland, Duitsland, België, Denemarken en Nederland. In Zeeland zijn de partners: Poldernatuur Zeeland, WBE Schouwen, Stichting Het Zeeuwse Landschap, SLZ en Vogelbescherming Nederland. Het project in Zeeland wordt gefinancierd door Interreg Northsea. Cofinanciering is verleend door: Provincie Zeeland (soortenbeheer) en Vogelbescherming Nederland. Het project loopt van 30 november 2016 tot 31 oktober 2020, maar is verlengd tot juni 2023.

8.5 Externe opdrachten

Beoordelingen Dooradering pakketten ANLb

In 2022 heeft SLZ de opdracht gekregen van het collectief Poldernatuur Zeeland en Provincie Zeeland om 212 dijken en graslanden van agrarisch ondernemers binnen het ANLb te beoordelen op flora en fauna. Bij de beoordeling werd een score gegeven aan de huidige waarden voor het ANLb en werd ook heel beknopt een (beheer)advies gegeven voor de agrariër hoe de biodiversiteitswaarde van het perceel vergroot kan worden. De beoordeling wordt gebruikt door het collectief om vanaf 2023 de nieuwe contracten af te sluiten.

Patrijzenmeetnet Zeeland

Daarnaast zijn we als externe opdracht in 2022 gestart met een provincie breed Patrijzentelmeetnet in Zeeland in samenwerking met SOVON Vogelonderzoek Nederland en de Provincie Zeeland. Ruim 60 vrijwilligers brachten in 16 gebieden in het voorjaar roepende patrijzenmannetjes in kaart. Ook werd in sommige gebieden in de winter extra op kluchten gelet.

Het resultaat was een gemiddelde dichtheid van 1,4terr/100ha in gebieden met akkervogelmaatregelen tegen 0,9terr/100ha in referentiegebieden. Vooral op Tholen en in Zeeuws-Vlaanderen werden nog hoge aantallen geteld. De intentie is om dit meetnet komende jaren voort te zetten om nog betere uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van ANLb-maatregelen voor patrijzen.

Afbeelding 8.2: Groepsfoto patrijzenvrijwilligers op de Terugkombijeenkomst 21 januari 2023

9 Referenties

- Asselman, E. (zj) Naar een integrale bestuiving en meer biodiversiteit in de teelt van appel en peer. Project meer natuur voor pittig fruit. 46pp.
- Bruin, H. de (2022) Moss for the grave – Een zo uitvoerig mogelijke inventarisatie van de mosflora op 184 Zeeuwse kerkhoven en begraafplaatsen. Met een zijsprongetje naar Goeree-Overflakkee. Buxbaumiella 125: 1-23.
- Calle, L. (2022a) Gemeenten in Zeeland gaan voor natuurvriendelijk gazonbeheer. Tuin+Landschap 7: 26-29.
- Calle, L. (2022b) Zeeuwse gemeenten gaan voor ander gazonbeheer. Nature Today 12 april 2022.
- Calle, L. (2022c) Stinzenplanten op erven en buitenplaatsen. Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 12-15.
- Calle, L. (2022d) Het project natuurvriendelijk gazonbeheer. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 24-27.
- Calle, L. (2022e) Walnootboorvlieg breidt zich ook in Zeeland uit. Landschapsbeheer Zeeland 36(3): 30-31.
- CBF (2020) Een vuist voor impact. 5 vragen om je impactmanagement te beoordelen. 43pp.
- CBF (2021) Reflectie op integriteit. Een werkboek voor Erkende Goede Doelen. 57pp.
- Chamuleau, B. (2022) Polderdijken: onlosmakelijk deel van het Zeeuwse landschap (deel 2). Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 19-21.
- Collette, T. (2022a) Ik knot wilgen om hun ecosysteem te behouden. Gardners' World 11: 54.
- Collette, T. (2022b) Winnaar Gouden Jirizaag 2021: Johan Vermin. 't Heelblaadje 39(1): 17-18.
- Collette, T. (2023) Winnaar Gouden Jirizaag 2022 Landschapsbeheer Zeeland 37(1): 31.
- Commissie Code Goed Bestuur voor Goede Doelen (2005) Advies van de commissie code goed bestuur voor Goede doelen. 30pp.
- Dekker, J. (2021) Verhalenlijnen Geopark Schelde Delta. Geopark Schelde Delta. 64pp.
- Geluk, C. (2022) Kinder beweeg en beleef route Stavenisse. Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 10-11.
- Geus, R., N. Wilderom & J. van der Velden (2021) Werkplan 2022 Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Rapport SLZ 2021-10-1. 42pp.
- Geluk, C. (2022) Kinder beweeg en beleef route Stavenisse. Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 10-11.
- Hannegraaf, S. (2022) De impact van landschapsorganisaties met betrekking tot landschapskwaliteit – Een analyse van vijf casestudies. Avance Impact/Landschappen NL. 39pp.
- Hut, M. (2022) Van bureau naar Routenetwerk Zeeland. Strategie Routebureau Zeeland 2023 en verder. Nomad Consultancy. 40pp.
- IVN, Terra Maris, SLZ, HZL, NP Oosterschelde & NM (2022) De Zeeuwse Natuur. (be)leven, genieten, omarmen. 15pp.
- Janse, S. (2022) Poelen op de kaart in Zeeland. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 18-19.
- Labruyere, I. (2022) Voorjaar: werk aan de winkel! Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 16-18.
- LandschappenNL (2020) Samenwerken voor natuur, landschap en erfgoed. Impact 2019 Samenwerkende provinciale landschapsorganisaties en LandschappenNL. 12pp.
- LandschappenNL (2023) Jaarstukken 2022. 71pp.
- Marteijs, E.C.L., E. de Koeijer, R. van Leeuwen & R. van Poecke (2022) Patrijzen in West Zeeuws-Vlaanderen in voorjaar 2022. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 10-13. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 10-13.
- Ministerie LNV & IPO (2019) Nederland Natuurpositief. Ambitiedocument voor een gezamenlijke aanpak in natuurbeleid. 4pp.
- Moorsel, E. van (2022) Koersdocument – 'Van ANLB naar meer biodiversiteit op boerenland'. Poldernatuur Zeeland. 27pp.
- Murre, A. & N. Wassenaar (2022) De boer op. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 14-17.
- Petkovic, G. (2023) Vrijwilligers Advies Rapport. SLZ, 21pp.
- Pijcke, J. (2022) Vleermuisbunkers in West Zeeuws-Vlaanderen. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 4-5.
- Provincie Zeeland (2016) Natuurvisie Zeeland 2017-2022. 87pp.
- Provincie Zeeland (2022a) Actieplan behoud Zeeuwse soorten – Inzet voor bijzondere dier- en plansoorten.
- Provincie Zeeland (2022b) Actieplan behoud Zeeuwse soorten – bijlagen
- Raad voor de Jaarverslaggeving (2016) Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. 9pp.
- Slager, K. (2022) Stoomgemaal 'Oosterschelde'. Landschapsbeheer Zeeland 36(3): 14-16.
- SLZ (zj) Samen werken aan het fraaie landschap van Zeeland. Brochure SLZ. 8pp.
- SLZ (2019a) Gedragscode SLZ. Rapport SLZ 2019-11. 11pp.
- SLZ (2019b) Beleidsplan SLZ 2020-2023. Rapport SLZ 2019-12. 22pp.
- SLZ (2021a) De landschapsvrijwilliger. Landschapsbeheer Zeeland 35(3). 32pp.
- SLZ (2021b) Begroting 2022. Rapport SLZ 2021-10-2. 24pp.
- SLZ (2022a) Jaarverslag SLZ 2021. Samen werken aan ons landschap. Rapport SLZ 2022-4-1. 63pp.
- SLZ (2022b) Jaarrekening SLZ 2021. Rapport SLZ 2022-6-1. 33pp.

- SLZ (2022c) Scholingsplan SLZ 2022. Rapport SLZ 2022-2-3. 5pp.
- SLZ (2022d) Begroting 2023. Rapport SLZ 2022-10-1. 22pp.
- Smits, N. (2022) Waldelen op Walcheren – vroeger en nu. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 20-23.
- Stichting Tijdelijke Natuur (2017) Gedragscode Tijdelijke Natuur. 29pp.
- Tonkes, K. (2022) Hoogstamsnoei, het jaar rond. Landschapsbeheer Zeeland 36(2): 6-9
- VBNE (2016) Gedragscode natuurbeheer 2016-2021. 48pp.
- VBNE (2022) Richtlijn – Uitvoering natuurbeheeractiviteiten zonder Gedragscode Natuurbeheer. 11pp.
- Velden, J. van der (2022a) De soortenrijkdom van dieren in een tuin in Kloetinge. De Klusdurper 41(1): 42-45.
- Velden, J. van der (2022b) True bugs (Hemiptera: Heteroptera) in a rural garden in the Netherlands. Heteroptera Polonia – Acta Faunistica 16: 97-100.
- Verseveld, K. van (2023) De geschiktheid van de verschillende beheerpakketten in Zeeland voor de akkervogels in het broed- en winterseizoen van 2022. HAS/SLZ. 42pp.
- Weststrate, M. (2022) Exotenbestrijding van start. Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 6-9.
- Wilderom, N. & I. Labruyere. (2022) Wandel eindeloos door Zeeland deze lente! Landschapsbeheer Zeeland 36(1): 29-32
- Zeebra (2023) Jaarrekening 2022 - Stichting Zeebra. 21pp.
- ZMf, NM, HZL, SLZ, IVN, SBB (2020) De Zeeuwse natuurambitie. Robuust, rijk en van iedereen. 26pp.

10 Bijlagen

10.1 Bijlage 1: Medewerkers SLZ

Medewerkers:

• Jasper Bin	uitvoerend medewerker (vanaf 24-10-2022)
• Evy van Brakel	teamleider (vanaf 1-11-2022)
• Johan Calle	uitvoerend medewerker
• Luciën Calle	adviseur
• Sandra Dobbelaar	afdelingshoofd kennis en verkenning, lid MT
• Caroline Geluk	projectleider
• Rudie Geus	afdelingshoofd projecten, lid MT
• Elly Jacobusse	projectmedewerker
• Carlo van Immerseel	afdelingshoofd administratie en financiën, lid MT (vanaf 1-11-2022)
• Sam Janse	projectmedewerker
• Tex Jansma	uitvoerend medewerker (tot 1-12-2022)
• Karin Klip	financieel administratief medewerker
• Iman Labruyère	projectmedewerker
• Wijnand Lammers	uitvoerend medewerker (vanaf 1-2-2022)
• Ivo van Leeuwen	uitvoerend medewerker
• Naomi Oostinga	projectmedewerker
• Jimmy Pijcke	projectmedewerker
• Niek Smits	projectmedewerker
• Kees Tonkens	uitvoerend medewerker (tot 1-11-2022)
• Joan van der Velden	directeur, lid MT
• Harry Verkaart	uitvoerend medewerker (tot 1-2-2022)
• Pieter Voets	projectleider
• Ewoud Voogd	adviseur
• Paulien van 't Westeinde	communicatiemedewerker (vanaf 1-5-2022)
• Maurice Weststrate	projectmedewerker
• Arnoud Westland	uitvoerend medewerker (vanaf 1-3-2022)
• Nettie Wilderom	administratief medewerker
• Wim Wisse	uitvoerend medewerker
• Hans Wondergem	projectmedewerker

Stagiaires:

• Alinda van Dijke	student Groene Leefomgeving (MBO), Yuverta, 's-Hertogenbosch
• Kim van Verseveld	student Toegepaste Biologie (HBO), HAS, 's-Hertogenbosch
• Michelle Martens	student Ecologie en Wildlife (MBO), Yuverta, Velp

Trainees:

• Gabriela Petkovic	projectmedewerker
• Eva Slier	projectmedewerker

10.2 Bijlage 2: Relevante (neven)functies bestuursleden en directeur 2022

Bestuursleden:

- **G.J. (Ger) van de Velde – de Wilde**, voorzitter
 - Lid van comité van aanbeveling Stichting de Boei Goeree-Overflakkee
- **M.A. (Rinus) van 't Westeinde**, vicevoorzitter (aandachtsgebied landbouw)
 - Agrarisch Ondernemer
 - Lid Provinciale Staten Zeeland
 - Voorzitter Poldernatuur Zeeland
 - Voorzitter Milieucoöperatie Zak van Zuid-Beveland
 - Voorzitter OTMMZ (Oldtimer Trekker en Motorenclub Midden Zeeland)
 - Vicevoorzitter Boerennatuur
 - Diverse functies binnen NFO (fruitteelt)
- **J.F.A.M. (Jo) Timmers**, secretaris (aandachtsgebied natuur/milieu)
 - Voorzitter natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje West Zeeuws-Vlaanderen
 - Bestuurslid Stichting Boomkikkerfonds
 - Consulent Stichting Duinbehoud
- **M.W. (René) Ruisaard**, penningmeester
 - Accountant CapsNobel
 - Penningmeester Stichting FoodDelta Zeeland
 - Penningmeester Stichting Kinderzorg
 - Penningmeester Stichting Maatschappelijke Belangen
 - Penningmeester Stichting Zeeuwse Schouw Nummer 1
 - Lid Financiële Commissie Classis Delta
- **J. (Mieke) Bierens-Imanse**, bestuurslid (aandachtsgebied: particuliere erfeigenaren)
- **A.C.J. (Ada) Overwater**, bestuurslid (aandachtsgebied cultuurhistorie)
 - Voorzitter van de cliëntenraad van het verpleeghuis Cornelia, zorgaanbieder Allévo
 - Lid Adviescommissie Beeldende Kunst Hoeksche Waard
 - Lid van de Regionale Klachtencommissie Wvggz Zeeland
 - Lid Coöperatie Erfgoedorganisaties Zeeland (namens SLZ)
 - Scriba PKN Brouwershaven
- **Th.M.S. (Thomas) Collette**, bestuurslid (aandachtsgebied vrijwilligers/bewonersparticipatie)
 - Zelfstandig milieuadviseur
 - Lid Raad van Advies Stichting Het Zeeuwse Landschap
 - Lid algemeen bestuur Zeeuwse Milieufederatie
 - Lid bestuur Sectie Duurzame Technologie Kivi
 - Lid bestuur Zeeuws Klimaatfonds

Directeur:

- **J.A. (Joan) van der Velden**, directeur
 - Directeur Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 - Vicevoorzitter Stichting ZeeBra (namens SLZ)

10.3 Bijlage 3: Rooster van aftreden bestuur Stichting Landschapsbeheer Zeeland

naam	functie	jaar aftreden	in functie sinds	periode
G.J. van de Velde - de Wilde	voorzitter	2025	2017	2 vanaf jan 2022
M.A. van 't Westeinde	vice-voorzitter	2022	2010	3 vanaf jan 2019
J.F.A.M. Timmers	secretaris	2023	2011	3 vanaf jan 2020
M.W. Ruisaard	penningmeester	2024	2016	2 vanaf jan 2021
Th.M.S. Collette	lid	2023	2015	2 vanaf jan 2020
J. Bierens - Imanse	lid	2024	2016	2 vanaf jan 2021
A.C.J. Overwater	lid	2023	2020	1 vanaf jan 2020

Bestuursleden kunnen maximaal 3 perioden aaneengesloten zitting hebben. Een nieuw bestuurslid start altijd met een eerste periode van 4 jaar, ook als het gaat om tussentijdse opvolging. Als beginmoment hanteren we de laatste dag van het jaar van aantreden (dus aantreden op 1 juli 2016 betekent: eerste periode t/m 31 december 2020, tweede periode start daarna altijd op 1 januari).

10.4 Bijlage 4: Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning wordt de cao Bos en Natuur, ondernemingsdeel de Landschappen toegepast.

SLZ leeft de regeling "Beloning Directeuren van Goede Doelen (versie 1 januari 2020)" na.

Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in december 2021.

	2022	2021
Functiegegevens		
Naam	J.A. van der Velden	J.A. van der Velden
Functie	Directeur	Directeur
BSD score	425	425
Dienstverband	Ja, Onbepaald 32 uur/ week 0,8649 fte 1/1 – 31/12	Ja, Onbepaald 32 uur/ week 0,8649 fte 1/1 – 31/12
Bezoldiging		
Bruto loon	75.609	73.896
Vakantiegeld	5.978	5.840
Eindejaarsuitkering	100	-
Jaarinkomen totaal (bruto)	81.687	79.736
Werkgeversbijdrage pensioen (bruto)	14.721	16.002
Overige beloningen op termijn (bruto)	-	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	186.818	180.764
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen	nvt	Nvt
Bezoldiging (bruto)	96.408	95.738
Vertrekregeling	nee	nee

Organisatie	Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Ingevuld door	J.A. van der Velden
Geaccordeerd door	M.W. Ruijsaard
Datum akkoord	08-03-2023
Betreft	boekjaar aanvang 2022-01 boekjaar einde 2022-12

Het jaar inkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 124.142 (1fte/12 mnd) volgens de Regeling beloning directeuren van Goede doelen organisaties (omgerekend naar parttime € 107.365).

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten en de overige beloningen op termijn samen blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van EUR 216.000 (1fte/12 mnd) per jaar

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 1.1.6 van het jaarverslag.

WNT-verantwoording 2022 Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Het voor Stichting Landschapsbeheer Zeeland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 en in 2022 € 216.000 op fulltimebasis (Het betreft Leidinggevende topfunctionaris).

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

10.5 Bijlage 5: SLZ in het online nieuws

(online) krant

<https://www.pzc.nl/schouwen-duiveland/een-boomgaard-op-elk-dorp-en-daar-mag-je-allemaal-rondhangen-snoeien-en-plukken~ae8fed0f/>

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/14403446/elk-dorp-een-eigen-boomgaard-het-liefst-willen-alle-dorpen-er-morgen-een>

<https://www.pzc.nl/schouwen-duiveland/oude-dorpsboomgaard-wordt-nieuw-leven-ingezet-in-ellemeet~a367d3bf/>

<https://www.internetbode.nl/regio/middelburg/354448/een-appelboom-voor-koningin-elizabeth>

<https://www.pzc.nl/walcheren/vrijwilliger-stichting-landschapsbeheer-je-verfraait-de-natuur-en-je-blijft-er-fit-bij~a926cba2/>

<https://www.internetbode.nl/regio/tholen/354926/scholen-aan-de-slag-in-de-thoolse-natuur>

<https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/landschapsbeheer-zeeland-zoekt-bamboe-om-hotelkamers-voor-de-wilde-bij-te-bouwen~ad3d5365/>

<https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/38864/en-dat-is-nummer-twee>

<https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/message/?msg=29050>

<https://www.internetbode.nl/regio/reimerswaal/359887/wandelnetwork-komt-tot-ontplooiing-in-reimerswaal>

<https://www.internetbode.nl/regio/reimerswaal/360378/groen-schoolplein-voor-acht-zeeuwse-scholen>

<https://www.pzc.nl/schouwen-duiveland/samen-iets-doen-voor-biodiversiteit-en-leefbaarheid~aed6360f/>

<https://www.pzc.nl/schouwen-duiveland/groenonderhoud-op-historische-begraafplaatsen-kweekt-paradijsjes-op-zich~a32b726b/>

<https://www.internetbode.nl/regio/vlissingen/363150/vrijwilligers-gezocht-om-reuzen-te-bestrijden>

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/14683493/oproep-help-mee-in-de-strijd-tegen-exoten-als-de-reuzenberenklauw>

<https://www.zeelandnet.nl/nieuws/kiek-uit-voor-kiekendiefkuikens-op-akkers>

<https://www.internetbode.nl/regio/vlissingen/366176/kiek-uit-voor-kiekendiefkuikens-op-akkers>

<https://www.zeelandnet.nl/nieuws/het-landschap-ervaren-op-het-mooiste-moment-van-de-dag-met-zak-te-voet>

<https://www.ad.nl/zeeland/wegens-succes-herhaald-gratis-zeeuwse-boompjes~ace59ecf/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/14947010/twee-ton-voor-bestrijding-van-groene-monsters-die-inheemse-soorten-verdrukken>

<https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/39531/zmf-deelt-weer-gratis-bomen-uit>

<https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/dierendag-is-ook-voor-wilde-dieren~a798bb46/>

TV/internet/radio

https://www.youtube.com/watch?v=jn80lsslpiM&t=341s&ab_channel=OmroepZeeland (Aanplant Dorpsboomgaard Ellemeet)

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/15167963/misschien-wel-het-mooiste-sinterklaascadeau-voor-gerard-van-daele-de-gouden-jirizaag>

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/15170996/begraafplaats-brijdorpe-broedplek-voor-beestjes-van-bloemen-tot-bijenhotels>

https://www.youtube.com/watch?v=lvIT-h47Oxw&t=1406s&ab_channel=GemeenteTerneuzen (Online informatiebijeenkomst Wildtuin Terneuzen)

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/14595365/van-de-kilometervreter-tot-de-pauzewandelaar-in-reimerswaal-is-er-straks-voor-iedere-wandelaar-wat-wils>

<https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/artikelen/zeeuwse-gemeenten-maaien-minder>

<https://www.omroepzeeland.nl/radio/aflevering/goedemorgen-zeeland/470308225> (Jimmy over wat te doen bij een vleermuis in huis)

<https://audiomack.com/goedemorgenzeeland/song/nieck-zoekt-vrijwilligers?fbclid=IwAR0GW-HuXLFu63Q7uBmYri2xkABnXs6qYkQzzazLwfPi4BTHAUdzAeDQhok> (Niek bij Goedemorgen Zeeland over open werkdagen en vrijwilligerswerk bij SLZ)

http://www.terneuzenfm.nl/rtvuitzendingen/uitzendinggemist/listen.php?programid=99&item=151020220900&fbclid=IwAR3QpNvXBC9rR5IEk0_3jx3AfVacJhVL1Ce2ZR05TvK3CMIs9iUxtUn1RL8 (Niek over Landschapsmarkt)

Nieuwsberichten op websites van organisaties

<https://www.zeeuwsegronden.nl/meer-natuur-voor-pittig-fruit-dankzij-200-bijenhotels/>

<https://www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/archief/2022/05/op-bezoek-in-het-bijenparadijs>

<https://www.groeneruimte.nl/nieuws/bericht.php?id=240121>

<https://tevoetonline.nl/nieuws/nieuw-wandelnetafwerk-in-zeeland-geopend>

<https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/message/?msg=30177>

<https://www.cultuurfonds.nl/nieuwsbericht/goessche-diepfondsprijs-2022-voor-peter-boelee-en-alex-de-smet>

<https://www.bijvriendelijkzeeland.nl/projecten>

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

10.6 Bijlage 6: Verschenen rapporten SLZ in 2022

SLZ-rapportnummer	schrijver	titel
SLZ 2022-1-1	Lucien	Onderzoek natuurwaarde Gazons Goes 2021
SLZ 2022-1-2	Lucien	Onderzoek natuurwaarde Gazons Vogelwaarde 2021
SLZ 2022-1-3	Jimmy	Project Steunpunt Bruine Kiekendief 2019-2021 Eindrapport
SLZ 2022-2-1	Lucien	Onderzoek natuurwaarde Gazons Terneuzen 2021
SLZ 2022-2-2	Lucien	Verslag gazonbeheer Zeeland 2021
SLZ 2022-2-3	Joan	Scholingsplan SLZ 2022
SLZ 2022-2-4	Maurice	Knelpunten biotoopgebruik Grijze Grootoorvleermuis in Oost Zeeuws-Vlaanderen
SLZ 2022-3-2	Jimmy	Project Aanleg keverbanken in Zeeland 2020-2021 Eindrapport
SLZ 2022-3-3	Hans	Loopkevers op keverbanken
SLZ 2022-4-1	SLZ	Jaarverslag SLZ 2021
SLZ 2022-6-1	SLZ	Jaarrekening SLZ 2021
SLZ 2022-6-2	Lucien e.a.	Verslag toetsing Pakketten Agrarisch natuurbeheer 2022
SLZ 2022-9-1	Lucien	Een verkenning naar reguliere beheervormen en soortenrijkdom
SLZ 2022-9-3	Lucien en Naomi	Advies vegetatiebeheer Zierikzee
SLZ 2022-10-1	Pieter, Rudie & Joan	begroting 2023
SLZ 2022-10-2	Rudie, Paulien & Joan	werkplan 2023
SLZ 2022-10-3	Lucien	Verslag monitoring gazonbeheer Sint-Janschorre en Liniedijk Axel 2022
SLZ 2022-11-1	Lucien	Verslag monitoring buitendijkse bijenhoeven in Zeeland, 2022
SLZ 2022-11-2	Lucien	Monitoring en beheer van de Knautiabij in Terneuzen, 2022
SLZ 2022-11-3	Lucien	Monitoring Compensatiegebied Perkpolder 2022
SLZ 2022-12-1	Lucien	Evaluatie natuurontwikkeling Het Nieuwe Diep, 2022
SLZ 2022-12-3	Lucien	Evaluatie natuurontwikkeling Westerschans, 2022
SLZ 2022-12-2	Lucien	Evaluatie natuurontwikkeling De Mannee, 2022
SLZ 2022-12-4	Lucien	Evaluatie natuurontwikkeling Oosterschans, 2022
SLZ 2022-12-5	Lucien & Elly	Advies functie en beheer vegetatiestroken Oosthoek Kapelle, 2022
SLZ 2022-12-6	Lucien, Elly & Naomi	Advies vegetatiebeheer Annie MG Smidtsingel en speeltuin Kapellerie, Kapelle
SLZ 2022-12-7	Lucien & Elly	Inrichtings- en beheerplan Natuurgebied de Oude Kreek 2022-2034
SLZ-2022-12-8	Hans & Elly	Vleermuizen in boomgaarden

10.7 Bijlage 7: Financiering projecten

[illegible]

10.8 Bijlage 8: Overzicht aangeplante bomen en struiken

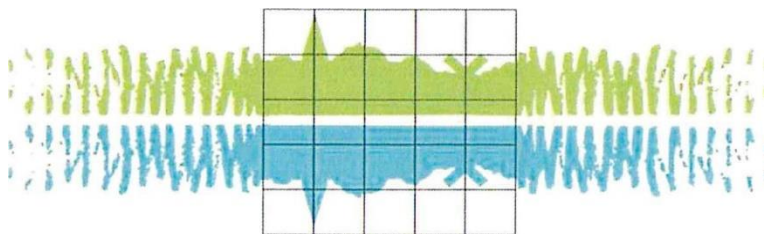
	laanbomen	hoogstamfruit- bomen incl. noten	bosplantsoen	wilgenpoten	totaal
Uitdeelactie Plan Boom			16000		16000
Plant evenementen Plan Boom	80	5	2900		2985
Bomen voor koeien			200		200
Actie wilgenpoot				145	145
Herstel Streekeigen erven	20	48	2616		2684
Meer Natuur voor Pittig Fruit	28	28	5971		6027
POPIII Streekeigen landschapselementen		9	100		109
Oude Fruitrassen / dorpsboomgaarden		40	400	10	450
Landschapselementen Terneuzen	7	9	425		441
totaal	135	139	28.612	155	

10.9 Bijlage 9: Samenvatting begroting 2023

Werkbegroting 2023

	BEGROTING 2023 €	BEGROTING 2022 €	JAARREKENING 2021 €
Baten van loterijorganisaties	187.500	187.500	199.500
Subsidies overheden	896.641	862.985	819.685
Sponsoring	3.000	2.000	2.804
Diverse fondsen	50.000	49.500	56.028
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	1.188.145	841.857	1.060.428
Overig	-	-	7.701
Totaal baten	2.325.286	1.943.842	2.146.146
Besteed aan doelstellingen			
<i>Doelstelling: toegankelijkheid</i>			
Uitvoeringskosten slz	108.543	165.876	121.692
Kosten eigen activiteiten	33.500	33.000	34.500
Projectkosten	160.000	214.500	70.931
Totaal besteed aan doelstelling	302.043	413.376	227.123
<i>Doelstelling: agrarisch natuur- en landschapsbeheer</i>			
Uitvoeringskosten slz	22.207	21.070	26.776
Kosten eigen activiteiten	-	-	-
Projectkosten	4.000	-	2.048
Totaal besteed aan doelstelling	26.207	21.070	28.824
<i>Doelstelling: vrijwilligerswerk</i>			
Uitvoeringskosten slz	324.546	349.541	316.695
Kosten eigen activiteiten	87.500	83.000	80.652
Projectkosten	17.200	10.950	9.461
Totaal besteed aan doelstelling	429.246	443.491	406.808
<i>Doelstelling: natuur en landschapsbeheer particulieren/overheden</i>			
Uitvoeringskosten slz	209.764	211.734	224.663
Kosten eigen activiteiten	7.000	6.500	4.750
Projectkosten	27.300	20.000	8.708
Totaal besteed aan doelstelling	244.064	238.234	238.121
<i>Doelstelling: communicatie en kennis</i>			
Uitvoeringskosten slz	266.861	150.330	130.920
Kosten eigen activiteiten	-	-	-
Projectkosten	68.000	7.000	11.890
Totaal besteed aan doelstelling	334.861	157.330	142.810
<i>Doelstelling: cultuurhistorie</i>			
Uitvoeringskosten slz	52.288	69.671	56.594
Kosten eigen activiteiten	1.500	1.500	750
Projectkosten	7.500	45.300	11.570
Totaal besteed aan doelstelling	61.288	116.471	68.914
<i>Doelstelling: biodiversiteit</i>			
Uitvoeringskosten slz	377.737	226.407	310.396
Kosten eigen activiteiten	3.000	2.000	2.000
Projectkosten	317.471	111.825	323.190
Totaal besteed aan doelstelling	698.208	340.232	635.586
TOTAAL			
Uitvoeringskosten slz	1.361.946	1.194.629	1.187.736
Kosten eigen activiteiten	132.500	126.000	122.652
Projectkosten	601.471	409.575	437.798
Totaal besteed aan doelstelling	2.095.917	1.730.204	1.748.186
<i>Beheer en administratie</i>			
kosten beheer en administratie	250.354	238.372	243.056
Totaal lasten	2.346.271	1.968.576	1.991.242
Resultaat	20.985-	24.734-	154.905
Resultaat is besteed aan:			
Toevoeging/onttrekking continuïteitsreserves	20.985-	-	121.161
Toevoeging/onttrekking bestemmingsreserves	-	-	33.743
Toevoeging/onttrekking overige reserves	-	24.734-	-
	20.985-	24.734-	154.904

De totale begroting 2023 is terug te vinden in rapport SLZ 2022-10-1 (SLZ, 2022d).

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Jaarrekening 2022

Vastgesteld door het bestuur SLZ d.d. 29 juni 2023

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

Inhoud

Balans per 31 december 2022.....	74
Staat van baten en lasten 2022.....	75
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	77
Toelichting op de balans per 31 december 2022.....	79
Toelichting op de staat van baten en lasten 2022.....	83
Lasten totaal.....	86
Staat van baten en lasten conform model 3 van RJ650.....	87
Bezoldiging directie.....	88
Resultaatbestemming, vaststelling en goedkeuring.....	90
Overige gegevens.....	92
Bijlage 1; Declarabele uren per doelstelling en uren beheer en administratie 2022.....	95
Bijlage 2; Overzicht bestedingen Nationale Postcode Loterij.....	96
Bijlage 3; Overzicht projecten (o.b.v. voorcalculatorische tarieven).....	97
Bijlage 4; Overzicht projecten mede gefinancierd via IKS.....	99
Bijlage 5; Begroting 2023 (vastgesteld door het bestuur okt. 2022).....	100

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

1 Balans per 31 december 2022

	31 dec 2022	31 dec 2021		31 dec 2022	31 dec 2021
Activa			Passiva		
Materiele vaste activa			Reserves en fondsen		
Bedrijfsmiddelen	9.011	16.886	<i>Continuïteitsreserves</i>		
Direct in gebruik doelstelling	130.068	121.289	Algemene continuïteit reserve	781.033	545.806
	139.079	138.175		781.033	545.806
Vorderingen en overlopende activa			<i>Bestemmingsreserves</i>		
Te ontvangen project subsidies	184.187	352.004	Reserve activa bedrijfs-middelen	48.187	40.311
Debiteuren en overige vorderingen	338.294	209.229	Reserve activa doel-stelling	189.274	158.459
			Reserve 40-jarig jubileum	26.574	-
	522.481	561.233		264.035	198.769
Effecten			Voorzieningen		
Obligaties	116.699	137.014	Wandelpaden groot onderhoud	133.688	134.500
	116.699	137.014		133.688	134.500
Liquide middelen			Kortlopende schulden		
Bank	1.077.293	838.631	Crediteuren en nog te betalen	115.424	106.578
Kas	-	-	Loonbelasting en sociale premies	38.668	80.108
	1.077.293	838.631	Overige schulden en overlopende passiva	522.704	609.292
				676.796	795.978
Totaal	1.855.552	1.675.053	Totaal	1.855.552	1.675.053

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

2 Staat van baten en lasten 2022

	jaarrekening	2022	Begroting	2022	Jaarrekening	2021
Baten van;						
Particulieren/ bedrijven		-		-		2.804
Loterijorganisaties		187.500		187.500		199.500
Subsidies van overheden		910.171		862.985		819.685
Verbonden organisaties zonder winststreven		-		49.500		2.540
Andere organisaties zonder winststreven		77.909		2.000		53.488
		1.175.580		1.101.985		1.078.017
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten		1.116.901		841.857		1.060.428
Overige baten		-454		-		3.318
Totaal baten		2.292.027		1.943.842		2.141.763
Besteed aan doelstellingen						
Doelstelling: toegankelijkheid						
Uitvoeringskosten SLZ	184.326		165.876		121.692	
Kosten eigen activiteiten	33.220		33.000		34.500	
Projectkosten	193.143		214.500		70.931	
Totaal besteed aan doelstelling	410.689		413.376		227.123	
Doelstelling: agrarische natuur en landschapsbeheer						
Uitvoeringskosten SLZ	35.011		21.070		26.776	
Kosten eigen activiteiten	-		-		-	
Projectkosten	5.037		-		2.048	
Totaal besteed aan doelstelling	40.048		21.070		28.824	
Doelstelling: vrijwilligerswerk						
Uitvoeringskosten SLZ	303.306		349.541		316.695	
Kosten eigen activiteiten	83.000		83.000		80.652	
Projectkosten	5.144		10.950		9.461	
Totaal besteed aan doelstelling	391.450		443.491		406.808	
Doelstelling: natuur en landschapsbeheer particulieren/ overheden						
Uitvoeringskosten SLZ	221.627		211.734		224.663	
Kosten eigen activiteiten	6.500		6.500		4.750	
Projectkosten	16.964		20.000		8.708	
Totaal besteed aan doelstelling	245.091		238.234		238.121	
Doelstelling: communicatie en kennis						
Uitvoeringskosten SLZ	127.419		150.330		130.920	
Kosten eigen activiteiten	-		-		-	
Projectkosten	10.133		7.000		11.890	

Totaal besteed aan doelstelling	137.552		157.330		142.810	
	Jaarrekening	2022	Begroting	2022	Jaarrekening	2021
Doelstelling: cultuurhistorie						
Uitvoeringskosten SLZ	68.106		69.671		56.594	
Kosten eigen activiteiten	1.500		1.500		750	
Projectkosten	13.619		45.300		11.569	
Totaal besteed aan doelstelling	83.225		116.471		68.914	
Doelstelling: soorten/ biodiversiteit						
Uitvoeringskosten SLZ	298.176		226.406		310.396	
Kosten eigen activiteiten	2.000		2.000		2.000	
Projectkosten	138.544		111.825		323.190	
Totaal besteed aan doelstelling	438.720		340.231		635.586	
TOTAAL						
Uitvoeringskosten SLZ	1.237.970		1.194.628		1.187.736	
Kosten eigen activiteiten	126.220		126.000		122.652	
Projectkosten	382.584		409.575		437.797	
Totaal besteed aan doelstelling		1.746.774		1.730.203		1.748.185
Beheer en administratie						
Kosten beheer en administratie		224.872		238.372		243.056
Totaal lasten		1.971.645		1.968.575		1.991.241
Saldo voor financiële baten en lasten		320.382		-/-24.734		150.521
Financiële baten en lasten		-20.362		-		4.383
Correctie		471				
Saldo van baten en lasten		300.491		-/-24.734		154.904
Bestemming saldo b/l						
Toevoeging continuïteitsreserve		235.227				121.161
Reserve activa bedrijfs-middelen		7.876				7.703
Reserve activa doelstelling		30.814				26.040
Reserve 40-jarig jubileum		26.574				
		300.491				154.904

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Stichting Landschapsbeheer Zeeland is opgericht op 27 september 1982 en is gevestigd in Goes. De Stichting is in geschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 41113806. De doelstelling van de Stichting is het in stand houden en zo mogelijk verhogen van natuur en landschapswaarden (waaronder begrepen de cultuurhistorische waarden), met name in het cultuurlandschap in de provincie Zeeland.

Algemene grondslagen

De jaarrekening van de Stichting wordt opgesteld in overeenstemming met RJ-650 voor Fondsenwervende Instellingen. Daarnaast wordt voldaan aan de richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Resultaten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Subsidievoorwaarden

De Stichting Landschapsbeheer Zeeland voldoet aan de volgende door subsidiegevers goedgekeurde subsidievoorwaarden: Algemene subsidieverordening provincie Zeeland 2013.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1.1.1 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gefinancierd met eigen vermogen en worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

3.1.1.2 Effecten

De ter beurze genoteerde aandelen en obligaties behoren tot een handelsportefeuille en worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum, waarbij zowel ongerealiseerde als gerealiseerde waardeveranderingen direct in de winst- en verliesrekening worden verantwoord.

3.1.1.3 Vorderingen en liquide middelen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor oninbaarheid die door middel van individuele beoordeling van de vorderingen wordt bepaald. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Stichting.

3.1.1.4 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit vrij besteedbaar en vastgelegd vermogen.

Het vrij besteedbaar vermogen is het vermogen dat op balansdatum beschikbaar is voor besteding aan de doelstelling en dient ook als buffer voor onverwachte tegenvallers. Het vastgelegd vermogen bestaat uit de bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn door het bestuur bestemde reserves voor een specifieke doelstelling. De specifieke bestemming van deze reserves is toegelicht in de toelichting op de balans.

3.1.1.5 Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten in het verslagjaar. Onder baten worden verstaan de ontvangen bijdragen voor in het verslagjaar uitgevoerde projecten of deelprojecten dan wel de algemene bijdrage voor werkzaamheden van de Stichting zelf. De lasten hebben betrekking op het verslagjaar en worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Projecten kunnen worden uitgevoerd over een periode die meerdere boekjaren omvat. Baten en lasten worden in dat geval toegerekend aan het verslagjaar naar rato van de stand van de werkzaamheden of diensten.

3.1.1.6 Belastingplicht

De activiteiten van de stichting zijn vrijgesteld voor de omzetbelasting

3.1.1.7 Beleggingen

Maximaal 1/3 van de continuïteitsreserve wordt belegd in defensieve en duurzame pakketten van obligaties en aandelen

Bestuur vergoedingen

Bestuurders ontvangen geen bezoldiging; aan bestuurders en gewezen bestuurders worden geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. Bestuurders ontvangen wel een vergoeding voor onkosten (reis en verblijfkosten, telefoonkosten, kopieerkosten, e.d.). Deze vergoeding is in de jaarrekening apart vermeld onder de hoofdgroep 'algemene kosten'.

Analyse gerealiseerde versus begrote baten en lasten

De exploitatierekening over 2022 sluit met een positief saldo van € 300.491.

Begroot was een negatief saldo van € 52.432

Baten:

Subsidies van provincie: Extra opdrachten waaronder een aantal soortenprojecten. Tevens vrijval van IKS subsidie van vorige jaren.

Werk voor derden: We hebben een aantal extra opdrachten mogen uitvoeren.

Lasten:

Personeelskosten: Onder andere door vervanging bij ziekte en kleine uitbreiding.

Huisvestingskosten: Daling als gevolg van meevaller uit vorige jaren.

Algemene kosten: Enkele afgeboekte vorderingen van vorige jaar zijn alsnog ontvangen.

Materialen: Minder uitgegeven door zuinig beheer.

Toelichting kosten beheer en administratie

Kosten beheer en administratie

In verband met voorschriften in het kader van richtlijn RJ 650 voor de verslaggeving van fondsenwervende instellingen worden de kosten van beheer en administratie apart vermeld in de jaarrekening.

Norm kosten beheer en administratie

SLZ stelt als norm dat de kosten voor beheer en administratie maximaal 15% van de totale kosten mogen bedragen; het daadwerkelijke percentage, evenals de wijze van berekening, wordt in de jaarrekening opgenomen.

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

4 Toelichting op de balans per 31 december 2022

Activa

Materiele vaste activa

	Bedrijfs- middelen	In gebruik doelstelling	Totaal
Boekwaarde per 1 januari			
Aanschaffingswaarde	48.629	217.790	266.419
Cumulatieve afschrijvingen	31.743-	96.501-	128.244-
	<u>16.886</u>	<u>121.289</u>	<u>138.175</u>
Investerings	-	62.797	62.797
Desinvesteringen	0-	43.713-	43.714-
Afschrijving desinvesteringen	-	20.509	20.509
Afschrijvingen	7.875-	30.815-	38.690
	<u>7.874-</u>	<u>8.779</u>	<u>78.282</u>
Boekwaarde per 31 december			
Aanschaffingswaarde	48.629	236.874	285.503
Cumulatieve afschrijvingen	39.618-	106.806-	146.424-
Boekwaarde per 31 december	<u>9.011</u>	<u>130.068</u>	<u>139.079</u>

De afschrijvingen worden tijdsgelang vanaf het moment van ingebruikneming van het actief berekend over de aanschafwaarden.

Vorderingen en overlopende activa

Subsidies

	31-12-2022	31-12-2021
Te ontvangen projectsubsidies		
Prov.Zld Kiekendief	-	5.490
Prov.Zld Kwetsbare bijen	-	16.500
Prov.Zld Keverbanken	-	4.287
Prov.Zld Zeeuwse volkstuinten	-	2.819
Cofinanciering POP3	-	128.678
Cofinanciering Partridge via HZL	44.069	27.782
Meer Natuur voor Pittig Fruit	16.358	
Te ontvangen Interreg / POP subsidies		
Interreg Partridge	12.075	7.956
POP3	33.916	128.678
POP Wandelnetwerk Reimerswaal	77.769	29.814
Totaal te ontvangen subsidie	184.187	352.004

Debiteuren en overige vorderingen

	31-12-2022	31-12-2021
Provincie Zeeland	-	43.317
Gemeenten en waterschap	-	40.147

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023
door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Particulieren en overige	290.989	105.512
Vooruitbetaalde posten	57.305	20.253
Sociale lasten	-	-
Totaal debiteuren en ov. Vorderingen	338.294	209.229
Totaal nog te vorderen	522.481	561.233

Effecten

	31-12-2022	31-12-2021
Aandelen (obligaties)	116.699	137.014

Liquide middelen

	31-12-2022	31-12-2021
Rabobank Rekening courant	81.955	425.758
Rabobank Spaarrekening	994.088	410.505
Rabobank Beleggersrekening	1.250	2.369
Kasgeld	-	-
Totaal liquide middelen	1.077.293	838.632

Passiva

Reserves en fondsen

	31-12-2022	31-12-2021
Continuïteitsreserve	781.033	545.806

	31-12-2022	31-12-2021
Continuïteitsreserve mutatie		
Stand 01-01	545.806	424.645
Dotatie	235.227	121.161
Stand 31-12	781.033	545.806

De continuïteitsreserve is een vrije reserve en dient als buffer voor eventuele exploitatieverliezen in enig boekjaar. Inkomsten kunnen soms sterk fluctueren, zodat het van belang is om een buffer te hebben. Door het bestuur is vastgesteld dat de continuïteitsreserve maximaal wordt gereserveerd op de kosten van de werkorganisatie van één jaar.

	2022	2021
Bestemmingsreserves		
Reserve activa bedrijfsmiddelen	48.187	40.311
Reserve activa doelstelling	189.274	158.460
Reserve 40-jarig jubileum	26.574	0
	264.035	198.771

	2022	2021
Reserve activa bedrijfsmiddelen mutatie		
Stand 01-01	40.311	32.608
Dotatie	7.876	7.703
Stand 31-12	48.187	40.311

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023
door F.A. de Vos MSc RA RB

Reserve activa doelstelling mutatie	2022	2021
Stand 01-01	158.460	132.420
Dotatie	30.814	26.040
Stand 31-12	189.274	158.460

Betreft twee bestemmingsreserves ten behoeve van vervangingsinvesteringen. Het maximum van deze reserve is de aanschafwaarde van de materiële activa.

Reserve 40-jarig jubileum	2022	2021
Stand 01-01	0	0
Dotatie	26.574	0
Stand 31-12	26.574	0

Betreft een bestemmingsreserve ten behoeve van de kosten voor het 40-jarig jubileum dat in 2023 zal worden gehouden.

Voorzieningen

	31-12-2022	31-12-2021
Wandelpaden, groot onderhoud	133.688	134.500

Voorziening groot onderhoud wandelpaden, mutatie	31-12-2022	31-12-2021
Stand 01-01	134.500	134.500
Onttrekking	812	
Dotatie	-	-
Stand 31-12	133.688	134.500

Bij realisatie van de wandelpaden (netwerk en ommetjes) worden vaak voorzieningen aangebracht zoals bruggen en trekvlotten.

De voorzieningen worden gefinancierd via projecten.

Om deze voorzieningen te onderhouden heeft SLZ de voorziening wandelpaden groot onderhoud gevormd.

De voorziening wordt gevuld uit de provinciale bijdrage voor onderhoud van wandelpaden en uit eventueel aanvullend beschikbare middelen voor aanleg/onderhoud van wandelpaden.

Kortlopende schulden

Crediteuren en nog te betalen	31-12-2022	31-12-2021
Crediteuren	78.868	106.578
Nog te betalen bedragen	36.556	-
	115.424	106.578

Loonheffing, sociale lasten en pensioenen	31-12-2022	31-12-2021
Loonheffing en sociale lasten	-	22.866
Pensioenen (BPL)	38.668	57.242
	38.668	80.108

Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2022	31-12-2021
Te betalen vakantiegeld	53.682	52.029
Openstaande vakantiedagen	13.746	23.643

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023
door F.A. de Vos MSc RA RB

Kruisposten		14.653
Overige schulden	18.989	77.618
Vooruit ontvangen inz. VOL ovk's *	5.725	15.326
Vooruit ontvangen inz. Wandelpaden metervergoeding #	188.909	190.775
Vooruit ontvangen inz. Onderhoud collectie boomgaard ~	2.750	4.625
Overige vooruit ontvangen bedragen	238.902	230.623
	522.703	609.292

Kortlopende schulden	31-12-2022	31-12-2021
Totaal	676.796	795.978

* SLZ heeft in het verleden 10 jaar lopende onderhoudsovereenkomsten afgesloten met eigenaren van kleine landschapselementen. SLZ werd door de provincie Zeeland in de gelegenheid gesteld deze regeling te financieren.

Sinds 2016 is dit niet meer het geval. Er worden geen overeenkomsten meer verlengd en de verplichtingen van de lopende overeenkomsten worden betaald uit de vooruit ontvangen bijdragen van Provincie Zeeland voor de VOL overeenkomsten.

SLZ sluit in opdracht van de Provincie Zeeland langlopende contracten (7 jaar) met eigenaren af voor het in stand houden / onderhouden van wandelpaden. De hiervoor ontvangen subsidie van de Provincie wordt volledig gestort in de post vooruit ontvangen bijdrage voor de wandelpaden metervergoeding.

SLZ is na het sluiten van het contract verplicht om de jaarlijkse vergoeding uit te betalen, indien de tegenpartij (de eigenaar) zich aan de afspraak houdt. Het gaat dus in wezen vanaf dat moment om een schuld aan de eigenaar.

De jaarlijkse contractueel verplichte betaling aan de eigenaar wordt onttrokken van de vooruit ontvangen subsidie.

In 2022 wordt € 52.000 toegevoegd voor contracten met ingangsdatum tot en met 1 januari 2022. De uitgaven (€ 53.857) betreffen de jaarvergoeding 2022.

~ SLZ heeft in 2012/2017 enkele collectieboomgaarden aangeplant op terreinen van diverse overheden.

Bij deze boomgaarden is afgesproken dat SLZ de komende jaren via een hoogstamabonnement het onderhoud zal doen. De eigenaren hebben hun vergoeding voor dat onderhoud vooruit betaald, deze bijdragen vormen samen de post vooruit ontvangen bijdragen onderhoud collectieboomgaarden. De komende jaren wordt het onderhoud bekostigd uit deze post.

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

5 Toelichting op de staat van baten en lasten 2022

Baten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Baten van particulieren en bedrijven	-	-	2.804
Baten van loterij organisaties			
Nationale Postcode Loterij	187.500	187.500	199.500
Baten van subsidies van overheden			
Provincie Zeeland (IKS)	862.985	862.985	840.297
Provincie Zeeland, afrekening subsidie (incl. afrekeningen voorgaande jaren)	47.186	-	-/-20.612
Totaal subsidies van overheden	910.171	862.985	819.685
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	2.000	2.540
Baten van andere organisaties zonder winststreven	66.639	49.500	53.488
Baten van andere organisaties zonder winststreven (voorgaande jaren)	11.270	-	-
Baten van andere organisaties zonder winststreven	77.909	-	-
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten			
EU POP en Interreg	96.002	53.071	154.648
Provincie Zeeland	303.807	181.604	351.966
Gemeenten en waterschap	235.975	236.338	193.178
Onttrekkingen Vooruit ontvangen bedragen (VOL, metervergoeding, boomgaarden)	65.342	62.375	-/-42.527
Bijdragen deelnemers/ eigenaren projecten	193.423	152.997	188.498
Doorbelaste uitvoeringskosten	167.013	82.972	146.088
Bijdragen voor vrijwilligerswerk	55.339	72.500	68.578
Totaal tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	1.116.901	841.857	1.060.428
Overige baten			
Rentebaten	-	-	4.383
Effecten	-	-	
Activa resultaat	-454	-	3.318
Vorige boekjaren	-	-	
Totaal overige baten	-454	-	7.701
Som van de baten	2.292.027	1.943.842	2.146.146

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

Lasten

Uitvoeringskosten SLZ

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Personeelskosten			
Bruto lonen totaal	961.386	886.500	908.429
Sociale lasten totaal	204.347	204.500	198.297
Pensioenpremie	134.690	132.000	136.532
Ontvangen ziektegeld	-/-46.874	-	-/-13.184
	1.253.549	1.223.000	1.230.074
Inleen personeel	18.347	-	-
Mutatie vakantiedagen verplichting	-9.897	-	8.343
Overige personeelskosten			
Ov.personeelskosten, scholingskosten	6.547	9.000	1.023
Ov.personeelskosten, éénmalige uitkering, jubilea	2.193	-	-
Ov.personeelskosten, reis- en verblijfkosten	24.266	26.000	17.173
Ov.personeelskosten, overige diverse kosten	2.446	4.500	2.941
Overige personeelskosten totaal	35.452	39.500	21.137
	1.297.451	1.262.500	1.259.554

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Huisvestingskosten			
Kantoor huur, onderhoud e.d.	28.282	36.000	33.604
Kantoorkosten			
Porti, telefoonkosten	8.781	8.500	8.639
Kopieerkosten, kantoorbenodigdheden	5.770	9.000	2.611
Automatiseringskosten	8.828	9.500	5.803
Kantoorkosten totaal	23.379	27.000	17.053
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen			
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen	7.876	9.000	7.703
Algemene kosten			
Administratie, accountant en bank	45.207	24.000	27.580
Verzekeringen	13.144	15.000	15.546
Vergoeding werk Landschapsbeheer NL	50.623	57.000	55.087
Onkostenvergoeding bestuur	672	2.000	689
Afwaardering vorderingen	-/-3.053	-	13.126
Overige kosten	259	500	850
Algemene kosten totaal	106.853	98.500	112.878
Uitvoeringskosten SLZ	1.462.842	1.433.000	1.430.792

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Kosten eigen activiteiten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Kosten vrijwilligerswerk			
Inleenvergoeding WIW	-	-	-
Afschrijving in gebruik doelstelling	30.813	31.500	26.040
Huur en inrichting werkplaatsen	10.546	13.200	12.823
Onkosten vrijwilligers	43.700	38.300	42.740
Dienstauto's	26.809	28.000	25.129
Klein gereedschap	3.653	3.000	3.151
Overige exploitatiekosten	10.699	11.000	11.877
Loonwerk en materiaal	-	1.000	892
Totaal kosten eigen activiteiten	126.220	126.000	122.652

Kosten projecten (exclusief kosten SLZ)

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Materialen/ diversen	109.492	164.850	226.596
Uitvoering werk door derden	159.344	136.725	211.201
Onderhoudsvergoedingen aan derden	61.278	56.000	-
Toevoeging aan voorziening	52.000	52.000	
Overig	471		
Totaal kosten projecten	382.584	409.575	437.797

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Som van de lasten	1.971.645	1.968.575	1.991.241
Herwaardering effecten	-20.362		
Correctie	471		
Resultaat voor bestemming	300.491	-/-24.734	154.904

	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Bestemming resultaat			
Toevoeging/ onttrekking bestemmingsreserves			
Reserve activa bedrijfsmiddelen	7.876		7.703
Reserve activa doelstelling	30.814		26.040
Reserve 40-jarig jubileum	26.574		
	65.264		33.743
Toevoeging/ onttrekking overige reserve			
Algemene reserve	235.227		121.161

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

6 Lasten totaal

samengevat per doelstelling en beheer en administratie

Tabel jaarrekening 2022

Jaarcijfers 2022										
	doelstellingen									
	toegankelijk heid	cultuur historie	soorten/ biodiversiteit	vrijwilligers werk	agrarisch natuur en landschaps beheer	natuur en landschapsbeh particulieren overheden	communicatie en kennis	SUB TOTAAL doelstel lingen	beheer en admini stratie	TOTAAL
	14,89%	5,50%	24,09%	24,50%	2,83%	17,90%	10,29%	100,00%		
salarissen/soc lasten	171.393	63.327	277.255	282.024	32.554	206.076	118.478	1.151.106	167.663	1.318.770
ov. personeelskosten	-2.216	-819	-3.585	-3.647	-421	-2.665	-1.532	14.885-	6.434-	21.319-
huisvesting kantoor	3.515	1.299	5.698	5.784	668	4.226	2.430	23.608	3.674	27.282
kantoorkosten	3.012	1.113	4.873	4.957	572	3.622	2.082	20.231	3.148	23.379
afschrijvingskosten	1.015	375	1.642	1.670	193	1.220	702	6.816	1.061	7.876
algemene kosten	7.608	2.811	12.306	12.518	1.445	9.147	5.259	51.094	55.759	106.853
UITVOERINGSKOSTEN	184.326	68.106	298.176	303.306	35.011	221.627	127.419	1.237.970	224.872	1.462.842
EIGEN ACTIVITEITEN	33.220	1.500	2.000	83.000	-	6.500	-	126.220	-	126.220
PROJECTEN	193.143	13.619	138.544	5.144	5.037	16.964	10.133	382.584	-	382.584
TOTAAL	410.689	83.225	438.720	391.450	40.048	245.091	137.552	1.746.774	224.872	1.971.645
toelichting:										
gemiddeld aantal personeelsleden in fulltime arbeidsplaatsen:				18,27					11%	
salaris en soclasten toegedeeld op basis van gerealiseerde ureninzet per medewerker per doelstelling na aftrek kosten beheer en administratie										
overige kosten verdeeld over doelstellingen volgens procentuele verdeling van salarissen/soclasten na aftrek kosten beheer en administratie										

De kosten beheer en administratie bedraagt 11% van de totale kosten. Dit is binnen de gestelde norm van 15%.

Tabel begroting 2022

Begroting 2022										
	doelstellingen									
	toegankelijk heid	cultuur historie	soorten/ biodiversiteit	vrijwilligers werk	agrarisch natuur en landschaps beheer	natuur en landschapsbeh particulieren overheden	communicatie en kennis	SUB TOTAAL doelstel lingen	beheer en admini stratie	TOTAAL
	13,99%	5,82%	18,95%	29,26%	1,75%	17,72%	12,51%	100,00%		
salarissen/soc lasten	144.284	60.595	196.810	304.003	18.325	184.149	130.745	1.038.911	184.008	1.222.919
ov. personeelskosten	5.203	2.185	7.101	10.963	761	5.841	4.715	36.769	2.031	38.800
huisvesting kantoor	4.247	1.786	5.785	8.949	539	5.821	3.840	30.967	5.416	36.383
kantoorkosten	3.185	1.338	4.458	6.711	405	4.465	2.895	23.457	4.062	27.519
afschrijvingskosten	1.042	446	1.449	2.237	35	1.355	962	7.526	1.355	8.881
algemene kosten	7.915	3.321	10.803	16.678	1.005	10.103	7.173	56.998	41.500	98.498
UITVOERINGSKOSTEN	165.876	69.671	226.406	349.541	21.070	211.734	150.330	1.194.628	238.372	1.433.000
EIGEN ACTIVITEITEN	33.000	1.500	2.000	83.000	-	6.500	-	126.000	-	126.000
PROJECTEN	214.509	45.300	111.825	10.950	-	20.000	7.000	409.575	-	409.575
TOTAAL	413.376	116.471	340.231	443.491	21.070	238.234	157.330	1.730.203	238.372	1.968.575
toelichting:										
gemiddeld aantal personeelsleden in fulltime arbeidsplaatsen:				18,27						
salaris en soclasten toegedeeld op basis van gerealiseerde ureninzet per medewerker per doelstelling na aftrek kosten beheer en administratie										
overige kosten verdeeld over doelstellingen volgens procentuele verdeling van salarissen/soclasten na aftrek kosten beheer en administratie										

Tabel jaarrekening 2021

Jaarrekening 2021										
	doelstellingen									
	toegankelijk heid	cultuur historie	soorten/ biodiversiteit	vrijwilligers werk	agrarisch natuur en landschaps beheer	natuur en landschapsbeh particulieren overheden	communicatie en kennis	SUB TOTAAL doelstel lingen	beheer en admini stratie	TOTAAL
	10,25%	4,76%	26,13%	26,66%	2,25%	18,92%	11,02%	100,00%		
salarissen/soc lasten	107.903	50.182	275.225	280.810	23.742	199.207	116.085	1.053.153	176.921	1.230.074
ov. personeelskosten	3.033	1.411	7.737	7.894	667	5.600	3.264	29.607	127-	29.480
huisvesting kantoor	2.943	1.369	7.507	7.659	648	5.434	3.166	28.726	4.878	33.604
kantoorkosten	1.494	695	3.810	3.887	329	2.757	1.607	14.578	2.475	17.053
afschrijvingskosten	675	314	1.721	1.756	148	1.246	726	6.585	1.118	7.703
algemene kosten	5.644	2.625	14.396	14.688	1.242	10.420	6.072	55.087	57.791	112.878
UITVOERINGSKOSTEN	121.692	56.594	310.396	316.695	26.776	224.663	130.920	1.187.736	243.056	1.430.792
EIGEN ACTIVITEITEN	34.500	750	2.000	80.652	-	4.750	-	122.652	-	122.652
PROJECTEN	70.931	11.569	323.190	9.461	2.048	8.708	11.890	437.797	-	437.797
TOTAAL	227.123	68.914	635.586	406.808	28.824	238.121	142.810	1.748.185	243.056	1.991.241
toelichting:										
gemiddeld aantal personeelsleden in fulltime arbeidsplaatsen:				19 exclusief id/wvw						
salaris en soc. lasten toegedeeld op basis van gerealiseerde ureninzet per medewerker per doelstelling na aftrek kosten beheer en administratie										
overige kosten verdeeld over doelstellingen volgens procentuele verdeling van salarissen/soclasten na aftrek kosten beheer en administratie										

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

7 Staat van baten en lasten conform model 3 van RJ650

	Doelstellingen										
	Toegankelijkheid platteland	Cultuurhistorie	Soorten/ biodiversiteit	Vrijwillig landschapsbeheer	Agrarisch, natuur en landschapsbeheer	Natuur en landschapsbeheer particulieren/ overheden	Communicatie en kennis	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2022	Begroet 2022	Totaal werkelijk 2021
Verstrekte (project)subsidies en (project)bijdragen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aankopen en verwervingen	144.573	5.119	57.241	435	-	6.576	9.056	-	223.000	272.850	226.596
Uitbestede werk	48.569	8.501	81.302	4.709	5.037	10.389	1.077	-	159.584	136.726	212.093
Communicatiekosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Personeelskosten	169.177	62.508	273.689	278.377	32.133	203.411	116.946	161.230	1.297.451	1.262.500	1.259.552
Huisvestingskosten	6.291	1.424	5.853	12.719	688	4.770	2.430	3.674	37.828	49.200	46.427
Kantoor- en algemene kosten	32.954	4.932	18.524	73.277	2.017	17.139	7.341	58.908	215.092	206.800	212.829
Afschrijving	9.125	741	2.130	21.932	193	2.807	702	1.061	38.690	40.500	33.744
Totaal	410.689	83.225	438.720	391.450	40.048	245.091	137.552	224.872	1.971.645	1.968.576	1.991.241

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56,
BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

8 Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning wordt de cao Bos en Natuur, ondernemingsdeel de Landschappen toegepast.

SLZ leeft de regeling "Beloning Directeuren van Goede Doelen (versie 1 januari 2020)" na.

Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in december 2021

	2022	2021
Functiegegevens		
Naam	J.A. van der Velden	J.A. van der Velden
Functie	Directeur	Directeur
BSD score	425	425
Dienstverband	Ja, Onbepaald 32 uur/ week 0,8649 fte 1/1 – 31/12	Ja, Onbepaald 32 uur/ week 0,8649 fte 1/1 – 31/12
Bezoldiging		
Bruto loon	75.609	73.896
Vakantiegeld	5.978	5.840
Eindejaarsuitkering	100	-
Jaarinkomen totaal (bruto)	81.687	79.736
Werkgeversbijdrage pensioen (bruto)	14.721	16.002
Overige beloningen op termijn (bruto)	-	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	186.818	180.764
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terug ontvangen	nvt	Nvt
Bezoldiging (bruto)	96.408	95.738
Vertrekregeling	nee	nee

Organisatie	Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Ingevuld door	J.A. van der Velden
Geaccordeerd door	M.W. Ruijsaard
Datum akkoord	08-03-2023
Betreft	boekjaar aanvang 2022-01 mm voorbeeld 2020 - 07 boekjaar einde 2022-12 mm voorbeeld 2021 - 06

Het jaar inkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 124.142 (1fte/12 mnd) volgens de Regeling beloning directeuren van Goede doelen organisaties (omgerekend naar parttime € 107.365).

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten en de overige beloningen op termijn samen blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van EUR 216.000 (1fte/12 mnd) per jaar

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 1.1.6 van het jaarverslag.

WNT-verantwoording 2022 Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Het voor Stichting Landschapsbeheer Zeeland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 en in 2022 € 216.000 op fulltimebasis (Het betreft een Leidinggevende topfunctionaris met een dienstbetrekking).

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56,
BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

9 Resultaatbestemming, vaststelling en goedkeuring

Statutaire bepaling inzake de bestemming van het resultaat:

Het resultaat staat ter beschikking van het bestuur dat dit geheel of gedeeltelijk kan bestemmen tot vorming van, of storting in, één of meer algemene of bijzondere reservefondsen.

Resultaatbestemming.

Het resultaat over 2022 ter grootte van € 300.491 is toegevoegd aan:

Continuïteitsreserve:

€ 235.227

Reserve activa bedrijfsmiddelen:

€ 7.876

Reserve activa doelstelling:

€ 30.814

Reserve 40-jarig jubileum:

€ 26.574

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56,
BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Vaststelling jaarrekening 2022

Was getekend 29 juni 2023:

G.J. van de Velde - de Wilde, voorzitter

M.A. van 't Westeinde, vice-voorzitter

J.F.A.M. Timmers, secretaris

M.W. Ruisaard, penningmeester

T.M.S. Collette

J. Bierens-Imanse

A.C.J. Overwater

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56,
BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

10 Overige gegevens

roozenburglaan 10

postbus 7012

4330 ga middelburg

telefoon: (0118) 63 76 80

kvk nr. 20140228

Aan het bestuur van
Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Klein Frankrijk 1
4461 ZN Goes

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Landschapsbeheer Zeeland te Goes gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Landschapsbeheer Zeeland per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de bepalingen van RJ 650 'Fondsenwervende instellingen' en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en de Regeling controleprotocol WNT 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Landschapsbeheer Zeeland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56,
BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

- het bestuursverslag inclusief bijlagen;
- de overige gegevens;
- de bijlagen bij de jaarrekening.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 650 'Fondsenwervende instellingen' vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 650 'Fondsenwervende instellingen' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ 650 'Fondsenwervende instellingen'.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650 'Fondsenwervende instellingen', en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Middelburg, 29 juni 2023

P&P Audit B.V.

F.A. de Vos MSc RA RB

11 Bijlage 1; Declarabele uren per doelstelling en uren beheer en administratie 2022

declarabele uren per doelstelling en uren beheer en administratie 2022						
doelstelling	groep medewerkers				TOTAAL	
	directie/ projectleiding	project medewerkers	project uitvoering	administratie medewerkers		
toegankelijkheid	906	1242	911	144	3202	
agrarisch n+l beheer	107	582	47	0	735	
vrijwilligerswerk	921	1547	4062	127	6656	
particulier n+l beheer	555	1534	2060	260	4409	
communicatie en kennis	414	1784	61	102	2360	
cultuurhistorie	461	393	301	4	1159	
biodiversiteit	1203	4326	239	34	5802	
TOTAAL	4566	11407	7681	670	24323	
groep medewerkers						
	directie/ projectleiding	project medewerkers	onderhouds medewerkers	administratie personeel	TOTAAL	totaal %
salaris+soc lasten	€ 409.191	€ 471.545	€ 264.055	€ 100.274	€ 1.245.065	
per doelstelling:						
toegankelijkheid	€ 81.196	€ 51.333	€ 31.303	€ 21.551	€ 185.383	14,89%
agrarisch n+l beheer	€ 9.545	€ 24.059	€ 1.607	€ 0	€ 35.211	2,83%
vrijwilligerswerk	€ 82.517	€ 63.952	€ 139.643	€ 18.932	€ 305.044	24,50%
n+l beheer part/overh	€ 49.739	€ 63.414	€ 70.831	€ 38.912	€ 222.897	17,90%
communicatie en kennis	€ 37.058	€ 73.728	€ 2.097	€ 15.266	€ 128.149	10,29%
cultuurhistorie	€ 41.315	€ 16.226	€ 10.357	€ 599	€ 68.496	5,50%
biodiversiteit	€ 107.822	€ 178.833	€ 8.217	€ 5.014	€ 299.885	24,09%
TOTAAL	€ 409.191	€ 471.545	€ 264.055	€ 100.274	€ 1.245.065	100,00%

toedeling kosten salaris+soc lasten op basis van declarabele uren per doelstelling						
beheer en administratie:	taak	uren totaal	uren b+a	% van totaal	loonkosten totaal	b+a
medewerker						
Dobbelaar	management	1057	253,5	23,98%	€ 57.232	€ 13.726
Geus	management	1410	372	26,38%	€ 75.685	€ 19.968
Van der Velden	directie	1410	935	66,31%	€ 106.053	€ 70.326
Wilderom	secretariaat	1057	538,5	50,95%	€ 33.608	€ 17.122
Calle	ict	1057	22	2,08%	€ 40.591	€ 845
Wisse	adm ondersteuning	1410	87	6,17%	€ 51.812	€ 3.197
Voogd	beheer ict	1410	225,5	15,99%	€ 78.879	€ 12.615
Klip	financien	1410	556	39,43%	€ 56.320	€ 22.208
van Brakel	management	252	13	5,16%	€ 6.509	€ 336
Immerseel	management	144	144	100,00%	€ 7.321	€ 7.321
			3146,5			€ 167.663

Berekening kosten beheer en administratie 2022 - t.b.v. C.B.F.						
Kosten beheer en administratie worden als volgt berekend:					kosten b+a	
de loonkosten totaal					€ 1.245.065	
de loonkosten beheer en administratie					€ 167.663	€ 167.663
de verhouding loonkosten beheer en administratie/loonkosten totaal (verdeelsleutel A)					13,5%	
toedeling aan kosten b+a						
ontvangen ziektegeld		€ 46.874-	verdeelsleutel A			€ -6.312
openst vakantiedagen		€ -9.897	verdeelsleutel A			€ -1.333
overige personeelskosten						
scholing		€ 6.547	verdeelsleutel A			€ 882
reis en verblijf		€ 24.266	niet toedelen			€ -
overig divers		€ 2.446	verdeelsleutel A			€ 329
huisvesting		€ 27.282	verdeelsleutel A			€ 3.674
kantoorkosten		€ 23.379	verdeelsleutel A			€ 3.148
afschrijving bedrmmiddelen		€ 7.876	verdeelsleutel A			€ 1.061
algemene kosten						
admin, accou, bank, verzek		€ 58.352	totaal			€ 58.352
vergoeding werk LBN		€ 50.623	niet			€ -
onkosten bestuur		€ 672	totaal			€ 672
overig divers		€ 2.793-	totaal			€ -2.793
correctie						€ -471
Kosten beheer en administratie Totaal					€	224.872

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

12 Bijlage 2; Overzicht bestedingen Nationale Postcode Loterij

Bijdrage 2022 Nationale Postcode Loterij	187.500	
Extra bijdrage tbv	-	
	187.500	
Besteed aan doelstelling/ project		
Toegankelijkheid	2.000	
- Wandelnetwerk Reimerswaal		2.000
Vrijwilligerswerk	16.750	
- Natuurwerkdag		16.750
Natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden	53.750	
- Herstel streekeigen erven Zeeland		3.000
- Kleine bosjes project abonnement		6.500
- Hoogstamabonnement		16.500
- Ervenabonnement		20.000
- Monitoring landschapselementen		7.750
Communicatie en Kennis	53.000	
- Ken je erf		45.000
- Jubileum 40 jaar SLZ		8.000
Cultuurhistorie	35.500	
- Zeeuwse ankers basis		4.000
- Erfgoedvrijwilligers basis		12.500
- Herstel klein erfgoed		12.000
- Vrijwilligers op historische buitenplaatsen		7.000
Biodiversiteit	26.500	
- Oude rassen/ dorpsboomgaarden		26.500
Agrarisch natuur en landschapsbeheer	-	
Totaal	187.500	

13 Bijlage 3; Overzicht projecten (o.b.v. voorcalculatorische tarieven)

Lasten

OVERZICHT PROJECTEN

activiteiten mede gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland
overige activiteiten, niet gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland

UITGAVEN	materiaal/ diversen	uitvoering werk door derden	onderhouds- vergoedingen aan derden	toevoeging aan voorziening	toerekening IKS - loonkosten b+a	toerekening IKS - algemene bedrijfskosten	voorbereiding/ begeleiding s	uitvoering slz uren	uitvoering slz vrijwilligers	totaal
toegankelijkheid platteland										
wandelnetsw zld basis/wandelevent	276	1.048	0	0	4.589	3.142	9.350	2.032	0	20.437
wandelnetsw zld beheer	16.785	23.855	53.867	52.000	24.638	16.870	21.977	39.897	33.220	283.108
wvd toegankelijkheid	1.136	234	0	0	0	0	6.256	29.875	0	37.500
wandelnetsw aanleg reimerswaal	20.509	23.433	0	0	0	0	21.312	69.793	0	135.047
	38.706	48.569	53.867	52.000	29.227	20.012	58.894	141.596	33.220	476.092
vrijwillig landschapsbeheer										
vrijwilligerswerk basis	0	0	0	0	40.097	27.455	29.342	80.760	45.000	222.654
landschapsonderhoud	0	2.786	0	0	48.310	33.078	10.833	107.156	33.000	235.163
natuurverkwadag	435	885	0	0	6.763	4.631	7.107	10.456	4.000	34.276
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	1.932	1.323	759	5.105	1.000	10.120
wvd bacterievuurcontrole ws	0	0	0	0	0	0	920	8.622	0	9.542
De Zeeuwse Natuur	0	1.038	0	0	0	0	19.734	13.599	0	34.371
	435	4.709	0	0	97.102	66.487	68.895	225.697	83.000	546.125
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden										
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	18.358	12.570	14.076	25.427	0	70.430
herstel streekeigen erven Zeeland	0	0	0	0	1.449	992	1.794	2.140	0	6.376
kleine bosjes project abonnement	0	0	0	0	4.106	2.812	1.829	9.686	1.000	19.432
hoogstamabonnement project abonnement	1.726	3.097	0	0	17.150	11.743	5.486	50.857	3.000	93.059
grenslindenabonnement project abonnement	0	0	0	0	966	662	552	2.952	500	5.632
ervenabonnement project abonnement	0	1.051	0	0	10.145	6.946	4.589	24.420	2.000	49.151
vol overeenkomsten	0	0	4.175	0	2.657	1.819	4.037	2.004	0	14.691
part natuur en landschapsbeheer werk voor derden	675	459	0	0	0	0	3.174	39.824	0	44.132
Monitoring landschapselementen/ MAC/ Investering	0	0	0	0	0	0	690	6.745	0	7.435
Landschapselementen Terneuzen	0	5.781	0	0	0	0	3.128	5.332	0	14.241
pribeh Voedselbos	0	0	0	0	0	0	615	0	0	615
	2.401	10.389	4.175	0	54.831	37.544	39.968	169.386	6.500	325.193
communicatie en kennis										
communicatie algemeen (zonder kennis)	7.768	545	0	0	18.358	12.570	13.490	32.929	0	85.657
ken je erf	301	532	0	0	12.560	8.600	10.281	19.968	0	52.243
Kennis	0	0	0	0	5.797	3.969	3.071	9.310	0	22.147
kennis en communicatie werk voor derden	988	0	0	0	0	0	2.208	25.627	0	28.822
Jubileum 40 jaar SLZ	0	0	0	0	0	0	46	7.810	0	7.856
	9.056	1.077	0	0	36.715	25.139	29.095	95.643	0	196.725
cultuurhistorie										
zeeuwse ankers basis	0	0	0	0	4.106	2.812	6.486	4.943	0	18.347
erfgoedvrijwilligers basis	245	501	0	0	7.730	5.292	14.490	7.601	1.000	36.858
herstel van klein erfgoed	0	8.000	0	0	0	0	8.372	3.799	0	20.171
verborgen buitens/begraafplaatsen sod	1.635	0	3.136	0	0	0	4.784	11.311	0	20.865
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	103	0	0	0	2.899	1.985	966	6.078	500	12.530
	1.983	8.501	3.136	0	14.734	10.089	35.098	33.730	1.500	108.771
biodiversiteit										
biodiversiteit basis	0	0	0	0	6.039	4.135	7.176	8.923	0	26.272
Oude rassen/dorpsboomgaarden	11.748	550	0	0	0	0	18.266	13.582	2.000	46.146
Kwetsbare bijen	2.162	27.594	0	0	0	0	3.629	7.506	0	40.890
Exotenbestrijding	958	0	0	0	0	0	15.683	38.768	0	55.408
Ecologisch gazonbeheer	100	1.260	0	0	0	0	1.169	13.928	0	16.457
Interreg partridge	4.301	0	0	0	0	0	1.080	29.000	0	34.382
meer natuur voor pittig fruit	30.781	4.235	0	0	0	0	8.616	22.504	0	66.136
Natuur op bedrijfstereinen	3.588	9.692	0	0	0	0	3.404	10.828	0	27.511
POP3 2022-2024, biodiversiteit	1.172	0	0	0	0	0	5.356	27.389	0	33.917
Steenuil zwv vlaanderen	1.760	8.337	0	0	0	0	0	9.278	0	19.375
Kamsalamander / Poelen.nu 21f24	0	20.875	0	0	0	0	9.041	8.233	0	38.148
Rugstreeppad	0	4.222	0	0	0	0	0	2.893	0	7.114
Vleermuizen	670	4.538	0	0	0	0	1.876	15.315	0	22.399
	57.241	81.302	0	0	6.039	4.135	75.293	208.145	2.000	434.155
agrarisch natuur en landschapsbeheer										
agrarisch natuurbeheer basis	0	0	0	0	2.415	1.654	3.623	3.376	0	11.067
agrarisch natuurbeheer werk voor derden	0	5.037	0	0	0	0	4.968	35.835	0	45.840
topgebied Groede	0	0	0	0	0	0	0	1.558	0	1.558
	0	5.037	0	0	2.415	1.654	8.591	40.768	0	58.465
TOTAAL ACTIVITEITEN	109.822	159.584,24	61.178	52.000	241.065	165.060	315.634	914.964	126.220	2.145.527

• In dit overzicht zijn kosten voor de uren gemaakt door werknemers van Stichting Landschapsbeheer Zeeland berekend op basis van voorcalculatorische uurtarieven zoals deze zijn gebruikt in de begroting 2022 ten behoeve van provincie Zeeland. Hierdoor sluiten de in dit overzicht verwerkte loonkosten niet aan met de jaarrekening.

• Deze bijlage is opgesteld conform de indeling waarin de begroting voor de IKS-subsidie bij Provincie Zeeland is ingediend, waardoor bepaalde rubriceringen afwijken van de jaarrekening. De dotatie aan de voorzieningen ad € 52.000 is in de jaarrekening verwerkt als vooruit ontvangen bijdrage wandelpanden metervergoeding/subsidies (dus in mindering op baten in plaats van als lasten). De uitbetaling aan derden van in totaal € 53.867 welke in dit overzicht als lasten is opgenomen, maar waar tegenover hetzelfde bedrag in deze bijlage als bate is geboekt (plus extra vrijval vooruit ontvangen bijdrages) is in de jaarrekening in mindering

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

OVERZICHT PROJECTEN														
activiteiten mede gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland														
overige activiteiten, niet gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland														
	eu/ pop interreg	nationale postcode-loterij	diverse fondsen / NGO's	provincie Zeeland projecten	gemeente n water schappen	sponsorin g tbv materiaal	deelnemers eigenaren	diverse opdracht gevers	bijdragen voor vrijwilligers werk	onttrekking aan voor zieningen/ reserves	provincie Zeeland integrale kosten subsidie	prov zld inc aan iks toegev subs	Project- resultaat	totaal
INKOMSTEN														
toegankelijkheid														
wandelnetsw zld basis/vandelevent	0	0	0	0	0	0	70	0	0	0	20.500	0	-133	20.437
wandelnetsw zld beheer	0	0	0	0	88.125	0	0	238	0	53.867	146.500	0	-5.622	283.108
vvd toegankelijkheid	0	0	5.000	13.000	22.412	0	10.556	0	0	0	0	0	-13.467	37.500
wandelnetsw aanleg reimerswaal	77.769	2.000	0	0	21.985	0	37.479	0	0	0	0	0	-4.187	135.047
	77.769	2.000	5.000	13.000	132.522	0	48.105	238	0	53.867	167.000	0	-23.408	476.092
vrijwilligerswerk														
vrijwilligerswerk basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	220.500	0	2.154	222.654
landschapsonderhoud	0	0	0	0	26.631	0	0	0	53.732	0	156.500	0	-1.700	235.163
natuurwerkdag	0	16.750	2.722	0	4.700	0	0	0	0	0	12.000	0	-1.896	34.276
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	0	0	3.388	0	0	0	6.000	0	732	10.120
vvd bacterievuurcontrole ws	0	0	0	0	19.000	0	0	0	0	0	0	0	-9.458	9.542
De Zeeuwse Natuur	0	0	0	0	0	0	0	36.682	0	0	0	0	-2.311	34.371
	0	16.750	2.722	0	50.331	0	3.388	36.682	53.732	0	395.000	0	-12.479	546.125
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden														
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	74.000	0	-3.570	70.430
herstel streekeigen erven Zeeland	0	3.000	0	0	0	0	2.000	0	0	0	1.000	0	376	6.376
kleine bosjes project abbonement	0	6.500	0	0	0	0	8.533	0	0	0	5.000	0	-601	19.432
hoogstamabbonement project abbonement	0	16.500	0	0	0	0	49.543	0	0	1.875	25.185	0	-44	93.059
grenslindenabbonement project abbonement	0	0	0	0	0	0	3.525	0	0	0	1.000	0	1.107	5.632
ervenabbonement project abbonement	0	20.000	0	0	3.550	0	18.940	0	0	0	9.000	0	-2.339	49.151
vol overeenkomsten	0	0	0	0	552	0	0	0	0	9.600	5.000	0	-461	14.691
part natuur en landschapsbeheer werk voor derden	0	0	0	34.338	4.588	0	0	45.302	0	0	0	0	-40.096	44.132
Monitoring landschapselementen/ MAC/ Investiti	0	7.750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-315	7.435
Landschapselementen Terneuzen	0	0	4.351	0	7.000	0	2.890	220	0	0	0	0	-221	14.241
pnbeh Voedselbos	0	0	0	615	0	0	0	0	0	0	0	0	0	615
	0	53.750	4.351	34.953	15.690	0	85.431	45.522	0	11.475	120.185	0	-46.164	325.193
communicatie en kennis														
communicatie algemeen (zonder kennis)	0	0	0	0	0	0	4.992	0	0	0	78.800	0	1.865	85.657
ken je erf	0	45.000	0	0	0	0	1.540	0	0	0	8.500	0	-2.797	52.243
Kennis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24.500	0	-2.353	22.147
kennis en communicatie werk voor derden	0	0	0	0	0	0	0	48.994	0	0	0	0	-20.171	28.822
Jubileum 40 jaar SLZ	0	8.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-144	7.856
	0	53.000	0	0	0	0	6.532	48.994	0	0	111.800	0	-23.601	196.725
cultuurhistorie														
zeeuwse ankers basis	0	4.000	0	0	0	0	0	0	0	0	13.000	0	1.347	18.347
erfgoedvrijwilligers basis	0	12.500	0	0	5.250	0	793	0	0	0	15.000	0	3.315	36.858
herstel van klein erfgoed	0	12.000	0	0	8.560	0	0	0	0	0	0	0	-390	20.171
verborgen buitens/begraafplaatsen zod	0	0	0	0	1.837	0	886	18.224	0	0	0	0	-82	20.865
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	0	7.000	0	0	0	0	1.033	0	0	0	5.500	0	-1.003	12.530
	0	35.500	0	0	15.647	0	2.712	18.224	0	0	33.500	0	3.188	108.771
biodiversiteit														
biodiversiteit basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25.500	0	772	26.272
Oude rassen/dorpsboomgaarden	0	26.500	0	0	2.984	0	17.417	0	0	0	0	0	-755	46.146
Kwetsbare bijen	0	0	0	40.890	0	0	0	0	0	0	0	0	0	40.890
Exotenbestrijding	0	0	0	55.805	0	0	0	0	0	0	0	0	-397	55.408
Ecologisch gazonbeheer	0	0	0	5.457	11.000	0	0	0	0	0	0	0	-0	16.457
Interreg partridge	17.260	0	0	17.260	0	0	0	0	0	0	0	0	-138	34.382
meer natuur voor pittig fruit	0	0	0	38.662	13.722	0	13.754	0	0	0	0	0	-2	66.136
Natuur op bedrijfstereinen	0	0	0	0	7.068	0	21.268	0	0	0	0	0	-825	27.511
POP3 2022-2024, biodiversiteit	33.916	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33.917
Steenul zws vlaanderen	0	0	0	16.850	0	0	2.525	0	0	0	0	0	-0	19.375
Kamsalamander / Poelen.nu 21/24	0	0	0	38.150	0	0	0	0	0	0	0	0	-2	38.148
Rugstreeppad	0	0	0	7.115	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	7.114
Vleermuizen	0	0	0	22.400	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	22.399
	51.176	26.500	0	242.589	34.774	0	54.964	0	0	0	25.500	0	-1.348	434.155
agrarisch natuur en landschapsbeheer														
agrarisch natuurbeheer basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10.000	0	1.067	11.067
agrarisch natuurbeheer werk voor derden	0	0	0	0	0	0	17.400	49.246	0	0	0	0	-20.806	45.840
topgebied Groede	0	0	0	0	0	0	1.558	0	0	0	0	0	0	1.558
	0	0	0	0	0	0	18.958	49.246	0	0	10.000	0	-19.739	58.465
TOTAAL ACTIVITEITEN														
	128.945	187.500	12.073	290.542	248.964	0	220.090	198.905	53.732	65.342	862.985	0	-123.552	2.145.527

Deze bijlage is opgesteld conform de indeling waarin de begroting voor de IKS-subsidie bij Provincie Zeeland is ingediend, waardoor bepaalde rubriceringen afwijken van de jaarrekening. De onttrekking aan de voorzieningen ad € 65.342 is in de jaarrekening verwerkt onder de baten als vrijval vooruit ontvangen bijdragen.

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

14 Bijlage 4; Overzicht projecten mede gefinancierd via IKS

UITGAVEN	materialen/ diversen	uitvoering werk door derden	onderhouds- vergoedingen aan derden	toevoeging aan voorziening	toerekening IKS - loonkosten b-a	toerekening IKS - algemene bedrijfskosten	voorbereiding begeleiding s	uitvoering slz uren	uitvoering slz vrijwilligersw	totaal
toegankelijkheid platteland										
wandelnetsw zld basis/wandelevent	276	1.048	0	0	4.589	3.142	9.350	2.032	0	20.437
wandelnetsw zld beheer	16.785	23.855	53.867	52.000	24.638	16.870	21.977	39.897	33.220	283.108
vrijwilligerswerk										
vrijwilligerswerk basis	0	0	0	0	40.097	27.455	29.342	80.760	45.000	222.654
landschapsonderhoud	0	2.786	0	0	48.310	33.078	10.833	107.156	33.000	235.163
natuurwerkdag	435	885	0	0	6.763	4.631	7.107	10.456	4.000	34.276
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	1.932	1.323	759	5.105	1.000	10.120
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden										
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	18.358	12.570	14.076	25.427	0	70.430
herstel streek eigen erven Zeeland	0	0	0	0	1.449	992	1.794	2.140	0	6.376
kleine bosjes project abonnement	0	0	0	0	4.106	2.812	1.829	9.686	1.000	19.432
hoogstamabonnement project abonnement	1.726	3.097	0	0	17.150	11.743	5.486	50.857	3.000	93.059
grenslindenabonnement project abonnement	0	0	0	0	966	662	552	2.952	500	5.632
ervanabonnement project abonnement	0	1.051	0	0	10.145	6.946	4.589	24.420	2.000	49.151
vol overeenkomsten	0	0	4.175	0	2.657	1.819	4.037	2.004	0	14.691
communicatie en kennis										
communicatie algemeen (zonder kennis)	7.768	545	0	0	18.358	12.570	13.490	32.329	0	85.657
ken je erf	301	532	0	0	12.560	8.600	10.281	19.968	0	52.243
Kennis	0	0	0	0	5.797	3.969	3.071	9.310	0	22.147
cultuurhistorie										
zeeuwse ankers basis	0	0	0	0	4.106	2.812	6.486	4.943	0	18.347
erfgoedvrijwilligers basis	245	501	0	0	7.730	5.292	14.490	7.601	1.000	36.858
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	103	0	0	0	2.899	1.985	966	6.078	500	12.530
biodiversiteit										
biodiversiteit basis	0	0	0	0	6.039	4.135	7.176	8.923	0	26.272
agrarisches natuur en landschapsbeheer										
agrarisches natuurbeheer basis	0	0	0	0	2.415	1.654	3.623	3.376	0	11.067
SUBTOTAAL	27.639	34.299	58.042	52.000	241.065	165.060	171.310	456.015	124.220	1.329.649

INKOMSTEN	europop interreg	nationale postcode-loterij	diverse fondsen / NGO's	provincie Zeeland projecten	gemeente n water schappen	sponsorin g tbu materiaal	deelnemers eigenaren	diverse opdracht gevers	bijdragen voor vrijwilligers werk	onttrekking aan voor zieningen/ reserves	provincie Zeeland integrale kosten subsidie	prov zld inc aan IKS toegev subs	Project- resultaat	totaal
toegankelijkheid														
wandelnetsw zld basis/wandelevent	0	0	0	0	0	0	70	0	0	0	20.500	0	-133	20.437
wandelnetsw zld beheer	0	0	0	0	88.125	0	0	238	0	53.867	146.500	0	-5.622	283.108
vrijwilligerswerk														
vrijwilligerswerk basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	220.500	0	2.154	222.654
landschapsonderhoud	0	0	0	0	26.631	0	0	0	53.732	0	156.500	0	-1.700	235.163
natuurwerkdag	0	16.750	2.722	0	4.700	0	0	0	0	0	12.000	0	-1.896	34.276
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	0	0	3.388	0	0	0	6.000	0	732	10.120
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden														
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	74.000	0	-3.570	70.430
herstel streek eigen erven Zeeland	0	3.000	0	0	0	0	2.000	0	0	0	1.000	0	376	6.376
kleine bosjes project abonnement	0	6.500	0	0	0	0	8.533	0	0	0	5.000	0	-601	19.432
hoogstamabonnement project abonnement	0	16.500	0	0	0	0	49.543	0	0	1.875	25.185	0	-44	93.059
grenslindenabonnement project abonnement	0	0	0	0	0	0	3.525	0	0	0	1.000	0	1.107	5.632
ervanabonnement project abonnement	0	20.000	0	0	3.550	0	18.940	0	0	0	9.000	0	-2.339	49.151
vol overeenkomsten	0	0	0	0	552	0	0	0	0	9.600	5.000	0	-461	14.691
communicatie en kennis														
communicatie algemeen (zonder kennis)	0	0	0	0	0	0	4.992	0	0	0	78.800	0	1.865	85.657
ken je erf	0	45.000	0	0	0	0	1.540	0	0	0	8.500	0	-2.797	52.243
Kennis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24.500	0	-2.353	22.147
cultuurhistorie														
zeeuwse ankers basis	0	4.000	0	0	0	0	0	0	0	0	13.000	0	1.347	18.347
erfgoedvrijwilligers basis	0	12.500	0	0	5.250	0	793	0	0	0	15.000	0	3.315	36.858
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	0	7.000	0	0	0	0	1.033	0	0	0	5.500	0	-1.003	12.530
biodiversiteit														
biodiversiteit basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25.500	0	772	26.272
agrarisches natuur en landschapsbeheer														
agrarisches natuurbeheer basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10.000	0	1.067	11.067
SUBTOTAAL	0	131.250	2.722	0	128.808	0	94.357	238	53.732	65.342	862.985	0	-9.785	1.329.649

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

15 Bijlage 5; Begroting 2023 (vastgesteld door het bestuur okt. 2022)

BALANS PER 31 DECEMBER 2023 STICHTING LANDSCHAPSBEHEER ZEELAND

	31 december 2023	31 december 2022		31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA			PASSIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>			<i>Reserves en Fondsen</i>		
Bedrijfsmiddelen 14.500		19.900	<i>Continuïteitsreserves</i>		
Direct in gebruik voor doelstelling 104.500		136.600	Algemene continuïteitsreserve 468.925	468.925	489.911
	119.000	156.500			489.911
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>			<i>Bestemmingsreserves</i>		
Te ontvangen projectsubsidies 100.000		115.000	Reserve activa bedrijfsmiddelen 32.608		32.608
Debiteuren en overige vorderingen 200.000		190.000	Reserve activa doelstelling 132.419	165.027	132.419
	300.000	305.000			165.027
<i>Effecten</i>	135.248	135.229	<i>Voorzieningen</i>		
<i>Liquide middelen</i>	704.836	716.174	Wandelpaden groot onderhoud 134.501	134.501	134.501
				134.501	134.501
			<i>Kortlopende schulden</i>		
			Crediteuren en nog te betalen 110.000	110.000	110.000
			Loonbelasting en sociale premies 49.000	49.000	49.000
			Overige schulden en overlopende passiva 331.631	364.464	364.464
				490.631	523.464
Totaal	1.259.084	1.312.903	Totaal	1.259.084	1.312.903

Toelichting op de werkbegroting 2023

BATEN

	Begroting 2023 €	Begroting 2022 €	Jaarrekening 2021 €
Baten uit eigen fondsenwerving	-	-	-
Baten van loterij organisaties			
Nationale Postcodeloterij	187.500	187.500	199.500
	187.500	187.500	199.500
van subsidies van overheden			
Provincie Zeeland (integrale kostensubsidie)	896.641	862.985	840.297
Provincie Zeeland terug te betalen subsidie			20.612
Provincie Zeeland DZN bijdrage	-	-	-
	896.641	862.985	819.685
Sponsoring	3.000	2.000	2.804
Diverse fondsen	50.000	49.500	56.028
	50.000	49.500	56.028
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten			
EU pop en interreg	151.063	53.071	154.648
Provincie Zeeland	421.417	181.604	351.966
Gemeenten/waterschappen	171.920	236.338	193.178
Onttrekking aan voorzieningen	63.000	62.375	42.528
Bijdragen deelnemers/eigenaren projecten	147.145	152.997	188.498
Doorbelaste uitvoeringskosten	160.600	82.972	146.088
Bijdragen voor vrijwilligerswerk	73.000	72.500	68.578
	1.188.145	841.857	1.060.428
Overige baten			
Rentebaten	-	-	4.383
Activa resultaat	-	-	3.318
Overig	-	-	-
	-	-	7.701
SOM VAN DE BATEN	2.325.286	1.943.842	2.146.146

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

UITVOERINGSKOSTEN SLZ

	Begroting 2023 €	Begroting 2022 €	Jaarrekening 2021 €
Personeelskosten			
Brutolonen	1.038.900	886.500	908.429
Sociale lasten	224.500	204.500	198.297
Pensioen- en vutpremies	152.400	132.000	136.532
Ontvangen ziektegeld	-	-	13.184-
	<u>1.415.800</u>	<u>1.223.000</u>	<u>1.230.074</u>
Inleen personeel	0	-	-
Mutatie vakantiedagen verplichting	0	-	8.343
Overige personeelskosten	32.500	39.500	21.137
	<u>1.448.300</u>	<u>1.262.500</u>	<u>1.259.554</u>
Brutolonen			
Regulier personeel	1.038.900	886.500	905.063
Vakantiegeld	-	-	3.376
	<u>1.038.900</u>	<u>886.500</u>	<u>908.439</u>
Sociale lasten			
Bedrijfsvereniging	224.500	204.500	197.027
Vakantiegeld	-	-	1.270
	<u>224.500</u>	<u>204.500</u>	<u>198.297</u>
Pensioen- en vutpremies			
Pensioen/vutpremies	152.400	132.000	136.532
	<u>152.400</u>	<u>132.000</u>	<u>136.532</u>
Ontvangen ziektegeld			
Ontvangen ziektegeld	-	-	13.184-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>13.184-</u>
Mutatie vakantiedagenverplichting			
Mutatie vakantiedagenverplichting	-	-	8.343
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>8.343</u>
Overige personeelskosten			
Scholingskosten	9.000	9.000	1.023
Eenmalige uitkering jubilarissen	0	-	-
Reis- en verblijfkosten	22.500	26.000	17.173
Overige diverse kosten	1.000	4.500	2.941
	<u>32.500</u>	<u>39.500</u>	<u>21.137</u>
Huisvestingskosten			
Kantoor huur, onderhoud enz.	34.000	36.000	33.604
	<u>34.000</u>	<u>36.000</u>	<u>33.604</u>
Kantoorkosten			
Porti- en telefoonkosten	8.500	8.500	8.639
Kopieerkosten/Kantoorbenodigdheden	3.000	9.000	2.611
Computernetwerk, website, software	6.000	9.500	5.803
	<u>17.500</u>	<u>27.000</u>	<u>17.053</u>
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen			
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen	9.000	9.000	7.703
	<u>9.000</u>	<u>9.000</u>	<u>7.703</u>
Algemene kosten			
Administratie, accountant en bank	28.000	24.000	27.580
Verzekeringen	16.000	15.000	15.546
Kosten Landschappen NL	57.000	57.000	55.087
Onkostenvergoeding bestuur	2.000	2.000	689
Afwaardering vorderingen	0	-	13.126
Overige kosten	500	500	850
	<u>103.500</u>	<u>98.500</u>	<u>112.878</u>
UITVOERINGSKOSTEN SLZ	<u>1.612.300</u>	<u>1.433.000</u>	<u>1.430.792</u>

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

KOSTEN EIGEN ACTIVITEITEN

	Begroting 2023 €	Begroting 2022 €	Jaarrekening 2021 €
Kosten communicatie			
Publiciteit	-	-	-
	-	-	-
Kosten vrijwilligerswerk (zie ook projecten)			
Inleenvergoeding WIW	-	-	-
Afschrijving in gebruik doelstelling	33.000	31.500	26.040
Huur en inrichting werkplaatsen	12.500	13.200	12.823
Onkosten vrijwilligers	40.000	38.300	42.740
Dienstauto's	31.500	28.000	25.129
Klein gereedschap	3.500	3.000	3.151
Overige exploitatiekosten	11.000	11.000	11.877
Loonwerk en materiaal	1.000	1.000	892
	<u>132.500</u>	<u>126.000</u>	<u>122.652</u>
TOTAAL KOSTEN EIGEN ACTIVITEITEN	<u>132.500</u>	<u>126.000</u>	<u>122.652</u>

KOSTEN PROJECTEN (excl kosten SLZ)

Materialen/diversen	231.020	164.850	226.596
Uitvoering werk door derden	251.451	136.726	211.201
Onderhoudsvergoedingen aan derden	61.500	56.000	-
Toevoeging aan voorzieningen	<u>57.500</u>	<u>52.000</u>	<u>-</u>
TOTAAL KOSTEN PROJECTEN	<u>601.471</u>	<u>409.576</u>	<u>437.797</u>
SOM VAN DE LASTEN	<u>2.346.271</u>	<u>1.968.576</u>	<u>1.991.241</u>
RESULTAAT VOOR BESTEMMING	<u>20.985-</u>	<u>24.734-</u>	<u>154.905</u>

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56,
BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Werkbegroting 2023

	BEGROTING 2023	BEGROTING 2022	JAARREKENING 2021
	€	€	€
Baten van loterijorganisaties	187.500	187.500	199.500
Subsidies overheden	896.641	862.985	819.685
Sponsoring	3.000	2.000	2.804
Diverse fondsen	50.000	49.500	56.028
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	1.188.145	841.857	1.060.428
Overig	-	-	7.701
Totaal baten	2.325.286	1.943.842	2.146.146
Besteed aan doelstellingen			
<i>Doelstelling: toegankelijkheid</i>			
Uitvoeringskosten slz	108.543	165.876	121.692
Kosten eigen activiteiten	33.500	33.000	34.500
Projectkosten	160.000	214.500	70.931
Totaal besteed aan doelstelling	302.043	413.376	227.123
<i>Doelstelling: agrarisch natuur- en landschapsbeheer</i>			
Uitvoeringskosten slz	22.207	21.070	26.776
Kosten eigen activiteiten	-	-	-
Projectkosten	4.000	-	2.048
Totaal besteed aan doelstelling	26.207	21.070	28.824
<i>Doelstelling: vrijwilligerswerk</i>			
Uitvoeringskosten slz	324.546	349.541	316.695
Kosten eigen activiteiten	87.500	83.000	80.652
Projectkosten	17.200	10.950	9.461
Totaal besteed aan doelstelling	429.246	443.491	406.808
<i>Doelstelling: natuur en landschapsbeheer particulieren/overheden</i>			
Uitvoeringskosten slz	209.764	211.734	224.663
Kosten eigen activiteiten	7.000	6.500	4.750
Projectkosten	27.300	20.000	8.708
Totaal besteed aan doelstelling	244.064	238.234	238.121
<i>Doelstelling: communicatie en kennis</i>			
Uitvoeringskosten slz	266.861	150.330	130.920
Kosten eigen activiteiten	-	-	-
Projectkosten	68.000	7.000	11.890
Totaal besteed aan doelstelling	334.861	157.330	142.810
<i>Doelstelling: cultuurhistorie</i>			
Uitvoeringskosten slz	52.288	69.671	56.594
Kosten eigen activiteiten	1.500	1.500	750
Projectkosten	7.500	45.300	11.570
Totaal besteed aan doelstelling	61.288	116.471	68.914
<i>Doelstelling: biodiversiteit</i>			
Uitvoeringskosten slz	377.737	226.407	310.396
Kosten eigen activiteiten	3.000	2.000	2.000
Projectkosten	317.471	111.825	323.190
Totaal besteed aan doelstelling	698.208	340.232	635.586
TOTAAL			
Uitvoeringskosten slz	1.361.946	1.194.629	1.187.736
Kosten eigen activiteiten	132.500	126.000	122.652
Projectkosten	601.471	409.575	437.798
Totaal besteed aan doelstelling	2.095.917	1.730.204	1.748.186
<i>Beheer en administratie</i>			
kosten beheer en administratie	250.354	238.372	243.056
Totaal lasten	2.346.271	1.968.576	1.991.242
Resultaat	20.985-	24.734-	154.905
Resultaat is besteed aan:			
Toevoeging/onttrekking continuïteitsreserves	20.985-	-	121.161
Toevoeging/onttrekking bestemmingsreserves	-	-	33.743
Toevoeging/onttrekking overige reserves	-	24.734-	-
	20.985-	24.734-	154.904

Gewaarmerkt d.d. 29 juni 2023 door F.A. de Vos MSc RA RB

SAMEN WERKEN AAN ONS LANDSCHAP

SLZ, Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes, Telefoon: 0113-23 09 36, e-mail: info@landschapsbeheerzeeland.nl, IBAN: NL93 RABO 0380 5172 56, BIC: RABONL2U, KvK. Middelburg nr. 41113806, website: www.landschapsbeheerzeeland.nl